

YÖN

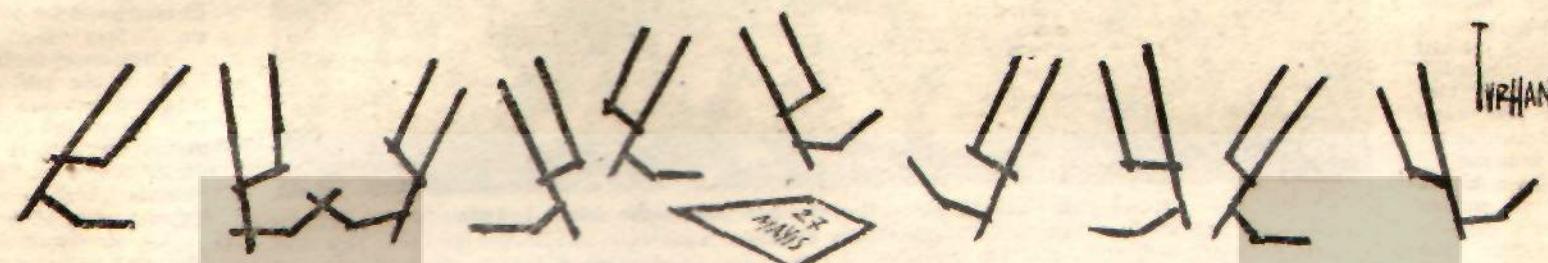
HAFTALIK GAZETE

GENÇLER NE İSTİ YOR ?

acık oturum

DUŞTEAV

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

BAKİŞ

Devrimcilerin şansı

27 Mayıs yapan zinde kuvvetler deki huzursuzluk belirtileri, bütün sermayesi İnönü'ye küf rederek oy toplamaktan ibaret bulunan siyasi partileri, seçimlerden beri üçüncü defa, İnönü'ün etrafında birleştirdi. Bu sefer, komünistlik iftirası kadar tesirli olduğu anlaşılan İnönü'ye sağlamalıyla, rakiplerini itibardan düşürerek, büyük bir partinin idarecileri arasında giren azıltı Türkçeler ve faşistler bile, «İsmet Paşa çok yaşasın Türkleri çağrımaya başlılar». Siyasi hayatımız bakımından, azıltı faşistlerin de nefret ettikleri İnönü'ye siyamaları doğrusu büyük bir yenilik..

Inönü'ye taraftarlarıyla İnönü'ye karşı olanlar mücadelede seklinde geçen son seçimlerde coğuluğu sağlayamadığı halde, 27 Mayıs'ı kuvvetlerin açık destekleyle ikinci gelen İnönü de, yeni bir 27 Mayıs korkusyla ona sağlanan 27 Mayıs düşmanlarının himavesini, rejimi kurtarmak gereklisiyle, fizerine aldı.

Böylece, zinde kuvvetlere karşı, bir yıllık iktidar devresini, 27 Mayısın gerçek leştiği bir iki iyi eseri yıkıma geçti. Son muhafazakâr cephe kuruldu. Dağlık, istikrarsız ve hissî sebeplerle birbirlerinden nefret edenlerle dolu bir cephe. Bu menfaat kokteyl, Atatürk'ün sağ kolu olan eski devrimci asker İnönü'ye, zinde kuvvetlerin açılık kredi sayesinde ayakta durabiliyor. 27 Mayıs'ı tasfiye politikası, son af örneğinin de gösterdiği üzere, İnönü'ye vasıtasyla yürütülmeye.

Bugün gerici kuvvetlerin koruyucu meleği İnönü'dür. Son olaylar, bu üzücü gerçeği az çok gözler önüne serdi. Fakat, ne kadar üzücü görünürse görünsin, sis perdesi yavaş yavaş sıyrılarak gerçekle ria görülmeye başlamasına aslında sevinmek lâzım. Vuzuh, her zaman için vuzuhsuzluğa tercih edilmelidir. Bunun içindir ki, statükocu eski Türkiye ile yeni Türkiye arasındaki asılık çekisme no, cephelein belirmesileyse biraz daha vuzu kazanması lâyi olmuşdur. Hattâ statükocu cephenin hissî düşmanlıklarla sıyrılarak, sağlamlaşması ve kuvvetlenmesi arzulanmalıdır. Bu, politikacı oyuları

ma ve çeşitli aldatmacaların tesiriyle bönen ve vuzu kavuşturmas metod ve fikirlerden mahrûm görünün, fakat Türk yemizinköklü reformlara girişerek, bir an önce gağdaş uygarlık düzeye varma- si noktasında birleşen Atatürküllerin de toparlanmasına imkân verecek. Bugün orada, Atatürkünlü çizdiği yolda memleketi mizîn azamî sür'atle ileri gitmesini ve sosyal adalet içinde hızla kalkınmasını istiyen huzursuz ve sabırsız gruplar var. Sayıları gânde gâne çoğalan bu insanlar gidişten memnun değil. Statükocu cepheinden timdini çotkan kesmiş. Fakat yerine koyacak bir şey de bulunmaz değil. Bu insanlar, reform istiyorlar, kalkınma istiyorlar, sosyal adalet istiyorlar. Gerçek demokrası istiyorlar, Atatürkünlü halk çırık, devletçilik ve devrimcilik ilkelerinin en geniş şekilde uygulanmasını istiyorlar. Ama bedeflere nasıl ve hangi yollarдан erişilebileceğini hisusunda kesin fikirlere benzî kavuşturmasız bulunuyorlar. Bu insanlara her partide ve parlamentoda rastlamak kabil. Genel olarak muhafaza kâr bir hüviyete sahip bulunmakla beraber, siyasi partiler ve parlamento, önemli sayda henüz yolumu arayan gerçek Ataturkçılık sinesinde barındırıyor. 27 Mayıs yapan kuvvetler ise çotkan, devrim yolu benimsenmiş bulunuyor. Sömürgecilerin usaklığını yapmayı reddedip, halkçı ve devrimci gidişi benimsenmiş aydınların sayısı gânde gâne çoğalar. İçi sendikalar da sosyal adalet, hızla kalkınma ve köklü reform fikirlerinde birleşiyor.

Şimdî bu dagmîk ve vuzuhtan uzak cepheyle, bütün grupların kabul edebileceği açık ve kesin bir aksiyon programı etrafında birleşirmek lâzım.

YÖN'in, Türkîemizi çağdaş uygarlık düzeyine götürecek en insanî ve en kesîme yolan, millîyetçi ve istiklalî bir sosyalizm olduğuna, iki iki dört eder kesinliğiyle inandığı malûmdur. Fakat mevcut şartlar altında sosyalizm bile en önemli mesele değil. Önemli olan; toplumun bütünü sağlam kuvvetlerinin, memleketimizi sosyal adalet içinde hızla kalkınma yolu na sokacak asgâr bir program etrafında birleşmeleri. Mâzi deşî de, ilerleye dönük Ataturkçılık bir programın gerisinde devrimcilerin toplanmaları. Bu toplayıcı programı bir an önce ortaya koymak lâ-

zum.

Statükocu cephenin birleşmesi, Ata turkî bir program hazırlamasını ve toplumun sağlam kavvetlerinin bir araya gelmesini çok kolaylaştıracak. Böylece, C.H.P. ve C.H.P. ye karşı olanlar şeclin deki, siyasi hayatımı soysuzlaştıran kırıcı ve yanlısı bölünmenin yerini, gercek ve yapıcı bir bölünme alacak. Bu sebeple, bûr fikri boğmak ve Atatürkünlü yaniltmak için girişeceleri çeşitli teripleri ve iftiraları çok iyi bilmemize rağmen, statükocuların zinde kuvvetlere karşı birleşmesini sevinçle karşıladık. Statükocu cephe, devrimci cephenin sahibi fikirler etrafında biran önce teşekkilli sağlanabilirse, gerçekten büyük bir hizmet yapmış olacak.. YÖN, bütün Atatürkünlü aydınları, böyle bir aksiyon programı hakkindaki düşüncelerini açıkla maya çağırır. Program, çeşitli çevrelerden gelecek bir düşüncelerin işliğinde ortaya çıkaracak.

Devrimcilerin talihsizliği

Devrimci bir aksiyon programının temeli fikri, samîzî ki halkçılık olacaktır. Zira memleketimizde halka rağmen iktidara gelmek çok kolay, fakat halka rağmen memleketi ileri götürmek çok zor. Halkı kazanmanın bir iktidar, zorbalık tanın başka bir şey yapamaz. Zorbalık da uzun ömürlü olmaz, zorba geldiği gibi gider. Geçmişteki devrimcilerin en büyük hâtası, bu gerçeği anlamamak oldu. Halka rağmen ilerleme fikri, memleketîlaze çok değerli yıllar kaybettirdi. Artık, bir gerçeği kabul etmek lazımlı. Demokrat Parti eşrafı, halk kütüplerini peşinden sil rükleme bağılmıştır. Halk, Küy Enstillerini ve Toprak Reformunu yapanların değil, reformlara karşı olanların peşinden gitmiştir. Vatana ihanet suyuyla asılan bir insan, bugün bile kütüpler cezalandırılmalıdır.

Durumu, halkın ohealtı ve geriliğine le izaha kalıksınak, çok kolay, fakat yanlış bir yoldur. Sosyal ve ekonomik yapının, halkın aya ve eşraf hâkimiyeti altına koyduğunu, seçimlerde halkın yerine, bu

sömürgecilerin iradesinin tecelli ettiğini söylemek de yeterli değildir. Halkın tutumunda, C.H.P. idarecilerinin 1946 dan önceki davranışları da önemli bir rol oynasa gerek. O zamanlarım iyi niyetli devrimci kadrosu, halkçılık ilkesini benimsediği halde, bu ilkeyi sağlam temeller üzerine oturtmayı becerememiştir. Halkçılık politikasının yürütülmesi, Anadolu ve halkla hiç bir ılgısı olmayan Osmanlı Efendisine bırakılmış, devrimci kadro, halkla arasındaki engelleri kaldırılmak yerine, egrîa işbirliği yapmıştır. Bu durumda halkçılıktan gittikçe uzaklaşılması mukadderdi. Nitekim halkın hâfızasında devrimci kadronun bütünlü iyi niyetlerine rağmen, C.H.P. idaresinden sâdece jandarma, tahsildar ve baskı kalmıştır. Bu yüzden geniş kütüpler, 1950 de iktidara gelen sömürgeci kadroya bile, jandarma ve tahsildar istihdamını hafiflettiği ve halka daha yakın gözüküğü için, dört elle sarılmışlardır. Millî Birlik İdaresinin, halka yukarıdan bakmaya alışık bürokrasının hâkimiyetini tekrar tesis ederek, kütüplerde eski baskı devrinin geri geldiği intibâbı yaratması Menderes devrine duyan hasreti artırmıştır. C.H.P. ye karşı partilerin seçimlerde sağladığı kolay background'un temel sebebi bu olsa gerek.

Bugün de, halkın kütüpleri ile halkın mutluluğunu yürekten istiyen devrimci kuvvetler arasında bir漱呑um varır. Nitekim son gençlik hareketleri, halk kütüpleri tarafından pek tutulmamıştır. Halk hâlen sömürgeci kadroyu, halkın aydınlarına tercih etmektedir. Bu durumda, devrimci kuvvetlerin hareket noktası, aksa ve mantığa aykırı düşen bu tezâde orta ve kaldırımlı ve halkın kazanmak olmadığıdır.

Halkı kazanmak, onu sömürgecilerin elinden kurtarmak ve Türkiye'ye ilerleme yolu açmanın temel şartıdır. Hareket noktası bu olunca, çok azla yetinen ve sömürgecilerini bile hâsrâle arayan hâkimizi yeniden kazanmanın güç olasılığı sanımiyoruz.

Önümüzdeki sayılarda konuyu geniş şekilde ele alacağız.

Doğan Avcioğlu

Subaylar ve plan

Millet Meclisi Cuma günü Kayseridekilerin affi için uğraşken, Meclis binasının bir blokunu işgal eden Devlet Plânlama Teşkilatı or takımı subaylar gelip, Beş Yıllık Kalkınma Planı hakkında, ilgiliherden bilgi istediler.

Teşkilatın müsteşarı ile üçümüz istifasından sonra, bunların yerine yeni tayinlerin yapılması, Genel Kurmaydan, Harp Okulundan ve diğer bazı askeri delillerden subayları merakla dardı. Tesadüf, bu ya merakları bilyük bir kısma, aynı saatte aynı verde buluşular ve planlamacılarından Beş Yıllık Plan hakında bilgi istediler.

Teşkilât uzmanlarından Yorgi Demirel tarafından verilen izahat büyük bir dikkate izleyen subaylar, memleketin geleceği ile yakınlığı bulunan planı, böyle ayak üzeti verilen alanının bilgi ile tam manasıyla anlaşılmaya çalışmış ve bu arada belirttiler. Taraflar karşılıkla düşündükten sonra, Harp Okulunda bundan böyle Beş Yıllık Plan konusunda aydınlatıcı konferanslar ter tip edilmesini nyot buldular.

Bundan böyle hiç deşge iki hafizada bir kere olânlama uzmanlarının Harp Okumasına giderek, genç subaylara Beş Yıllık Plan çalışmalar hakkında bilgi verme si kararlaştırıldı.

DPT'ye gelen subayların o gün en çok isıra' öğrenmek istedikleri konu, Beş Yıllık Planın üç müsveddesi arasındaki fark oldu. Bu konuda soru soran ve bilgi isteyen subaylar, Beş Yıllık Plan hakkında eveden edinmiş oldukları bilgilerin etrafılığı ise planlama uzmanlarının hayrete düşürdü. Genç subaylar, hem men hemen planlama uzmanları kadar plana aşınmışlardır ve zirai kazançlardan alımları düşünülen ve sonra vaz geçilen vergi veya toprak reformu konturlarında pek çok şey biliyorlardı. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın finansmanı konusunda genç subayların soruları sorulara cevap vermek hususunda da piâncılar bir hayli zorluk çektiler.

Bu ziyaretten bir gün sonra bir basın toplantısı yapılan planın veni müsteşarı Ziya Müezzinoğlu, subayların Plânlama Teşkilatına geliş rebeğini açıkladı. Müsteşar, «Merak etmişler ge lip öğrenmek istedikleri şeyleri sordular, planlamaya ilgi duyan her vatandaş, öğrenmek istediği şeyleri gelip planlamadan sorabillir, kapılınızın açıktır» diyordu. Ama bunu derken huzurum bir hayli kaçırmış olduğunu da görüldü.

Gomunistlik!

Bir komünizm yaygarasadır gidiyor. Atatürk gençliği ve zin de kuvetler komünizme suçlanıyor. Daha kurnazlar, orduya ve genişliğe temenni çakarak, son olayları komünist târikileri ne bahçayı. Milyoner basın ile 27 Mayıs alektörleri basın, kampan yayı ustalıkla destekliyor. Rusla rın Türkiye'ye yüz milyonlarca lira aktardı. İstiklalyor. Bu maksatlı kampanyaya nihayet bir Başbakan Yardımcısı da katıldı. Hasan Dinger, son günlerde komünist târikilerinin şiddetini artırdığıını açıkladı.

Peki kimmiş bu komünistler?

Küçüksinanlı İlkokulu Öğrencileri Turhan Emeksiz'in büstü önünde

(Dersim, 27 Mayıs..)

Kimmiş para alanlar? Kimmiş gençliğine arasında konuşanlar? Kimmiş Millî Devrim Ordusu be yannamesini dağıtanlar? Cevap yok.

Türkiye İşçi Partisi soruyor: «Eğer sizliler amacımız olduğu mu iddia ediyorsarsa, bildiklerini, delillerini namusluca ortaya koymalarını bekliyoruz.» Cevap yok.

Istanbul Üniversitesi Tip Fakültesi Talebe Cemiyeti, yayında gibi iddiayı soruyor: «Gençliğin, ordunun ve milletin arasında anlaşmak isteyen târikiciler, konfüzisian fikir ve hareketleri ıspatsız ısmalar hâlinde væsiyetsiz çaba başı içindeler. Türkîe Büyük Millet Meclisinden kâhçe kösele rine kadar yayılmak istenen bu ısmaları ortaya atanları, târih öndeinde ispatla dâvet ediyoruz.» Cevap yok.

O hâlide cevabım biz verelim: «İddiaları ispat edenlerin, namusluclar. Bulanık suda balık avlamak istenir, fikir hürriyeti ve demokrasının amansız düşmanı aşâlik ekmekler...»

Kökü dişarida!

Biraz da işin şaka tarafı: Ka fatasçıların herkesi komünist söyle dilleri o kadar alışmış ki, biraz kafaları kırınca en vakum aradası komünistliği yapsalar yollar. Perşembe günde A.P. grubu toplantılarında busun tipik bir örneği görüldü. Tordantıda 65'ler den Senator İzzet Birand, Gökhan Elyioğlu'nu yüzlerini incelemiş ve önceki tutumuya göre büyük fark olduğunu belirterek, atesli hâyâzara çetus. Harika çocukun cevabı hazır: «65'lerin kökleri dışarıda!»

Bu suçlama üzerine toplantı karışmış, ayakta furyan 65'ler kürtüre gelip, su cevabı vermişler. «Asıl senin kökü dışarıda, sen dışarıdan dare ediliyorsun!»

C.H.P. İdarecilerinin tâvizci tutumunu, partideki huzursuzluğu arıyor. Grupta artık İnönü'ye hâhta tenkit ediliyor. Nitekim geçen hafta Muammer Milletvekili Turhan Sahin, tâ 1946 yıluna kadar inerek, olañ bilenlerden İnönü'yi suçlu buldu. Konuşma o ka

Yakup Kadri Karaosmanoğlu
C.H.P. huzur yok

dar tesirli olmuştu ki, İnönü Turhan Sahinden sonra söz alıp, hâyi yâsiyetsizlik sözünü duydı. İnönü, uzun uzun İstiklal Harbi nüstralarını anlatarak, bu işi basardı.

Af konusunda, İnönü teker teker herkesi Meclis toplantısına çağrıldığı halde, bir çok milletvekilinin toplantıya katılmaması ve 6 milletvekilini grup kuramaya uymanızı da bu huzursuzluğu artırmıştır.

Son bir olay, bir ay önce isti

fâsun İnönü'ye gönderen C.H.P. nin ilk üyelerinden Yakup Kadri Karaosmanoglu'nun istifasını sebepleriyle birlikte açıklaması oldu. Karaosmanoglu'nun istifa mektubu, «Kurulduğu günden beri mensubu olduğum, battâ kuru turken ve programı tesbit edenken Atatürk'ün huzuruma çağrıldı. Çoğu dânişma hâyeti içinde bulunmak serefiyle iftihâr duyduğum C.H.P.'sözleriyle olsayım ve Ataturk'um vâkin arkadaşım olan Mânisâ milletvekili «C.H.P. nâm bir çok huluslarda Ataturk'ı kâhçe rine kadar yayılmak istenen bu ısmaları ortaya atanları, târih öndeinde ispatla dâvet ediyoruz.»

C.H.P. deki huzursuzluk asıl Kurultayda patlak verecek.

Fayans karaborsası

Haberî özel seyyâbîşâşî Hürriyet veriyor. Haberin başlığı şâ: «Fayans karaborsası alemlâ olarak fîli vürtülu. Seber ithâlitin durdurulup verili inzâtinin iftihârî kâsihîlânânamâ. Türkîen bâtiin fayans ithâlitini Çanakkale Seramik Fabrikası gidermeye caşşâvormus. Bu fabrikânn sahibi yıllık ithâva 20 milyon adet olugu hâlide ancak 18 milyon adet imâlat vânaçâvormus. Bu na rağmen işbîlî firma sahibi, kotalara fayans ithâli için tahsis konmasının ödemis. Sindi 115 kuruşlu rayas, karaborsada 150-160 kuruşa satâivermiş ve bu soygunculûğan adıma ticaret deni vornus.»

Daha önce de, Çanakkale Seramik Fabrikası, diğer bir serânik fabrikânn sahibi olan Nihat Ezacibî ile oylarla, Sümer bankı Seramik Fabrikası kurma sunâ ömlemeve çalışmışlardı. Şimdi de fayans ithâlitin önlüyorlar. Nitekimde, cimento ve demirden sonra fayans da karaborsaya dâvî oluyor. Özel tescibîşâşî bakanları mîzî iftihârlar mîjdeli oluyorlar.

Piyasa açılış!

27 Mayısçı öğretmen

27 Mayıs, İlkokulların öğretim programında yer almaktadır. Ge ne İlkokulların yönetmelik ve plan oetvellerinde ders programlarıyla ilgili gezi ve yerinde incelemeler önem verilir. Mesela ta rih dersinde Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'a alışı mu anlatılır. Toplular öğretmen öğrencilerini, götürür Halice, götürür suralar.

Alibeyköy Küçüksinanlı İlkokulu öğretmeni Mustafa Bilgili de 27 Mayıs ve 27 Mayıs hazırlayan sebepleri anlatır bir dersin ar dından sepiplâşmış öğrencilerini, Tu tan Emeksiz'in varoldugu vere götfirmiştir.

Olayı kafatası mühendisleri nin gazetelerinden okursanız, Öğretmenミニ mim yavruları ze hirlemi, okul müdürüne de «bu bir cinayettir» diye demeçler vermiş tir.

Olayı incelemekle görevli Millî Eğitim Müfettişi Adil Yüce, so ruşturma sonunda öğretmen Mustafa Bilgili hakkında idari müslemevi zerektirecek bir hâl olma diğini belirtirken Okul Müdürü Mustafa Yücel de bir YÖN minâ birine sunları söyledi:

«Meselenin doğrusunu mu öğrenmek istiyorsanız, o hâlide bir Yeni İstanbul gazetesi alın ve yazılanı tam tersini düşünün.»

Toker'in dayıları

Metin Toker'in tâkîrsizlik çik mazı «çindeki yâpalamaları devam ediyor. Akis'te olmamış olayları olmuş, söylememiş sözleri söylemiş göstermekten ibaret se viyesiz oym, Hürsuzlukla süüp gidiyor. Oysa İlhamî Sovsal, bizzat Metin Toker'in bir sözü ile gerekli ikizi yapmış ve «iftira eden namessuzdur» demiştir. Ama görülen sudur ki namus yolu çetin gelmiş, iftira ve aldatmaca yolundan ayrılmak istenmemiştir.

Kendi kaleminden çikmamış su cümlâ ile Toker'e bir ikazda da bu bulunuyor:

«Dîlinânum en aoptâları, kendi leseri kurnaz ve kendilerinden başka nerkesi köprüden geçirilince ve kadar dayı diye kitap edilen ayalar kadar safî: sananlardır. Bostanlar zaman zaman adam kandırıklıkları varır. Ama uzun vâdede nasârî karândıkları sim die kadar görülmeli.»

Artık, zaman zaman da olsa kimsevi kandırımanın Metin Toker, kendini idam etmeye bakalım da ne kadar devam edecek?

Küçükömer

ve plan

Geçen sayımızda yayılan planı değil bir incelemesi dola ysile «planlama çalışmalarına katlan» diye tanıtılıyordu. İktisat Fakültesi Doçentlerinden Dr. İdris Küçükömer, «Bu tanıma, okuyucuya Ankara'da planı yapılmama sunâ kâhçe kâhçe kâhçe verebilir» diyor.

«Planlama ile zgim, Damâsa Kurulu üyesi olsak ve Devlet Planlama Teşkilatı adına Türkiye Di Ticâreti konusunda bir galis ma yapmaktan ibaretir.»

SİYASİ AF

**At nihayet çıktı.
Fakat memleket
da ha huzursuz,
zinde kuvvetler da
ha sinirli...**

Tavuk
yumurtadan
çıkar

Parlamentonun beş siyasi parti si, memleketin en önemli dava sini hallettiler. Af çıktı.

Affin kanunlaşması ile birlikte ortalığı bir huzur kapladı, bir huzur kapla da ki görünmeye değer. Önce Kayserideki birbirine girdi. Müebbedlerden Va cit Asena, müebbed olmayanlar üzerinde yürüdü. O ufak tefek boyuna rağmen neredeyse, kendisinden çok daha iri kıym olan bir takım sabıkları az daha dövecekti. Eski kader yoldaşlarının yüzüne karşı, «sizinki de ekeklik mi? Ka der yoldaşlığı bu mu?», diye bağırdı. Karsılıklı ithamlar aldı yürüdü. Müebbed olmayanlar müebbedlere, «bu sizin yüzünüzden buraya girdik» dediler, müebbedler de müebbed olmayanlara, «ha yır biz sizin yüzünüzden buraya girdik» cevabı verdiler. Sayın Bayar ise, özel affin ıktığını şərendiği gün, hiç kim selesi yanına ugratmadı. Odasında üzlete çekildi.

Kayseri Bölge Cezaevindeki 325 adı suçu ise, hani su anayasayı ihlale teşebbüs etmeyenler, gençliğin üzerine kurşun sıkıtıp, kardeşi kardeşeye vurdurmayıp, sadecə yankesicilik, hırsızlık, darp, cerh, yaralama, irza tecavüz gibi suçlardan mahküm olsular da kazan kaldı. Ağlık grevine başladılar. Hapishane atölyelerinde dahi çalışarak müsbet bir şeyle yapmakta olan bu kişi suç mahkümüleri işlerini braktılar. Hapishane avlusunda toplampı. «Hazine hırsızlarına, kardeşi kardeşeye öldürten katil lere af var da bize neden yok?», diye bağırdılar. İçlerinden, «Onlar üç yüz kişi biz doksan bin kişi milleti biz onlardan daha çok temsil ediyoruz, onlar afediliyor biz ediliyoruz. Atifet bu mudur? Adalet bu mudur?», diyenler çıktı. Kayseri Bölge cezaevindeki bu hareket, kısa zamanda yurdun dört bir köşesindeki diğer ceza evlerine de sırayet etti.

Aynı gün, Erzurumda bir meydan da toplanan Atatürk Üniversitesi öğrencileri, «Komünist Bismil Radyoya Sülmü» diye bağırlarken, arada, «katillere af yok» diye de bağırdılar.

Af kanununun Millet Meclisince kabul edilmesinin hayatı sonucları piyasada daha kendini belli etti. Tekel mamulleri nin satışı birden bir artış gösterdi. PTT memurları ise, Kayseri cezaevi ile Postahane arasında taşınmaktan azyklarına karasu indiğini hissettiler.

Önce huzur, sonra af diyen Başba kanın inönü, vaktiyle Mecliste söyledi, «sizi ben bile kurtaramam, sözünün yanlı olduğunu anladı. Huzurum bir tırtılı astan önce gelmediği gerçekini keşfetip, önce af sonra huzur rotmülünü de neddi.

CHP Grup Yönetimi Kurula da astan önce mi huzur, huzurda önce mi af meselesini öylesine birbirine karıştırdı ki, sonunda CHP milletvekillerinden ye disi hakkında grup kararlarına aykırı hareket ettikleri gerekcesi ile Haysiyet Divanına sevk kararını aldı.

Bir taşta
birkaç kuş

Sükrü Koç, Necip Mirkelamoğlu, Sabri Vardarlı, Abdurrahman Altuğ, Sükrü Yüzbaşıoğlu ve İsmail Ertan adlı milletvekilleri, af tasarısının Millet Meclisindeki oylanması sırasında, sabah alnan grup kararına rağmen aleyhte oy kullanmışlardır. Kasım Gülek de, sabah ve öğleden sonra Mecliste olduğu halde oylanması katılmamıştır. Bu milletvekilleri Grup kararlarına uymamak gereklisiyle Haysiyet divanına sevk edildiler.

Af, AP Meclis Grubunda da bir kücük huzursuzluğa yol açtı. Grubunun kararlarını dinlemeyen ve af konusunda diğer arkadaşlarına göre daha ağır ya turum yapmaya kalkışan, sabık Deveci Vali Kadri Eroğan, AP Genel İdare Kurulu kararı ile Yüksek Hakem Kurulu na sevkıldı. Kısıtlı affin tadilî için önergeler veren Muzaffer Dösemeci, Çevat Önder, Mustafa Kaptan, Aziz Zeytin oglu, Faruk Sükran, İhsan Tombus, Mehmet Ali Aytac, Sükrü Akkan, Saim Kayan ve Erol Akçal adlı yarım meraklıların da durumlarının Genel İdare Kurulunda görüşülmesi karastırıldı.

AP yöneticilerinin telâsi, af konusunda yapılan siyasi yatırımında, bir takım arkadaşlarının kendilerini geride bırakmasayı. CHP Grubu yöneticileri ise, Genel Başkanları İnönü'nün sabaklı Grup toplantısındaki üstü açık tehditlerine bile aldırmayan milletvekillerinin bulunması ve içlerinden «tavizelilige paydos» diyebilenlerin çıkmayı. CHP Grubu içinde böylelerinin var olduğu nun yayılması, seğmenleri nazarda CHP yöneticilerinin itibarını iki paralık edecekti. Zaten pek zirvesinde bulunma yan bu itibarın daha da aşağıla düşmesi ise Kurultay arifesinde hoş değil di.

CHP yöneticilerini böylesine sert olmayı sevkeden sebeplerden biri de, Grup kararlarına itaatsizlik maskesi altında, Genel Başkana karşı açık eihad İlân eden Kasım Gülek de bir pündüne getirip diskaifiye etmek arzusuydu.

Elini veren,
kolunu
kurtaramaz

Bes siyasi partinin inanılmaz bir birlik ve beraberlik içinde yürüttükleri ve etrafında toplandıkları kısmı ve özel siyasi affin Millet Meclisinden çıkışında böyle sanıldığı kadar kolay olmadı. Gerçi, tasarıının Millet Meclisinden geçmesi umulduğu kadar zorlukla çıkarmadı ama, işi o sahneye getirinceye kadarki kulis ve grup faaliyetleri çok farklı geçti.

Bir kere Ekim başında, birden soğuk dökülen olaylar, CHP de dahil, bütün partiler mensuplarının ödünlü patlattı. Hemen herkes olayların böylesine bir tansiyon yükseliğine kavuşmasının sebebini biliyordu. Ama, kimse bunu açıkça ifade edemiyordu. AP İller İlk Sıhhatlıca tahikler CHP den geliyor de diler. Sonra baktılar ki CHP İller de kendileri kadar telâşta, bu sefer, bir başka şamar oğlamı aradılar. Sokakta dökülen ve af aleyninde gelişen olayların tahrifçilerinin komünistler olduğunu ortaya attılar. Hükümetin mes'ul başı bu iddiayı kabullenmedi ama, açıkça İddianın karşısına da çıktı. Milyoner basınına de yardımıyla, alttan alta gösterecekleri komünistlere mal edildi. Eskişehir umumiye de buna inanmaya zorlandı. Bu arada, af tasarısını verdigim sözü illâ da yerine getireceğim havasıyla Meclis ten geçirmeye çalışan Başbakan İnönü, Genel Kurmay Başkanlığı bir kaç defa ziyaret etti. Ortalıkta esen garip ve ürkütücü havaya bir tehis koymaya çalıştı. Cumhurbaşkanı Gürselle görüşü illâ. Ortalıkta israla dolanın yeni Cunta söyleşilerini değerlendirmeye gayret etti.

Yaptığı temaslar sonunda edindiği intihaları Cuma günü CHP Meclis Grupları toplantısında söyle ekledi: «Bir yarı ihtişal havası içindeyiz. Durum kritiktir. Ama şu anda, af konusunda parti ve hükümet başkanı olarak verdigimiz sözü yerine getirmek için elimden geleni yapacağım. Tasarımları hâliyle geçmesi bir mühüm merhale olacaktır. Bunu başarısak, meselelerin çögünü halleterek olacağız. Bu konuda gerekenlerden gerekli teminatı da alıǵını ve şimdilik kaydıyla duruma hâkim olduğunu belirten İnönü, Grup toplantısında CHP milletvekillerine tekrar ve tekrar, «bu af tasarısı kanunlaşmalıdır» dedi. En çok endişelendiği noktalardan biri, CHP milletvekillerinin Meclisteki milza kereleler sırasında hazır bulunmamamalaydı. O gün belki yüz defa etrafını alan milletvekillerine ve grup yöneticilerine, sabaklı Grup toplantısında kaç kişinin bulunduğu sordu, sonra hemen her kese ayrı ayrı, öyleden sonraki Meclis oturumunda hazır olmalarını tenbih etti.

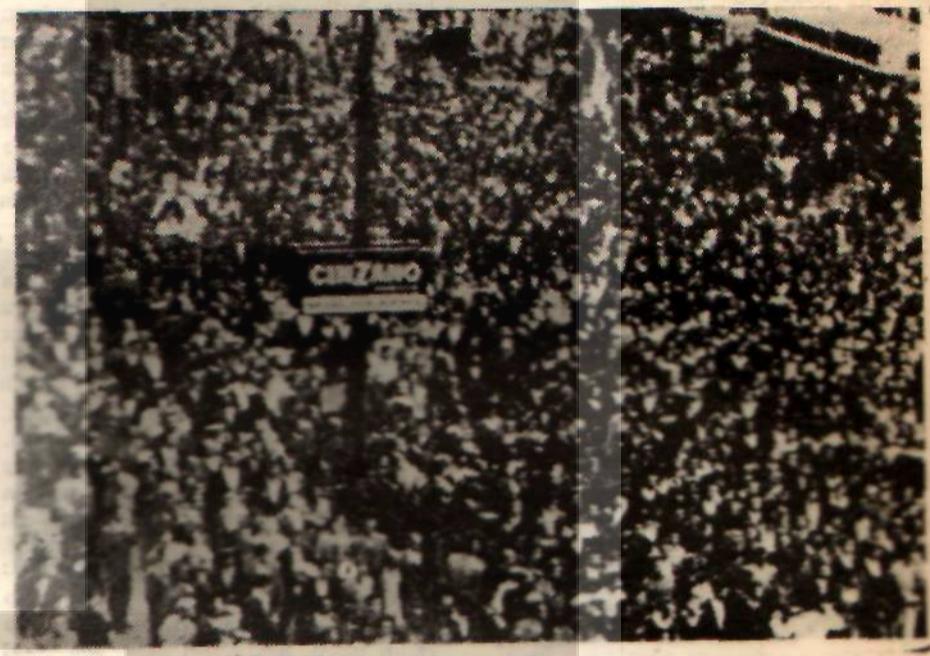
ti, «Gelmemezlik etmeyeceksiniz değil mi?» diye her önüne gelen milletveki linden söz alan İnönü, partisi mensupları açıkça baskı altında bıraktı. Buna rağmen, Cuma sabahı yapılan CHP Meclis Grupları toplantısında onbir millet vekili, İnönü'nün karşısına çıktılar. CHP Grubunun Mecliste, af tasarısı oylanırken grup kararı ile bağlanmamasını is tediler. Bu yolda verilen önergeler red edildi. Sükrü Koç İsmail Ertanın büroğelerinin reddinden sonra, hiç umulmayan bir yerden, Cevat Dursunoğlu Burhan Arastan gelen bir önerge oylanırdı. Önerge, CHP grubunun af tasarısının lehinde oy kullanması ve bütün millet vekillerinin Meclis toplantısında hazır bulunması yolundaydı. Sükrü Koç, İsmail Ertan, Feyzi Ceylan, Sabri Vardarlı, Necip Mirkelamoğlu, İlyas Kirle, İhsan Kabadayı, Sevki Aysan, Naci Yıldırım bu önergeye de kırmızı oy kullandılar. Ama, geri kalanlar, yanı çoğunluk, «bu dar geçitte beni yalnız bırakmayacaktır» «Bu af tasarısının karşısında olan benim de kargası demektir», «Siz fit ne ve tahrif kaynaklarını içindez arayınız demekten dahi cekinmeyecez» CHP Genel Başkanının tarafından tuttu.

CHP İller, bu kararları ile ellerini verdiler. İki gün sonra ise, birinci etabı geçirilmiş olan af vayevlasiının ikinci etabında kollarını vermek için yeniden masaya oturmak zorunda kaldılar. Bu sefer, Kayseridekilerden sonra, Adana dakileri de af yollarını arıyorlardı.

AP de oynanan

komedi

CHP içinde bunlar olup biterken,

Istanbul'da genel seçim yürüyüşü miting
Afka karşılar

afçı AP İller de bir hayli oyun oynadılar. Cuma sabahı toplanan AP Meclis gruplarına da, affin iptal mi yoksa peşkeş mi olması, hükümet tasarıını onaylanıp onaylanmaması konusunda hayli gürültü çıktı.

Belki inanılmayacak bir şedyi ama, AP Genel Başkanı Gümüşpala bu toplantıda kalktı ve «Evvelâ memleket, sonra parti, sonra şahıslar gelir. Artık yatırım yapmaktan vazgeçelim. Bugün için mühüm olan kademeli af, onuçı karmaya çalışalım, hükümetin tasarısunu destekleyelim» dedi. Bir başka AP İller de, daha geniş bir affin Meclisin feshine bile yol açabileceğini, bu bakımından «ne koparırlırsa kârdır», diye hareket etmek gerektiğini söyledi. Karsılıklı ithamlara ve esip savurumalarla rağmen, yapılan oylanması, sekse karsı otuz oyla, hükümet tasarısunu desteklenmesi karar alınma alındı. Diğer parti grupları da aynı mahiyette kararlara vardılar.

Hükümetçe hazırlanan özel af tasarısında, tasarı Millet Meclisi komisyonlarına geldiğinde son anda bir ufak tâdilât yapılmıştı. Hemen bütün komisyon üyeleri bu ufak ama mâmâ bakı mindan çok önemli tâdilâtı itirazlı kârıldı. Zira garip bir şekilde korkuya kapılmışlardı. Tâdilât, üçlü koalisyon protokolünde kararlaştırılan af hükümlerini daha da kısıyordu. Müebbedlerin de astan faydalananmasını önliyor du. Bakanlar kurulundan çıkışken de hâli yapılmayan bu değişiklik söyledi: «Af tan sadece geçici hapse mahkûm olanların istifesi etmesi mübbedlerin bunu faydalananamasıydı. Türk basının-

da, Bayar'ın da astan faydalanaçagı yalnız YÖN bildirmiştir.

Anlaşan Hükümet, son dakikada başını biraz sertçe bir kayaya vurmuştu. Bu ufak tâdilât için partilerden hiç birinin samâta etmemesi de ayrıca dikkate değer.

Millet Meclisindeki müzakereler, baştan inanılmayacak bir sükünet için de geçti. Gerçi, MBK iların Kayseri'ye gidip Yassıada mahkûmlarının kapılarını bizzat açmaları gibi komik teklifler ortaya süreçlerde de olmadı değil ama, bu sözler sadece tebessümle kârıldı. Günlük dikkat değer diğer hâdiseleri, Fuat Aranın biraz fazla aksol kokan konuşması ile, AP İİ Kadri Eroğanın, ereyanı kesilmiş mikrofon önünde bağırap çağrması oldu. Eski ideal arkadaşı Fuat Aranın siyasi yatırım bakımından kendisi hâli geride bıraktığını gören Böllükbaşı da bir ara atrafsız yapmaya özendiye de, Meclis Başkanı Fuat Sırmenin oldukça hasın davranışında ufak grubun topayıp şelonu terk etmekten başka birsey yapamadı. Oylamada geri kalan dört parti birleşiklerinden, tavşanın daga küstüğü pek anlaşılmadı.

Perşembenin
gelişi

Cuma günü Millet Meclisinden geçen af kanunu, Cumartesi günü, tepki Adnan Menderes devrinin kanun tasarısı ve teklifleri gibi bir yıldır hâli ile Cumhuriyet Senatosu komisyonlarına geldi ve orada da kabul edildi. Cumhuriyet Senatosu Adalet ve Anayasa Komisyonları bir arada toplantı yaptı, af tasarısı

Türkiyede Burjuva Meselenesi

YÖNün 12 Eylül 1962 tarihli sayısında, sayın Behice Boran'ın, «Türkiye'de Burjuva va Yok mu?» başlıklı bir yazısı çıktı. Bu yazında benim 17 Ağustos 1962 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan «Şahsi teşebbüs imkâni» adlı yazım, tartışma konusu oluyor. Gerçi tenkidci doğrudan doğruya benim yazımı ele almış değil, daha çok Yön dergisinin bu yazıya lâyık olmadığı bir önemi vermesine sınırlenmiş görüüyor. Yukarıda adı geçen yazımı önce «Vatan» iktibas etmiş; sanırım ki Yön de «Vatan» in yapmış olduğu ikti bası aynen alarak, kendi açısından bir değerlendirmeye yaptı.

Konuyu çok önemli gördüğüm için, sayın Behice Boran'a hemen cevap vermek istedim. Doğrusunu söylemek lazımsa, böyle bir cevaba esa sen lüzum da yoktu. Bu yazım da bir cevap olmaktan çok, memleketimizde gün geçtikçe yayılan sosyalizmin hanî temellere dayanması gerekligine işaret etmek ve bize yanlış anlaşılması doğmatik bir Marx'cılığın sosyal gerçeklerimizle olan aykırılıklarını göstertmek.

Konumuza açıklık vermek için, sayın Behice Boran'ın yazısından haret etmeyi faydalı buldim. Bana bu imkânı verdiğimden dolayı da ayrıca kendisine teşekkür ederim; yazısından almış olduğum pasajları, bir polemik unsuru olmaktan çok, bu gaye için kullanacağım.

Yalnız bir noktada kendisini muhatap olarak almak lüzumunu duydum; diyor ki: «Prof. Tanyol, Türkiye'de burjuva sınıfı üzerine bir yazı yazınız. Yön'de 22 Ağustos 1962 tarihli sayısında bu yazıyı özetleyip övüyor. Yazının nerede yayınlanmasının olduğunu bildirilmediğinden, ben yazıyı bulup okuyamadum, ama beni asıl Yön'ün gösterdiği tepki ilgilendirdiğinden, ya zıri Yön eleştirelisinin anladığı ve özetlediği şekilde söz konusu etmeye bir mahzur görmedim.»

Doğrusu, bu tarz konuroma, beni şartlı. Gerçi kimseye ille de benim yazılarmı okuyacaksan diye bir söz söylememez. Fakat bir yazı tenkid konusu edildi mi, önce aslı aranır, bulunur. Daha önceki yazılarla bir bağlanımı var mı, araştırılır.

Fakat sayın Behice Boran, fikirle rinden, kanaatlerinden asla şüphe etmediği için, bunlara lüzum görmemis. Onu sadece sosyalist bir derginin, bu yazıları değerlendirmesi kaygularındır. Demek istiyor ki, Tanyol'un fikirleri sosyalistleri yanlış yollara götürecek. Ben, şahsım hesabına bu endişesi samimi buluyorum; yalnız, sami mi bulduğumu söylemek, doğruluğunu kabul ettiğim manasına anlaşılmama lütfür. Sayın Behice Boran'ın yazısının tümüne endişeyi açığa vurmaktadır.

Eğer Türkiye'de batılı anlamda burjuva yoksa, burjuvanın kargı kutbunda bulunan işçi de yok demektir. İşçi de olmayınca, sosyalizm mümkün değil. Kitap öyle yazıyor, demeye getiriyor. Kendisine göre, önce burjuva olacak, büyük kapitalizm teşekkül edecek, orta sınıflar tasfiye edilecek, böylece burjuva işçi çatıması en keskin bir sahaya gelecek ve sosyalizm birinci merhalede, işçi sınıflarının diktatoryasına, ikinci merhalede ko münizm inkilâp edecektir. Türkiye'de burjuva yok demek, sosyalizmi tutun duracak önder işçi sınıfı yok demektir. Bu bakımından:

«Türkiye'de burjuva sınıfı yok demenin, sadece yanlış değil, aynı zamanda zararlı olduğu da beliriyor.

Prof. Cahit Tanyol

Zaten bu mesele üzerinde durmak lüzumunu duyuşum da olsun demek suretiyle kaygusunu ortaya atıyor; ve karşılıkla, sunular söyleyiyor: «Yön eleştircisi Tanyol'a göre bizde, Batıdaki gibi bir burjuva sınıfı olmamıştır.» diyor ve kendisi de yazısının daba aşağısında, «Bizde, batıda bir burjuva sınıfının olmadığı muhakkak» yargısını kesinlikle veriyor. Bana kalırsa, bu konuda bazi önemli ayrıntılara daha fazla dikkat ederek batıdaki gibi bir burjuva sınıfı yoktur, ama Batı anlamında bir burjuva vardır ve gelişmiştir, demek daha doğru olur» dedikten sonra,

«Memleketimizde batıdaki gibi bir burjuva sınıfının bulunmadığını söylemek, sosyolojik bir keşif olmama gerek. Geri bir memleket olduğunu, hızla kalkınmak sorundada bulunduğu muzu su son seneler durdurmadan tekrar hyoruz. Geri, sanayıleşmemiş, henisiz derebeyliği artıklarını temizliyememış fakir bir topluma, batıdaki gibi bir burjuva sınıfı olur mu? Öyle bir burjuva sınıfı, ancak batıdaki gibi sanayıleşmiş, gelişmiş kapitalist toplumlarda olur.»

Yukarıdaki kanaatlere cevap vermeden önce, yanlış bir sosyalizm anlayışına işaret etmek istiyorum. Bu sosyalizm anlayışı Marx'cılıkla, Marx'in kehanetlerini birbirine karıştırmıştır. Marx, kendini çağının ve yaşadığını, bildiği toplumların etkisine uyararak, birtakım kehanetlerde bulunmuştur. Ve yine Marx, endüstri çağının meydana getirdiği sosyal bunalımların nedenlerini araştırmış, sermaye birikmesinin matematik semasını yapmış, dosta ve çağdaşı Proudhon gibi: «Mülkiyet hırsızlığı» diye kestirip atmamış, patronun kasasına akan paraların hilesi, dalavereli olduğunu ispat etmiştir.

Ve nihayet Marx, büyük bir fikti satıcı olduğu kadar, büyük bir filozofdur. Her filozof gibi, o da bir izah bütünü içinde rahatlasmak ister. Marx'ın materyalist felsefesi, her felsefi doktrin gibi, bir görüştür. Adı üzerinde felsefe; bilginin, devlet ve ahlâk felsefesinin behindi bir görüş açısından yorumlanmasıdır.

Her filozof, içinde yaşadığı çağın bir müsipel veya muteber düşüncesinin den hareket eder.

İste önemli olan bu görüş açısından ve hareket noktasıdır. Marx'ın kehanetleri çıkmadı diye, Marx'cılık yoktur. Marx'ın felsefe sistemi itirazla uğradı diye, onun asıl hareket noktası olan ve bir gerçekçi ifade eden düşünceleri değerini kaybetmez.

Fikrimi daha açık söyleyelim: Bilim alanında ortaya çıkan buluşlar ve keşifler, düşünceye hiz vermiştir. Newton'un «Yerçekimi Kanunu», Darwin'in Tekamül Nazaryesi, Copernic'in Astronomisi gibi.

Yeni buluşlar ve keşifler, düşüncenin alanına çok bereketli ufuklar açar, çeşitli felsefi görüşlerin ortaya çıkışını sağlar.

Marx'ın bilim alanında getirdiği ekonomik gerçek de bunlardan biridir. O, bu gerçeki materyalist bir felsefe ye dayandırıyor. O, bu gerçek açısından, içinde yaşadığı çağın sosyal bulanıklarını inceliyor ve birtakım sonuçlara varıyor. Ne bu sonuçlar, ne de bu sonuçlara dayanan kehanetler, Marx'cılıktır. Bunlar, ancak Marx'ın Marx'cılığa dayanarak yapmış olduğu yorumlardır. Marx'cılıktan ha-

reket eden her filozof gibi, Marx da, kendi sistemini içinde birtakım yanlış kehanetlerde bulunmuştur.

O halde, birinci plânda, önemli olan ne Marx'ın kehanetleri ve ne de Marx'ın belli bir toplum için uygunanmasının savunduğu fikirlerdir. Önemlinin, Marx'cılık açısından gerçekle bakmaktadır.

Marx'cılık, insan emeğine ve üretim vasıtalarına uygulanan bir metoddur. Plândan, programdan, politik kuruludan da bu metoda dayanır. Her metod gibi, Marx'cılık metodun da uygulanma alanı sosyal ve ekonomik gerçeklerdir. Sosyal ve ekonomik gerçekler, her toplumda ayrı ayrı olduğuna göre, elbetle metodun uygulanması da farklı sonuçlar verecektir. Düşüncemi, bir örnekle açıklıyorum:

Metre bir ölçü aletidir. İki noktası arasındaki uzunluğu ölçmeye yarar. Tahtadan yapılmış metre ile, gerit metre arasında uzunluk bakımından bir fark yoktur. Ama uygulanma bakımından bir fark vardır. Tahtadan yapılanla biz, ancak düz bir alan ölçübiliriz. Ötekisi ile düz olmayan düzeyler de ölçülür.

İste Marx'cılık metod da tipki bir gerit metre gibidir. Her topluma uygunanabilen, Marx bunu, 19uncu yüzyıl Avrupasında, endüstrinin gelişmiş olduğu memleketlerde uygulamış. Görüş ki bu memleketlerde üretim araçları ile insan emeği arasındaki müsa sebette bir haksızlık var. İnsan emeği, üretim araçlarına sahip olanların emeğiyle aynıleştirilmiş. Böylece bir tarafta sömürmenler, diğer tarafta sömürulenler iki ayrı sınıf haline gelmiş; birine burjuva, diğerine işçi adımı vermiş. Ve burjuvayı belli bir anlamda kullanmış. Her devirde, her çağda, sömürmenler ve sömürulenler olmuştur. Fakat her sömürmen burjuva, her sömürulen de işçi denmez. Nitekim, bizde en çok devlet sömürülüğü halde, kimse devlete işçi demek aklına gelmez.

Bu kavramlar, aynı zamanda üretim araçlarının vasıtalarına bağlıdır. Patron — Proletarya deyince, başka anlam akılmaza gelir. Senyör — serf deyince, başka anlam.

Senyör — serf münasebetini ille de patron — proletarya kavramlarına irtâ etmek için, birtakım zorlamalara başvurmak, bence hem yersiz ve hem de lüzumsuzdur. Böyle bir zorlama, bizi sekilci yapar ve gergiğini ten alıksızdır.

Marx'cılığın ekonomik, sosyal ve politik alana uygulanması sosyalizmdir. Bununla yabuz sosyal adaleti kastedmiyoruz, aynı zamanda bundan, insan emeğin hedâ edilmeyerek, âzamı randımanla ulaşmasını, üretim araçlarının, insan emeğin fire vermesine imkân vermiyecib bir gelimeye kavuşturmasını ve bunun neticesi emeğin hâkâ paylaşılması anlamını kastediyoruz. Sosyalizm ve «sosyal adalet», zenginlerin malını alıp fukaraya dağıtmak değildir. Buna sosyalizm denmez. Biz sosyalizmi, Türk milletini çalışmaya, zenginlige ve mutluluğa götürün bir yol olarak düşünüyoruz.

Hal böyle olunca, «Memleketimizde burjuva var mıdır, yok mudur?» problemi, ancak sosyalizmi uygulamak için gerçeklerimizden bir kontrolü değiştirmi taşır. Çünkü gerçeklerimizi bilmeden, bilmeye lüzum görmeden, tamamıyla başka şartlar ve başka memleketler için hazırlamış sosyalizm kalıplarını memleketimizde uygulanabileceğini bizi, burjuva demokratilerinin hukuki formüllerini almak su-

retiyle yapmış olduğumuz tecrübelerin uyandırduğu hayal kırıklığına götürür. Bu bize birtakım boş kalıpları, ayrı bir anlayışta tekrarlamaktan başka bir şey kazandırmaz.

Simdi gelelim sayın Behice Boran'a anlaşımadığımız noktalara:

Ben diyorum ki, sosyalizm bir metoddur. O diyor ki sosyalım bir kalptir. Bu kalp, âyet gibi her topluma uygulanır. Sosyalizm, bir metod olmaktan çıkar da bir kalp haline gelirse, elbette ki uygulanacak her toplumda o kaliba uygun kuruluşlar aranacak, bulunmazsa, birtakım zorla malaria, sanki varmış gibi gösterilecek. Meselâ, bizde burjuva olmadığı halde, onun mevcut olduğu ileri sürülecek. Türk toplumunda feudalizm olmadığı halde, feudal kalıntılarından bahsedilecek, hele Osmanlı İmparatorluğu, merkezi bir feudalizm tarzında yorumlanacak.

Brâkâlum bizim gerçeklerimizi, bizzat Marx'ın örnek olarak verdiği İngiltere, Fransa, Almanya gibi memleketlerde daha bugün, artık Marx'ın yaşamış olduğu devirdeki burjuva tipini bulmaya imkân yoktur. Ne burjuva ve ne de işçi değişmez bir tip değildir. 19uncu asırda buyana, işçi ve patron münasebetleri bir hayli değişmiş, liberalist burjuva demokrasileri, ister istemez birçok sosyalist prensipleri benimsemeye mecbur olmuştur. Halbuki, sayın Behice Boran, hâlâ onlara Marx'ın Manifesto'inden bakıyor ve:

(Bizim burjuvazinin, batıdakine benzemediğini «aracılıktan kolay para kazanmaya eliğim, sahibi çıkarı, sahibi teşebbüs name altında savunan zümreler, oldukları için batıdakiler, sahibi çıkarı, sahibi teşebbüs olarak savunamayı yorlar mı?» demek suretiyle de düşünlüğümüz bakımından aralarında bir fark olmadığını ileri sürüyor.

Bana kalırsa, batıdaki burjuvaların bizimkilerle aynı nitelikte olup olmadığı konusunu bir yana bırakılmış da, bunu onlar savunsunlar. Orada içselleşir bir yığın tegâtilâti var. Orada komünist partiler var; onlar başlarını çare sine bükürler. Kendi meselelerimizi bir yana bırakarak, oradaki işçilerin avukatlığını üzerimize alacak olursak, Türkiye'deki sosyalistlerin yükü çok ağırlaşır sanırırm.

Bir başka yönden de, sayın Behice Boran'la anlaşımadığım güç: Ben diyorum ki, memleketimizde burjuva yoktur. Aracılıktan ve çogu zaman devirde Daha çok titiktem vasıtalarında vurur. Bunların çogu, sanayici değildir. Daha çok Türktem vasıtalarında vurguluk yaparlar. Hattâ halkı soymaktan çok, devleti soyarlar. Devletin dışarıdan borç olarak aldığı paraların önemli bir kısmı bunların kursağına girer. Türk halkı ile bunlar arasında üretimi paylaşma münasebetinden doğan derin bir ittilâf yoktur. Bu gerçeklerde rağmen, sayın Behice Boran'ın bu tarz bir kazançtan zengin olanlara, ille de burjuvadır, demest, onlara lâyık olmadıkları bir şerefi bahsetmemesi gibi geliyor bana. Bu, bir ticarethaneyi soyan hırsıza, yok sen hırsız değilsin, tüccarsın demeye benzer.

Birdoctrine, gerçekleri kontrol etmeden, sıkışkıya bağlanmak, insanı çogu zaman böyle gelişmelere düşürebilir. Ben, memleketimizde burjuva yoktur, derken sosyolojik bir keşif yapmıyorum. Bir gergiğini söylüyorum. O zamanıda:

«Tanzimat burjuvayı kuramamış. Megrütüyet burjuvayı kuramamış; ve nihayet Cumhuriyet de, Sabahattin Beyin savunduğu anlamda bir burjuva kuruluga gidememişti. Bu bize, kendimize hâs bir gergi haber veriyordur. Memleketimizde burjuvanın şartları mevcut olsayıdı, Sabahattin Beyin kadrosu olurdu. Mevcut olsayıdı, bugün sahibi teşebbüs diye yelt yelt ötenler, dörtelle Sabahattin Bey'e sarılırlardı. Demek ki sahibi teşebbüs, hürriyet, demokrasi diyenlerin de sahibi teşebbüs'ün anlaşıkları mâna, Batı burjuvasının anlaşıkları anlaşımdan çok farklı. (1)

Diyorum; ve burjuva demokrasile rinin kalıplarını uygulamanın imkânı sizliği üzerinde durarak, bizdeki siyasi partilerin ve demokratik hareketin

Neler yapmadık su vatan için...

B u hafta, «Af Haftası». Türkiye Büyük Millet Meclisi, 27 Mayıs 1960 sabahı, Anayasayı İhlâl suçuyla suçlandırdı ve Yüksek Adalet Divanı tarafından mahkum edilenlerden 283 kişiye atifet gösterdi ve bunları af etti. 283 kişi bu hafta için de ikibucuk yıldan beri uzak kaldıkları doluk çocuklarına kavuşacakar. Hem artık, 283 ler hapse gönderen anayasayı ihlâl suçu da, sözü edilmeye bile değil vezir kabahat haline geldi. Burakın AP lileri, YTP lileri, CKMP ve MP lileri, artık CHP liler bile atifet duyguları içinde, 283 ler için, «efendim buntarın suçları sadece parmak kaldırımkadır» diyorlar.

Suçları sadece parmak kaldırımkadır. 283 kişinin affi ile ilgili kanun tasarısının, Cumhuriyet Senatosundan geçmesi dahi beklenmeden, Koalisyon partileri yeni bir af pazarlığına giriş tiler. Şimdi gösterilecek olan atifet, Adana Cezaevinde yatanlara karşı. Hani su, Devlet hizmetinde olup da adaları türk yosuzlu, ugursuzlu ve hırsızlıklar karışmış olan Yüksek Adalet Divanına mahkum edilen devlet memurları bu aftan, atifetten faydalana caklardır. Her halde bu suçlular için de, bir münasip formül bulunacaktır. Kimbilir belki de, «canım devlet malı deniz, yemeyen domuz, bunlar da bira ziek tadına bakmışlar, ne olur yanidecektir. Öyle ya, anayasayı ihlâle rinin suçları sadece parmak kaldırımkadır şekline sokulduktan sonra, herhalde bunlar için de münasip bir formül bulunur. Burası Türkiye, formül bulmaktan kolay ne var? İtenirse minare ye bile kuş hazırlar.

Herkes gider Mersine...

Kayseridekileri, Adanadakileri sahvetiklerin sona acaba Partilerimizin işeri bitiyor mu? Sanmıyoruz. Herhalde daha yapılacak hayli iş vardır. 27 Mayıs getirdikleri bitmedi ki.

Meselâ su Yedek Subay Kanunu nu değiştirmek gerek. Önümüzde seçimler var. Lise ve benzeri okulların mezunilarına yeniden yedek subaylık hakkı verilmesini sağlayacak parti her halde bir hayli oy toplar. Fırsatı kaçırmamak lazımdır. Sonra su hanı dokuz

sebeplerini «volda aksıhvorum: «İkinci Dünya Harbinde sona, Batı demokrasilerinin zafer kazanması, Türkiye'de de testilerini gösterdi. Seçim tarzi değişti, Batı kalıpları, sanki bizde de aynı kavgalar (sosyal sınıf kavgaları) cereyan etmekte, oldu gidi gibi alındı. Birtakım sosyal, ekonomik sorumluklardan doğan siyasi partiler bizde, hiçbir temele dayanmadan kuruldu; ve hepsi siyasi iktidarı zap temek için, halkta ezel bir davranış olan memur aristokrasisine karşı duyan tepkiyi istismar etti. Burjuvastı olmayan bir memlekette, burjuva demokrasisi kuruluncaya, memleketin serveti üzerinde speküasyon yaparak para kazananlar, tipki 1889 Fransız İhtilâlinde, burjuvaların, işçi ve köylü sınıfının istrabını kendi çıkarlarına kullanmaları nevinden, bizde de, halkın memur aristokrasisine karşı reaksiyonunu kendi çıkarlarına göre eyarlıyan bir zümre, politik hayatı birinci plâna geçti.

Bugünkü siyasi parti çatışmaları, memur aristokrasisini temsil etmesi bakımından, diğer partilere nazaran daha Osmanlı olan Halk Partisiyle, bir nevi burjuva bozuntusu olan ve halkın memur aristokrasisine karşı hissümetini istismar eden zümreler arasında cereyan etmektedir. Ve ancak onların işine yaramaktadır. Nasıl Batı burjuvaları siyasi iktidarı bir pazar yeri ve ham madde kaynaklarına zahatça sahip olmak için istemişlerse, maya alışmış zümreler, aynı oyunu

İlhâmi Soysal

gazeteyi üç gün çıkmama kararına kadar vardırın 212 sayılı kanunu değiştirmek de, basın ağalarını bu işi becererek partile bir hayli bğlar. Bunu da unutmamalı. Sonra su İspat Hakkı da kaldırımlı. Gerçi Profesör Fethi Çelik baş İspat Hakkı tanıyan kanun çıkarken bir hayli gayret gösterip İspat Akımı, «İspat Akımı İspat Hakkı» diye diye epey kuşa gevirdi ama, bu acayıp Hakkı gene de bir huzur kaçan tarafı var. Politiğimizi da millelle birlikte huzura kavuşturmak şart.

Başka? Acaba Millî Birlik Komitesi devrinde çıkarılan «huzur bozucu» kanunlardan başka neer kaldı? geride? Bu işi bu konuda Parlamentodaki beş parti bir komisyon kurup inceleme yapmalı. Olur ki gözden kaçan bir şey olur. Bunları tek tek tespit edip mutlaka ortadan kaldırımlı.

Hocanın kuşu...

Durun bakalım, su 27 Mayıs İhlâcilerinin getirdikleri «huzur bozucu» yenilikleri bir gözden geçirelim. Ata türk iklelerine, 27 Mayıs ruhuna sun sıkı bağlı partileriniz bakalmış neleri atamışlar? «Yurtta huzur» sağlamaları için daha neler yapmaları lazımdır?

27 Mayıs'tan sonra yapılan işleri bir bir sıralıyımlı:

27 Mayısçılar, önce mevcut ikili dari devirdiler. Devilik İktidar mensuplarının çoğu mahkum oldu. Eh bunların affi meselesi halledildi sayılır. Şimdi geride bir «mübbedler» mi var, onarı da ikinci hamlede halledebilir.

Sonra, Mal Beyannameyi meselesi vardı, o da halledildi. Tasarruf Bonoları meselesi... Bu da hal yolunda, yetkililer bu konuda yürek ferahlatıcı haberler verdiler. İnsallah ilk fırsatı bonolar da kaldırılaçak.

105 sayılı kanunla tehcir edilen ağalar meselesi de halledildi. Ellibeslerin yerlerine dönmesi artık gün melesi.

27 Mayısçılar, arazi ve bina vergileri matrahlarında değişiklik yapmışlardır

mükemmeli olduğu kadar uzatmak isteyeciklerdir. Bunlar, «gahsi çıkar» i gahsi teşebbüs nâm altında savuna caklardır. Kendimizi aldatmıyorum, bu yol çıkmaz yoldur.

Benim demek istediğim, Tanzimat tanberi bütün caballamalarla rağmen, burjuvazi kurulamamış; buna karşılık, burjuva kalıpları, sadece idare edenler kadrosunun bir problemi, bir kavgası olmuştur. Ve olagelmektedir.

Hayal ve gerçek böyle iken, mevhum ve olmamış bir sınıfı varmış gibi kabul etmek ve bunun karşısında, Tanzimat'tanberi mücadeleşini yapan bir işi sınıfı vahmetmek ve ancak onun önderliği ile sosyalizme gidebileceğinde de aracılıktan kolay para kazanlığını sanmak, sayın Behice Boran'ın deyimle «sosyalizm, «havada kalmış, «hayırperverane, filikler ve dilekler sistemi» haline getirir; ve işte asıl o zaman bu, «sınıf çıkarına zarar vermiyen, aydınların kendi aralarında tartışıp oyalandıkları bir sosyalizm» olur. Bundan başka, bu tarz düşünüş hemüz gelişmesinin ilk merhalesinde bulunan Türk işçilerine, yapamayacakları bir ödevi yüklemek olur. Bu da onları suurlandırmaktan, eksiklerini tamamlamaktan alıkoyar.

Başka bir yazımda, Türkiye'de mülkiyet meselesini, Osmanlı İmparatorluğu feudal bir dokuya mı sahipti, Türk toplumunda feudal kalıntıları var mı? Türkiye'de toprak ağlığı konularını çevriliştireceğim.

(1) 17 Ağustos 1962, Cumhuriyet.

di, bu hafta Kurucu Meclis devresinde bir ölçüde kuşa gevirdi ama, daha yetmez, arazi ve bina vergileri hiç almamalı ki, gelecek seçimlerde topla nacak oy sayısı kabarsın. Târîmdan alınacak vergi mi? O da artık sadece käğıt üzerinde kalan bir niyet haline getirildi. Sağlık Hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki kanun mu? Ondan kurtulmak kolaydı. Pilot bölge, millet bölge diye iş yutuldu. Özel teşebbübü Sağlık Bakanı da Özel hastâha neler için çok karışlı bir takum vaatler de bulundu. Bu iş, böylece bitmiş sahibi.

Haa, Devlet Planlama Teşkilatı Kurulması, Devlet Personel Dairesi Kurulması gibi bir takım kanunlar da var. Devlet Planlama Teşkilatı Kurulması hakkında kanun Anayasasının himayesi altında olduğu için bunun lağıvi şimdilik düşünülemez. Ama, bu teşkilatın çalışmalarını teşvik etme gereklidir. Sayın İnönü'nün başkanlığında Hükümetler bunu da büyük bir başarı ile becerdi. Devlet Personel Teşkilatına gelince.. Onun da zaten pek sesi sedası çıkmıyor. Sesini çıkmadıkten sonra, varsin bir kenarda dursun.

Yutulacak lokmar

Bir de su Basın İlân Kurumu teşkilatının kanun var. Bunu da kaldırımlı. Baksanız, yedisinden yetmişine ne bütün basın kanunundan şikayetçi. Arıkkı eski gibi, partizanca ölçülerle Resmi İlân tviziyi yapımıyor. Bu kurumu lağvetmeli müllaka. Sonra su Taşıt Kanunu da değiştirmeli. Nedir o resmi arabaların üstündeki «Resmi hizmete mahsusur» yazılıları, Otomobillerin göstergesini bozuyor. Yazılılar sil dirimeli. Bir de su Belediyelerin kura çekicileri toptancı halleri ile ilgili kanun var. Bu da gerçi daha önce kuşa çevrildi ama, büsbütün kaldırılmalıdır. Ne lazımdır var efendim? Kabzımalların, manavların kırına belediyeler nasıl en gel olabilirler? Sonra su İlköğretim Kanunu da değiştirmeli. Ne demek mis her yıl bütçesinden, belli bir miktar mutlaka İlköğretimye ayrılmazı mecburiyeti?

Üniversiteler Kanunu da bir bîçimine getirip değiştirmeli. Üniversiteler bu kadar bağımsızlık ve çalışma mecburiyeti yaramaz. Sonra su parasız Üniversite öğrencilerinin okuya bilmesi için çıkarılmış Yurtlar ve Kredi Kurumu kanunu da değiştirilmeli. Ne demek parası olmayanı okuması. Düdüklü, parası olan çalar, olmayan çal maz. Bu kanun da kaldırımlı. Hiç değil se başka bir şekilde sokulmalı. Krediler sadece, partilerine sadakatle hizmet eden öğrencilere verilmeli.

Bir de su Ordu ile ilgili kanunlar var. Hani su, vatan topraklarının ve milletin her türlü tecavüzedenden uzak kalması için gece demeyip, gündüz deme yip, dağ demeyip, taş demeyip, yaz demeyip, kiş demeyip, harp demeyip sulu demeyip çalışan subaylarımıza, ordu mensuplarına azıcık rahat yaşama lâzımlı temin için çıkarılmış bir takım kanunlar var ya, bunları da değiştirmek lazımdır. Lâzımdır ama galiba bu iş biraz daha zor. Biraz daha tehlîkeli. İsterniz, şimdilik bu konudan pek fâka söz etmeyeceğim. Sonra nasıl olsa onlara da sıra gelir. Bunun yerine da ha kolay yutulacak lokmalara bakalım. Mesela su memurlara geçen Mart ayı da yapılması lazımkendin, bir kanuna göre bir burakın yüzde onbes zâmlar meselesi simi bu yıl da geri bırakılmam. Ne olacak, mesele devlet hizmetinde çalışanların karnınu doyması meselesi değil ki, mesele yurta huzurun doğması meselesi. Eh buna da affı çıkararak hal yolu girdik.

Haa, bakın bir de su Millî Birlikteki partilerin yapıtları çok önemli bir hata var. Aman bunu telâfide de geç kalmayın. Siyasi Partilerin kapatılan ocağı ve bucak teşkilatlarını derhal ve sârâtle yeniden açma yollarını bulun. Bir de su 27 Mayıs'ı dillerine dolaşıkları bir takım reform lâfları var. Aman bunları da edilmesine imkân vermeyin. Toprak reformu, eğitim reformu, sosyal adaet, vergi reformu, sağlık hizmetlerinin sosyalisasyonu, işçi hakları, emekçi hakları gibi lâflar edenler mi var. Derhal bunları susturun. Susturmak kolay, bez parti bir araya gelirsiniz, bir bildiri yayımlarsınız ve bunları isteyip söyleyenlerin komünist olduğunu ilân edersiniz, olur biter. BUNDAN KOLAY NE VAR?

Dağın ardı

Sonra... Sonrası kolay, hele siz siyasi partiler olarak su 27 Mayıs'ı getirdiklerini bir bitirin. Ondan sonra sıra gelir 27 Mayıs'ıdan hesap sorun. Eh, anı da Allahın yardımıyla ve elbirliğiyle yaparsınız nasıl alsa. Zaten, gidinizi o gidin.

TATATÜRK
ÖZEL SAYISI

7 Kasım 1962 günü çıkacak

BEKLEYİNİZ

Gençlik ne istiyor?

**Gençlik neden huzursuz? Gençliği nüma -
yişlere iten sebepler nelerdir? İstanbul mitin
ginin hazırlanışına ve yürütülmesine aktif
şekilde katılan gençler, bu soruları cevap -
landırdılar.**

Doğan Avcıoğlu'nun yönettiği açık oturumda bulunan gençler şunlardı: Mustafa Ünalay (Hukuk Fakültesi Talebe Cemiyeti Başkanı), Raif Ertem (Türkiye Millî Gençlik Teşkilatı Merkez İdare Kurulu üyesi ve eski Genel Sekreteri), Mustafa Pirinçci (Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Başkanı), Osman Çalışkan (Hukuk Fakültesi öğrencisi, 27 Mayıs Fikir Kulübü genel muhasibi), Nurer Uğurlu (Hukuk Fakültesi öğrencisi, Türkiye İşçi Partisi gençlik kolu üyesi), Fikret Karadeniz (27 Mayıs Fikir Kulübü kurucularından), Öcal Okay (Türkçe Millî Gençlik Teşkilatı Radyo Komitesi üyesi), Özdemir Çıraklı (İktisat Fakültesi öğrencisi, Türkiye Millî Gençlik Teşkilatı murakabı), Bozkurt Tezel (Edebiyat Fakültesi öğrencisi, 27 Mayıs Fikir Kulübü üyesi), Turgut Kazan (Hukuk Fakültesi 1962 mezunu), Erdoğan Sermet (İktisat Fakültesi Öğrencisi), Necdet Sarac (Yüksek Ticaret 1961 mezunu), Necdet Nural (İktisat Fakültesi öğrencisi), Sezai Oğuz (Hukuk Fakültesi öğrencisi), Süha Baykal (Hukuk Fakültesi öğrencisi), Sami Kibrisl (Edebiyat Fakültesi öğrencisi).

(NOT: Oturuma katılan gençlerden Osman Çalışkan, Öcal Okay, Mustafa Ünalay, Raif Ertem, C.H.P.li, Nurer Uğurlu ise Türkiye İşçi Partisinden. Geriye kalan 11 genç de hiçbir siyasi partide kayıtlı değil.)

Miting neden yapıldı?

DOĞAN AVCIOĞLU — Oturumu açıyorum. İlk soru şu: Neden mitinge ilzum gördünüz? Yalnız daha önce, mitin ge katılmayan arkadaşlar varsa, onları tesbit etmek iyi olacak. Mitinge katılmaya yan arkadaşlar hafif isimlerini açıklasınlar.

ERDOĞAN SERMET — Elimde olma yarın sebeplerden ötürü mitinge bulunmadım. Fakat bu sebepler olmasa da, mitinge katılmakta tereddüt edecektim. Zira gençliğin protesto sebebinin Ankarada olduğu gibi İstanbul'da da yanlış anlaşılımından korkuyordum. Ankara'da «Af Yok» sözleriyle, af taraftarı Ismet Paşa tezahürat bir arada gitti. Bu, gelişik bri tutum. Protestonun gerçek anlamını kaybettiriyor ve insanı şaşırıyor.

NECDET SARAC — Ben de aynı sebeplerle yürüyüşlere katılmadım.

ÖZDEMİR ÇIRPLI — İstanbulda bulunuyorum, mitinge katılamaktan.

OSMAN ÇALIŞKAN — Mitingte varım, fakat yürüyüşte yokum. Zira yürüyüş, gençliğin davranışını vuzuyla ortaya koymuyordu. Gençliğin davranış, insanca yaşamayı sağlayacak bir sistemin kurulması ve yerleşmesiydi. Fakat baktım ki yürüyüşün amacı gerici basını telinden ibaret. Hele yakıp yıkmakta hiç fayda yok. Yeni İstanbul kapamrsa Eski İstanbul çıkar. Bunun için yürüyüşe yokum.

DOĞAN AVCIOĞLU — Aramızda yakıp yıkmayı tasvip edecek arkadaşları bulunanı sanmıyorum. (Hep bir ağızdan, «böyle kimse yok» sesleri) Şimdi esas soruya gelelim. Demek ki 16 arkadaştan 13'ü bu mitinge katılmış. Hukuk Fakültesi Talebe Cemiyeti Başkanı Mustafa Ünalay da mitingen tertipçıtı. Önce

Ünalay bize, İstanbul mitingine neden ilzum görüldüğünü anlatın.

MUSTAFA ÜNALAY — Af kampanyası almış yürülmüşti. Gençlik affa karşı idi. Gençliğin sesini duyurmak la-

ortaya koydu.

ÖCAL OKAY — Arkadaşımın sözleri ni bir kaç kelime ile tamamlamak istem. Gençliğin protestosunun belki başlı sebepleri şunlar: Bir defa gerici basının yayınları sabırmazlığı taşırmıştı. Ana yasaya bayar diyenlerin, Anayasaya siğnmasından üzgündük. Ankara yürüyüşlerini yapan arkadaşlarımıza «Kızılay pişerler» denmesine, gençlige komünist damgası vurulmasına tahammül edemiyorduk. Afı istemiyorduk. Turhan Emeksiz vurduranlara af çıkarken, o numaraları duramazlardı. Gazi Osman Paşa Türküsü yeni şekilde bunu aşıkça ifade ediyor:

Olmaz bu iş olmaz
Katillere af olmaz
Katillere af olursa

Türk Gençliği yerinde durmaz
Miting bu sebepler yüzünden yapıldı.

NURER UĞURLU — Gençliğin, gençlik teşekkülleri idarecilerini zorlamasını da hesaba katmak lazımdır. Miting altı demelerin zoru ve isteği ile yapıldı. Sonra mitingi sadece affa karşı bir hareket olarak görmek yanlış olur. Biz aslında, bugünkü idarecilerimizin memleketin gerçek meselelerine eğilmemesini protesto ettik. İsmet Paşa'nın himayesinde bir leşen muhafazakâr cepheye karşı çıktı. Protestonun «af» sloganı ile yapılmasına normaldi. Zira günün konusu o idi.

RAİF ERTEM — Son hareketlerin kökleri derinlerde. 27 Mayıs bir kadro ile bir zihniyeti mahkûm etti. Fakat eski zihniyetin hortlamasını önleyecek tedbirler almadı. Halbuki Almanya'da Hitler ve İtalyada Musolini devrildikten sonra, yeni idareciler Faşizmin hortlamasını önleyecek tedbirleri almayı ihmal etmediler. Elbette bugün Almanya da Hitler'in taraftarları vardır. Fakat Hitler zihniyetinin hortlaması alınan tedbirlerle önlenmiştir. Bu asla antodemokratik bir anlaysız değildir. Fakat biz bunu yapamadık. Mahkûm edilen zihniyeti yok etmek için gerekli mücadeleye koymadık. Eski zihniyet hortladı. Bu yüzden müdahale zarureti ortaya çıktı. Bugün hukuk yöneticilerin tutumu değişmezse, gençlik hareketleri genişleyerek ve kuvvetlenerek devam edecek.

tekim eski devri meşruiyetini çekenler mevlütlerle, büyük boy matem resimleriyle liderlerinin suçluluklarını kabul etme diktörlerini ortaya koymuyorlar. Buna için affa kararız. Bunu için af huzur getir miyecektir. Af, sadece insanı bir tedbir olsa, buna kimse ses çıkarmazdı.

Bundan başka, af meselesi, 27 Mayısın amaçlarıyla sıkışkıya ilgili. 27 Mayıs birkaç kişinin idamı ve bazılarının hapse atılması için yapılmadı. 27 Mayıs iktidarı ve sosyal düzeneşiliklere karşı yapıldı. Halbuki parlamento affı en önemli konu haline getirdi, öbür meseleleri tamamen unuttu. Bu 27 Mayıs'a indirilen bir darbedir.

ERDOĞAN SERMET — 27 Mayıs, Atatürk devrimlerinin devamıdır. Atatürk devrimlerine ihanet, 27 Mayıs'a yol açtı. Af meselesi ise, 27 Mayıs aleyhtarı bir tutumun, yani eski devri hortlatma çağının ifadesidir.

Halk aşıktan ölürcen, aşıklık, çıraklık, işsizlik gibi 30 milyon insanın kaderiyle ilgili en acil meseleler ortada dururken nelerle uğraşıyoruz. Af bir aldatma çadırın başka şey değil.

OSMAN ÇALIŞKAN — Af hukuk manşına da aykırı. Adetâ suçu kendi iradeyle kendini affettiği oluyor. Zira aynı zihniyet bugün parlamentoda da hâkim. Bu zihniyet kendi kendini affediyor. Af huzursuzluk yaratıyor.

MUSTAFA PİRİNÇÇİ — Af en azından zamansız. Bu 27 Mayıs aleyhtarı bir hortlama. 27 Mayıs ise Atatürkçiliğin kesin bir zaferi. 27 Mayıs ihtilâline aleyhtar olanların hemen affı, başka türlü yorumlanamaz. Hiç deşile aradan biraz zaman geçseydi. Bu kadar da sabırsızlık olur mu?

RAİF ERTEM — Genel olarak af millesesine taraftarım. Fakat bahis konusu olan bir zihniyetin affı. Yıkılan zihniyet affedilirse devrim amacına ulaşmış demektir.

27 Mayısı, gençlik ve ordu yaptı. Gençlik sayısız defa affa karşı olduğunu belirtti. Eski Millî Birlik Komitesi üyeleri de affa aleyhtarı. Ordunun da affa karşı olduğundan eminiz. Ordu ve gençlik affa aleyhtarken, af yoluna gitmek, yanlış ve haksız bir tasarruf. Bunun sonuçları görülecektir.

TURGUT KAZAN — Affa tamamen

YÖN'ÜN açık oturumuna katılanlardan bir grup Doğan Avcıoğlu ile

Gençlik, neden affa karşı?

DOĞAN AVCIOĞLU — Mitingin görünen sebebi, af meselesi oluyor. Gençlik af konusunda ne düşünüyor? Neden affa karşı?

MUSTAFA ÜNALAY — Af memleketin yararına olmuyacak. Afcılar, bir kaç insanın affı değil, bir zihniyetin, eski iktidarın zihniyetinin affı istiyorlar. Ni-

aleyhtarı olamıyorum. Nasıl olsa değişen bir şey yok. 27 Mayısı rağmen, eski düzen sürenin derken ve aynı zihniyete sahip bir sürü insan en yüksek mevkilere getiriliyor, birkaç yüz insan hapiste tutmanın mânâsı yok. Ha içinde, ha dışında olmuşlar, ne değil?

NURER UĞURLU — Ben de aynı fi kirdeyim. Değişen bir şey yok. Kocasını hapishaneye atıp, karısını Meclise getir dikten sonra değişen ne?

ÖCAL OKAY — Ortada sorunlar var.

Açık oturuma katılan gençlerden başka bir grup

Sosyal Adalet içinde hizl kalkınma dâ vîst unutuldu. Antidemokratik kanunlara ve reformlara el atıyor. Bu durumda, memleketi iktisaden zayıf düşüren, milletimizin yabanelere el açmasına sebebîyet verenlerin afma gitmek milletle alay etmek değil de neden?

NECDET SARAÇ — Parlamento re formlara karşı. Statikocu 27 Mayıs öncesi istismar dîzemi tekrar kuruluyor. Hükümet edenler, mutlu aznlığa tâvize vermek zorunda. Af da bâkardan bîri. Yapsınlar. Ne kadar fazla tâvize verirler se, bunun tepkisi de o kadar sert olacak.

FİKRET KARADENİZ — Bugün içn aftan yava gelişim. Afî isteyenler, politik hesapları hareket ediyorlar. Bugün affedilenler politikacaların aleti olacak. Af hic degece gelecek seçimlerden sonra yapılmalıdır.

Komünistlik iftiralari

DOĞAN AVCIOĞLU — Gençlik hareketlerinde komünist tahrîki olduğu ileri sürüiliyor. Ne dersiniz?

MUSTAFA ÜNALTAY — Evet, miting günü komünist tertip ve tahrîkleri yapılmıştır. Fakat bunu yapanlar, Yeni İstanbul bulâculardır. Üniversite bahçesinde V. Ünal beyanname dağıttı. Beyannamede, gençlik hareketinin komünist mitingi olduğunu, Moskovadan dare edildiği ileri sürüliyordu. Yeni İstanbul'un önündede, ağız içki kokan sarboşlar toplanmıştı. Karga sahne çkarılmaya çalışıyordu. Yeni İstanbul binaından yakışsız el hareketleri yapıldı. Binalar gençliği tahrîk etmek, mala ve cana saldırmak için giri silmiş tertiplerdi. Karşılık çkarılmak istiyorlardı. Ankara'da 10 kişilik 5. Mayıs grubunun maksadı da aynıydı.

RAİF ERTEM — Ama binalar faşist metodları...

MUSTAFA ÜNALTAY — Faşist olsun, komünist olsun, aynı kapıya çıkar. Gençlik soğukkanlı ve yüksü dâvranarak, bu tertipleri boşa çıkardı.

OSMAN ÇALIŞKAN — Komünist it hamâlının sebebi yüz. Gençlige açıkça komünist demeye cesaret edemiyolar, tabrik diyorlar. Bu gençlige çocuk muamelesi etmek, onu suursuz stymak. Gençlik şuruhudur. Komünizm onlardan iyi bilir ve komünizme karşıdır. Bu tip iftiralar, sadece komünistlerin ekmekine yaşı sîr ter.

ERDOĞAN SERMET — Eskiden her ifteri harekete dînsizlik denir ve ifterler aforoz edildi. Bugün de aforoz için, ifteri komünist deniyor. Maksat, gerî çek vatansverleri felce ugraymak.

Komünistik iftirasına baş veranların en okumuşları bile, cahil-i cühela. Komünizmin ne olduğunu bilmezler. «Suçu da olsam iftira edin» metoduna başlıyorular.

RAİF ERTEM — İftiralardan çok kafatasılardan geliyor. Binalar faşist rejimi kurtmak sevdasındalar. İtalyadaki gibi, komünist tehlikesini büyütüp, korutarak tarafatar kazanmak ve faşist lîti

lli yapmak istiyorlar. Bunun için komünizm tehlikesini büyütüyorlar. Oyun ortada.

NECDET NURAL — İftiralardan sebebi, memleketin iktisadi ve sosyal gerçeklerini bilen bunu düzeltmek için mîca dele eden gençlikte duyan korku. Memleketi çiftlik gibi kullanan mutlu aznlık, gençliğin halkı uyarmanın ardından ırkıyor. Bunun için komünizm iftirasına başvurarak, gençlik hareketlerini felce ugrayatmak ve gençliği tesrisiz hale getirmek istiyor.

NURER UĞURLU — Atatürk devrimlerini savunanlar komünist iftiralarıyla susturulmaya çalışıyor. Oyun açık.

MUSTAFA PİRİNÇÇİ — Komünizm tehlikesini elbet kılçınsemeyiz. Fakat dîlün eli yaşıda balda olanlar, râhatları bozulmasının diye öünde geleni komünistlikle suçlandırmalar. Bu tehlîkeli bir oyundur. Ters çökâbilir. Bütün gençlik komünizm ve irticaiî karşısında şâdîdir. Atatürkün sözünü unutmuyoruz.

BOZKURT TEZEL — Komünist suçlamaları, basit bir politik taktik. Bu, Menderesin aydınlarla cephe almasına benziyor. Maksat kütledede aydın düşmanlığı yaratmak. Bunun için de Moskof — Türk mîcadelerinin halkta uyandırdığı düşmanlığı istismar ediyorlar. Aydınlarla komünist döyüşler. Gayeleri iktidarda rahatça kalabilmek.

FİKRET KARADENİZ — Bu iftirayı yapanlar kelimenin tedavüllüne yol a rak komünizme nizmet ediyorlar. Memleketin ifteri gitnaesini isteyen vatansver insanlara komünist denirse, komünizmle mîcadele amî zayıflaması mı? Binalar çok tehlîkeli oyundur.

Gençlik İnönü'yü nasıl görüyor?

DOĞAN AVCIOĞLU — Mesele yeteri kadar aydınlandı. Şimdi başka bir konuya gelelim. 27 Mayıs sonraki devre nin kâsaca bîle bîlîmîsine yapmak işi olacak. Acaba 27 Mayıs ne kaldı? Hükümet bir yıldır ne yaptı? İnönü ne yapmak istiyor?

ÖZDEMİR ÇIRPILI — 27 Mayıs kâhan tek sey, yeni ifterler. Bir sosyalist gazetenin çkarılması ve gençlerin toplayabilmesi yeni bir sey. 27 Mayıs başka bir sey kalmadı. Arın çıkmasya, 27 Mayıs bitiyor. Ama 27 Mayıs'a ortaya çıkan sosyal cephe kuvvetleniyor. Bu önemlidir.

Hükümete gelince bir yıldır 27 Mayıs'ın getirdiklerini taşıfiye etmekten başka bir sey yapmadı. Bu taşıfiyenin İnönü'nün başında bulunduğu hükümetler tarafından gerçekleştirilmiş acı. 27 Mayıs'a kadar İnönü'nün özindiydi. Fakat İnönü, yeni gelişmelere ayak uyduramadı. Geride kaldı. Oylar İnönü'ye geçti. İnönü çok gerilerde...

NURER UĞURLU — Hükümet edenler, millî gelirin en büyük kâsmını alan zâire. Memleketi Millî gelirin yüzde otuz sekizini alan yüzde iki katı ediyor. Geri kalan yüzde 98 ile, yanı halkın yüzde, bu yüzde ikilerin yanı hükümet edenlerin menfaatlerinin çatışması mukadder. Bu menfaat çatışmasında, hükümetler statikocu mutlu aznlığı tutmak zorunda. Bu durum ileri hamleleri önliyor. Hükümetler iş yapamıyor. Plân kuşa dönüldü, plân çok oldu. İnönü de târîhi kişiliğinden çok sey yitirdi. Partisi içinde bile eski pres

ya düşenler ise yavaş fakat emin şekilde büyüler. Bu sonucu gençliğin ve bütün ilerici kuvvetlerin cephesi. Orada yeser tohum, çubuk soy atan bataklık nebatları elbet taşıyice decek. Ümitliyiz ve bataklık nebatlarından koruyuyoruz.

TURGUT KAZAN — Ülkemizde bir menfaat zâiresi var. Bu zâire herseye hâkim. Halktan gelen insanların halk için yaptıkları 27 Mayıs, bu menfaat zâire resmini yenemedi. O günlerin şartları için de yenemedi de. Bugünlük hükümet de bir sey yapamaz. Nitekim bir sey yapamıyor. İnönü bu menfaat zâiresinin karşısında değil, olsa da. Sömürme düzeni olduğu gibi durruyor. Demokrasi deniyor, ama bugünkü nâyle demokrasi bir aldatmacadan ibaret. İnönü, «madem seçimler var, duvarlara baktıktan artik utaç duymuyorum» diyor. Diyor, fakat seçimler mevcut şartlarında bir komedyen ibaret. Seçilenler menfaat zâiresi. Halk, ekonomik ve dîsiyînî yoldan bu menfaat zâiresine tâbi. Demokrasilik oynuyoruz. Bu oyna demokrasi denemez. Halk çocukların en geniş şekilde okutulması ve toplumun kaderine hâkim duruma getirilmesi şart.

ERDOĞAN SERMET — 27 Mayıs, Ataturkçilikten uzaklaşanları devirerek, Ataturkçılığın kuvvetini gösterdi. 27 Mayıs böylece, Ataturkçılığın dönümü miyecini ispatladı.

Hükümete gelince, bir yıl zaferinde hiç bir sey yapmadı. Yapıtlarını bozdı. Hükümet çîz gibi büyüler, hamle ve devrim azmî, çerdan çöpten bir barajla önlemek istiyor. İlerleyenler önde dikenen bu baraj çok güçlük. Maskesi düşen bu demokrasilik oyunu ile, devrimi hamileler durdurulamaz.

Hükümet deyince de ister istemez akla İnönü geliyor. Geçmişte büyük hizmetler yapan bu târîhi sahîsî kötîlere mek istemiyor. Fakat İnönü doğru yolda değil. Taklitçilikten kurtulamamış. Atatürk devri için bîle «Duvarlara bak maktan utamıyorum» diyor. İnönü sâmîmî ki bir kompleksin tensî altındâ: Atatürkü yapamadığını yapmak ve az gelişmiş bir ilâkede demokrasının yerle şebîceğini ispatlamak sevdasında. Ama demokrasi böyle yerleşmez. Bu demokrasi değil, demokrasilikdir. Sahtedir. Yaşı da İnönü'yi keser hamlelerle girişmek ten alakossa gerek. Bu tutum, İnönü'yi kötüye götürüyor. Bu bir evnenin ser pîlitikası. Evnenin ser ise, mevcut şartlar altında serlerin en söyleyiş.

NURER UĞURLU — Hükümet edenler, millî gelirin en büyük kâsmını alan zâire. Memleketi Millî gelirin yüzde otuz sekizini alan yüzde iki katı ediyor. Geri kalan yüzde 98 ile, yanı halkın yüzde, bu yüzde ikilerin yanı hükümet edenlerin menfaatlerinin çatışması mukadder. Bu menfaat çatışmasında, hükümetler statikocu mutlu aznlığı tutmak zorunda. Bu durum ileri hamleleri önliyor. Hükümetler iş yapamıyor. Plân kuşa dönüldü, plân çok oldu. İnönü de târîhi kişiliğinden çok sey yitirdi. Partisi içinde bile eski pres

tijini kaybetti. Kendini, dîn onun izinden giden ilerici kuvvetlerden tecrid ediyor.

SEZAI OGÜZ — 27 Mayıs'tan kalan sadece yeni sosyal görüşler 27 Mayıs'lar daha ilk gün shîc kimseye karşı degiliz diye, yanlış bir teşhis koydu. Bu sebeple, arkadaşlarından farklı olarak 27 Mayıs mahkûm ettiği bir zihniyetin mevcudiyetine inanmuyorum. Onun için dir ki aynı zihniyeti taşıyanlar bir kisim içinde, çoğu dışarıda. Biraz önce de dîgim gibi meselelerimize yanlış teşhis koyduk: 27 Mayıs önce İnönü'nün peşinden giderken yanlışlıkla Derdi, bir anayasâ meselesi sandık, yanlış çıktı. İnönü aldanch, hep aldandı. Anayasâla birşey değişmedi. 27 Mayıs'ın bir yanlış teşhisî yüzünden, 1960 tan önce iflas etmiş mîseseseler olduğu yerde kaldı. Es ki dîzen de değişimde. Bugün de eskisi gibi demokrasilik oynuyoruz.

İsmet Paşa da, bu günün adamı değil. Statikocu. Tarihi aksa, toplumun normal gelişime sed çekiyor. Bunun için dir ki statikocular İnönü'ye sağlamıyor. İnönü, statikocuların koruyucusu.

Atatürk İkkelerinden ne kaldı?

ÖCAL OKAY — Her şey kangren olmuş. Operasyona, yanı devrime ihtiyaç var. 27 Mayıs özenen devrim olamadı. Eski tâvîci totum sırrı gidiyor. Atatürk İkkeleriley alay ediliyor: Lâiklik hergün yeni bir darbe alıyor. Gençlik mitingine katılanlara «Allahsızlar» deniyor. Devlet çîlik kuşa döndü. Halkçılık ise ortada. Bütün partiler ağaları sağlamıyor. Böyle halkçılık olmaz. Halka çîlîmet kapsı na aja ile değil, ajsaz geleceksin diyen kaynak Mahîmet Can sırrılıyor. Halk çocukların okutulmuyor. Geride bıraktı günümüz devrede okuma yazma nisbeti yüzde 36'dan arack yüzde 40'a çıktı. Bu oranın yüzde 10'e çıkması için tempo de gismesme, daha 125 yıl fazla 2 milyon köylü çocugu okuyamıyor. Fakat Köy Enstitülerini yapan İnönü, onların yüksî masâna ses çıkarmıyor. Devletin yönetici mi burjuvaların elinde. Böyle bir hâkîmet halkçı oスマZ.

Halkçılıktan ve devletçilikten uzaklaşan bir hâkîmet devrime olamaz. Hattâ ve battâ, dışarıya el açarak yaşa mak, bunnâm içîn de geşit tâvîzler vermek, millîyetçilikle ne kadar bağıdır, bilinemez. Atatürk İkkeleri bugün iste bu hâfe getirildi. Lâiklik de, devletçilik de, halkçılık da, devrîmîlik de millîyetçilik de laftan ibaret. Halkçılık olmadan, hâkim halk tarafından halk için idaresi de mek olan demokrasiden söz edilebilir mi? Atatürk İkkelerine yüzgevirek kalınma gerçekleştirilebilir mi? Sosyal adalete içinde hizl kalkma, plânla birlikte suya düştü. Hâkîmet, plânla yanâ de jîl, kalkmamadan yanâ değil. Durum bu.

Partiler neden birleşti?

DOĞAN AVCIOĞLU — Son bir soru daha. Gençlik nümayişlerinden sonra 5 parti İnönü'nün etrafında birleşti. Bunu nasıl karşıyırsınız?

RAİF ERTEM — Partilerin kurdugu cephe, statikocuların cephesi. Buna şâş manâkîlizm. 27 Mayıs'tan bir devrim bekledik olmadı, ama 27 Mayıs'lar devrim azmî azalmış değil. 27 Mayıs'lar ileri gitmek için gereklîse filî kuvette bile başvurabilecekler. Statikocular, bu sebeple, birleşiyor ve tek cephe teşkil ediyor. İrkîclar bile İnönü'ye sağlamıyor.

MUSTAFA ÜNALTAY — Hâkîmet edenler, maddî menfaatlerini koruma çabası içinde. Gençlik ise idealist. Devrim istiyor, ileri gitmek istiyor, reform istiyor. Gençliğin devrim azmî, bu hâkîmet zâirenin maddî menfaatlerini haledar ediyor. Beş parti bunun için birleşti. 3-5 yıl zengînîlîkbaline yarayan bir rejime demokrasi denilemez. A.P. iş günde naşîl kuruldu? Geçmiş devrin milyonerleri sayesinde. Bu işe milyonlar aktıldı. Partilerde bîlyük menfaatler dönüyor. İş şâşîlîk menfaatlerini elinde. Birleşenler menfaatçılardır.

OSMAN ÇALIŞKAN — Anayasada sosyal adalet ifkesi var, bu ifkeyi gerçek leşirmek isteyenler bir araya gelince, sosyal adaleti gerçekleştirmek niyetinde olmayan 5 partinin idarecileri birleşti. Ama çabucak dağılırlar.

**Demokrasi Konusunda yeni görüşler getiren
Millî Yasa'nın bu bölümünün, okuyucuları-
mızın ilgi ve dikkatini çekenini umuyoruz**

"Demokras en büyük düşmanı, ya demokrasidir...."

V. GERÇEK DEMOKRASI

ihtilâllerin özellikleri

Ihtilâl, niteliği bakımından, halkın ve ilerici bir eserdir. İhtilâl, bütîn bir halkın, tasarıldığı ve istediği yaşam yolu üzerinde dikenlen en gelleri inatçı bir direnişle yıkıp geçmek için bütün kuvvetini toplamasına dayanan bir harekettir. İhtilâl, aynı zamanda, ikti sadî ve toplumsal geriliğin ötesine sıçramak, gelecek kuşakların ödedikleri ülkeler arasında yer alan büyük umutlara erişmek ve bunları gerçekleştirmek için yapılan bir hamledir.

Bundan dolayıdır ki, su iki temel özellik olmadan, samimi bir ihtilâl eserinden söz açılmaz: 1- İhtilâlin halkçı özelliği, 2- İhtilâlin ilerici özelliği.

Bütîn bir topluma karşı umutsuzca bir kişisel tepki omadığı takdirde, ihtilâl bir halkın eseri değildir. İhtilâl, sadece bir bölgelik halkın eseri, de değildir, genelde takdirde çoğunlukla çatışma halinde olur.

İhtilâlin gerçek değerleri, bu ihtilâlin halkın tarafından tutulmasına, ihtilâl yankı sunan bulan duygularının genişliğine, geleceği yeniden kurtmak için ihtilâlin seferber ettiği halkın kuvvetlerinin çokluğuna, yaşama şartlarını değiştirmek için ihtilâlin halkın kütlelerinin emrine verdiği güvenin büyülüğine bağlıdır.

İhtilâl, niteliği bakımından, bir ilerlemedir.

Halk kütleleri, sadece can sıkıntısını dan kurtulmak için bir değişiklik olması ni istemeyip, bu değişikliği zorda kabul etmemektedir. Aksine, halkın kütleleri, değişikliği, daha iyî bir hayatı gerçekleştirmek, içinde bulunduğu hayat seviyesini özedikleri seviyeye eriştiştirmek isterler ve zorda kabul etmeyler.

İhtilâlin amacı, ilerlemekdir. Bu değişiklik isteğinin, mevcut olanı, gerçeklesmesi umulana çevirmek yolundaki güçü isteğin en büyük yürütülebilir kuvveti, maddi ve toplumsal bakımından azgelişmiş luktur.

İhtilâlin bir halkın eseri olduğunun en iyi belirtisi, demokrasidir. Demokrasi, halkın egemenliğinin, halkın bütîn iktidara katılımının ve bu iktidarı, amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için kullanımının ifadesidir.

Sosyalizm de, ihtilâlin ilerici bir eser olduğunu en iyi belirtisidir. Gerçekten de, sosyalizm; yetersizliğin ve adaletsizliğin halkın sürdürdüğü bir toplumda, berke seğit imkânını sağlıyor ve emege dayanın bir topumun kurulmasını, istihsal ve hizmetler için çalışan bir toplumun kurulmasını gerektirir.

Bu açıdan bakıldığı vakit, demokrasi ve sosyalizm, ihtilâleli eserin tek ve aynı sonucudur.

Demokrasi, siyasi hürriyettir; sosyalizm toplumsal hürriyettir. Bu ikisini bir birinden ayırmak imkânsızdır. Bunlar gerçek hürriyetin iki kanadıdır. Bir ya da öbürü olmazsa, hürriyetin, türüm edilen günün ufuklarına doğru yol alması güçlesir.

ihtilâllerin kritik noktası

Misir halkın ihtilâlin bilincine adı makîli erisi ve kendi kendine karşı sahibiyeti sayesinde amaçlarını açıkça seçti. Süveyş savasının parlak zaferinin ardından, kendi imkânlarını yeniden değerlendirmesini sağladı. Misir halkı, bu za-

ferin sevinci arasında, Süveyş savası sayesinde hürriyetini asla yeniden ele geçirmedigini, fakat bu hürriyeti ihtilâleli bir şekilde percînleyebilme istegine ulaşlığını anladı. Bu şanlı mücadele Misir halkın, yeteneklerini ve imkânlarını keşfetmesine, dolayısıyla bu yetenek ve imkânları ihtilâleli bir şekilde, hürriyeti gerçekleştirmeye yönelikmesine yol açtı.

Misir halkı için, emperyalizme karşı zafer, bir bitiş noktası olmaktadır çok uzaktır. Bu, gerçek bir hamlenin başlangıç noktasıydı. Emperyalizme karşı bu zafer, gerçek hürriyeti ele geçirme, kendi top rakları üzerinde sürekli bir gelismeyi güven altına almak için, uygun bir durumu sağlamaktan başka bir şey değildir.

Süveyş'teki büyük zaferin ertesi gün kendiliğinden ortaya çıkan soru şuydu: «Misir halkın, bu korkunç savasın tam ortasında ele geçirildiği hür irade ki me attı?»

Bu soruya, kendiliğinden ortaya çıkan tek tarihi cevap şuydu: «Bu hür irade halkın başkanının olamaz ve bu irade halkın hedeflerinin gerçekleştirilemesin den başka şey için kullanılamaz.»

Halk, kendi iradesini soyguncuların elinden, bu iradeyi tarihin müzesi içine yerlesitmek için aldı. Halk bu iradeyi, kenâzi Özlemelerini gerçekleştirilebilecek bir iktidarı meydana getirmek için bütün imkânlarıyla ele geçirdi ve pekiştirdi.

Hiç şüphe yok ki, milletin geçirdiği denemelerden en çetinî, mücadelenin bu safhasıdır.

Halk hareketleri, işte parlak sonuçların belirdiği bu noktanın başlıyarakta ki, gerilemeye yüz tutmuşlardır. Dışarıda yapılan baskının karşısındaki ilk zaferlerinden başlıyarakta ki, halkın hareketleri, ihtilâleli amaçlarına erişiklerini sanmışlardır. Bundan dolayı, halkın hareketleri, vardıkları sonuca olduğu noktada bırakılmışlar, içerisindeki sömürgeci unsurların, dışarıdaki baskı unsurlarına sıkı sıkıya bağlı olduğunu unutmuşlardır. Oysa, bu iş ve iş unsurlar, halkın kütlelerinin aleyhine olarak menfaat ve üstünlük alıcıları ile birbirine bağlanmışlar ve işbirliği yapmışlardır.

Vine bu halkın hareketleri, daha sonra, hürriyeti tam olarak sağladıklarını sanarak, aldatıcı anayasaya gösterilmeyeninin arkasına stigmalar.

Bununla birlikte, bu halkın hareketleri, genel olarak iş işlen geçtiğinden sonra, ihtilâleli değişikliği iktisadi alanda da ta-

mamlamaktaki ihmalciliklerin, siyasi hürriyeti gerçek teminatından yoksunlığı, hemencevik kırıcıveren, millî gerçekle çatışan zıtlığın etkisiyle yükselen bir göstermelikten başka bir şey elde edemediklerini farkederler.

Yine, millî mücadelenin bu nazik safhasında, öbür halkın haretleri, iç de gismeleri gerçekleştirmek için, millî tecrübeden ilham almamayan nazaryeleri be nimsediklerinden dolayı gerilemişlerdir.

Toplumsal standa girişilecek eser için tabii ölçülerin varlığını tanımak, hiç bir vakit, hazırlık nazaryelerin kabulünü ve millî tecrübelere bir yana bırakılmışsunu gerektirmez. Bir milletin meseleleri nın gerçek gözümüz, başka milletlerin tecrübelere tipi tipuna uyamaz. Toplumsal bir eserin sorumluluğunu yüklenen hiç bir halkın haret, millî tecrübenin değerini tanımazlıktan gelemez.

Bununla birlikte, millî tecrübe, hiç bir vakit, daha önceki nazaryelerin takibi ve başka çözüm yollarının inkârı anlayına gelmez. Bu, sonuçlarına tahamîl imkânı olmayan bir yobazlık olur. Millî tecrübe, bu yoldaki bütün çalışmaları benimsemeli ve bunları canlı hücreleri içinde sindirmelidir. Millî tecrübenin, cervesinde olup biten her şeyi bilmesi gereklidir. Fakat millî tecrübenin, kendi topraklı üzerinde yaşama daha büyük bir ihtiyacı vardır.

Bireylerin hayatında olduğu gibi, milletlerin hayatında da, yaşıllı ile doğru ayrıntıya yetisi, olgunluğa varmanın başshea yoludur. Bundan dolayıdır ki, siyasi hürriyet, yani demokrasi, sekilden ibareti anayasaya göstermeliklerinin benimsenmesinden ibaret değildir.

Toplumsal hürriyet, yani sosyalizm için de durum aynıdır. Sosyalizm, millî tecrübenin sonucu olmayan değişmez nazaryelere körük körük uymaktan ibaret değildir.

Yalancı demokrasi

1919 daki halkın ihtilâl hareketinin sonunda Misir, yalancı demokrasının büyük kurnazlığının kurbanı olmuştu. İhtilâlin idarecileri, sömürgecilik ilk defa olarak Misir'in bağımsızlığını tamamıyla andan başlıyarak, her türlü iktisadi anımdan yoksun anayasaya göstermeligidenden ibaret de mokraside kendini kaptırmıştı. Bu da, hürriyetin yalnız toplumsal yönüne ağır bir darbe indirmekle kalmadı, fakat dış siyaseti zedeleyeceğin kadar genişleme istedidir. Çünkü, sömürgecilik, sadece yazıyla tanıtan bağımsızlığı hiç bir

**Şu iki temel özellik
ihtilâl eserinden söz
lin halkçı özelliğinin
özellikleri.**

**Demokrasi siyasi hürriyeti
toplumsal hürriyet. Buncular
yetin iki kanadı. İkisi bir
mazsa hürriyet olmaz.**

**Gericilik, direnme
ayırica devletin iktisad
tir. Bütün bunlardan
vakit paranın gücü
de elinden alınırsa,
kine, yani emperya**

**Yapılacak ilk iş, gericilik
kapitalizm arasındaki ittifak
İşçiler, köylüler, askerler
millî kapitalizm tarafının
getirilen ilerici halkın
millî sosyalist birliği
güçtür. Bu millî sosyalist
güçün yürüttüsü ve ger
değerlerinin bekçisidir.**

vakit hesaba katmadı ve her istediği anbu bağımsızlığı kendi çıkarına göre gelmemekte tereddüt etmedi. Bu da çok tabii bir şeydi. Çünkü, yalancı demokrasinin göstermelik, sadece gericiliğin demokratik temsil ediyor, gericilikse sömürgecilik olan bağlarını koparmaya veya onuyla her türlü işbirliğine son vermezi niyetli değildi. Bundan başka, gerici bir demokrasi çağında, yabane elçileri besaba katmadan hukümet kurulaması, ve millî bağımsızlık diye adlandıran böyle bir durumda bu hukümetin Mısır'daki sömürgecilikten ibahet almaksızın iş görememesi de aynı derecede tabiiydi. Hattâ, bazı durumlarda, bu hukümetler sırif, sömürgecilik emrinde ve düşüncelerinde sindirdiler. Hattâ sömürgecilik, bir sefer

Kendilerine de «Seçme hakkı» verilmesini isteyen Misir kadınlarının mitingi

sinin la nci

ik olmadan samimi bir
öz açılamaz: 1 - İhtlâ-
si, 2 - İhtilâlin ilerici

ettir, sosyalizm
dar gerçek hürri-
bir arada bulun-

araçlarına sahiptir
tardar araçlarına sahip-
dan yoksun kalırsa, o
cüne başvurur; bu güç
a, o vakit tabii müttefi-
yalizme başvurur
ile sömürücü ka-
titakı yıkmaktır.
ler, aydınlar ve
fundan meydana
uzvetleri ittifakı,
kurabilecek tek
st birlik, ihtilâlcî
erçek demokrasi

rinde, tanklarını harekete geçirerek bir
hükümeti iktidarı getirmiştir.

Bütün bualar, göstergelik demokra-
sinin maskesinin sıyrılmamasına ve gerici
lige demokrasisindeki bilyük sahicerâli-
ğın gün ışığına eikmasına yardım etti. Bu
olaylar, toplumsal yönü olmayan hürriye
tin ya da iktisadi demokrasi olmaksızın
siyasi demokrasının ya da sadece siyasi
yönüyle hürriyetin hiç bir değer taşma
dığını şüphe götmeyen bir şekilde or-
ta koydu. Surası hiç bir tartışma götür-
meyecek bir gerçektir ki, bir ülkeydeki
siyasi rejim, bu ülkenin iktisadi durumu
nu yansıtır ve bu iktisadi duruma hâkim
bulunan eikaları olduğu gibi temsil eder.

Bir ülkeyi egemenliği altında bulun-
durken iktisadi güç derebeylik ise, bu ül-
keydeki siyasi hürriyetin, Büyükelikle o ül-
keye bütün iktisadi eikaları derebeylik
elinde bulundurur, devletin siyasetinin ana
çizgilerini derebeylik tespit eder ve bunu
kendi eikaları için kullanır.

Iktisadi güç, sömürücü kapitalizmin
elinde bulunduğu vakit de durum aynı
dır.

Mısır'da, ihtilâlden önce, iktisadi güç,
derebeylik ile sömürücü kapitalizmin mey-
dana getirdikleri bir koalisyonun efleri
deydi. Bundan dolayı, partiler gibi, siyasi
yönlere, bu güç ve bu koalisyonun gö-
renen yüzünün bir aksindan ibaretti. Bu
devirdeki bazı siyasi partilerin, hiç utan-
madan, iktidarı sadece bu iktidardan
eikari olanlara teslim edilmesini açıkla-
maktan kaçınmayışlarını hayretle karşı-
lamamak mümkün degildir. Bu sırada
memlekette asıl menfaat sahipleri dere-
beylik ve sömürücü kapitalizm olduğuna
göre, bu parola, egemen kuvvetlerin Mısır
halkına demokrasi adına zorla kabul et-
ti. Tıpkı komedinin dolayısıyle belirtildi
mesinden başka bir şey değildi. Ne olursa

Sömürücülerin aleyhindeki bir nümayişe katılan Misirlilar

olsun, bu parola, yol açtı: bütün aclarla-
rağmen, acı gerçekin açık ve samimi bir
ittifayıdı.

Halk nasıl kandırılır?

Sömürücü kapitalizmle koalisyon kuran
derebeyliğin üstünlüğü, tabiatıyla, kagnül-
maz bir şekilde siyasi faaliyet istediği bu
siyasi faaliyet, halk eikelerinin aleyhine
ve koalisyonun hizmetine olacak şekilde
yönetmek imkânını sağlar. Yine bu Üstün
lük, bazan adatmaca ile, bazan yıldırma-
la, bu halkın eikelerini boyun eğmeye-
yorlar.

Böyle bir demokrasi, gerçekte, gerici
bir diktatörlükten başka bir şey değildir.
Halk eikelerinin toplumsal hürriyetleri
nin kaybı, egemen gerici kuvvetler tara-
findan bağıslanan sekil siyasi hürriyeti ta-
mamıyla degersiz bir kâhta sokmuştur.
Nitekim 1923 anayasası, kralın bir başlık
ve hürfunden başka bir şey değildi.

Bu anayasaya göre kurulan parla-
mento, hiç bir vakit halkın eikarını gözet
miyor, tabiatıyla bu anayasayı bağıslayan
ların eikelerinin bekeçiliğini yapıyordu.
Bu parlamentonun içinde, halkın hakları
ni istiyen bir çok sesin yükseldiği doğru
dur, fakat bu sesler yanlı bulmadı ve et-
kisiz kaldı.

Bununla birlikte gericilik, kendi top-
lumsal diktatörlüğünü güven altına alan
ve intiyazlarını koruyan idarenin süp-
harlarını elinde tuttuğu vakit, halkın işi-
ni belirtmesine izin vermekle bir sakın-
ca gürmedi. Çünkü, oy hakkı ile günlük
ekmek hakkı arasındaki bağı, zorla kopa-
rılmaca, kutsal oy hakkı bütünlük değerini
kaybetmiştii.

Günlük ekmek için gereklî olan hür-
riyet ve teminat olmazsa, oy hakkı büt-
tün kutsal nitelikini kaybetti, basit bir al-
datmacadan başka bir şey olmadı. Bu
sular altında, oy hakkının önünde an-
eak su işi sık vardı:

1 — Taşrada, oy hakkı, toprak işçisi
için bir aldatmacadan başka bir şey de
gildi. Çünkü bu toprak işçisi, çalıştığı
toprağın sahibi olan toprak ağasının iste-
ğine göre oy vermek zorundaydı. Aksi tak-
dirde, kafa tutmasının bedelini ödemek
zorunda kalır, en azından kendisini ölmeye
yerek kadar geçindiren topraktan atıl-
makla cezalandırılırdı.

2 — Şehirde ve kasabada, oyların sa-
fınlaması, sömürücü kapitalizme ken-
di adamlarını, kendi eikelerini koruya-
cak olanları seçtirmek imkânını sağlıyor-
du.

3 — İktidarı eflerinde tutanlar, şehir-
lerde ve köylerde, kendi eikelerine zükü-
aklarının belirdiği gruplarda, açıkça hi-
leye başvurmakta kâğınlıyoırlardı.

Bundan başka, seçimde uygulanan
usuller, adaylığını koymak için büyük
miktarda bir depozitonun yatırılması ge-
rekligini, emekli kütüplerini seçimlere ka-
tilmaktan alıkoyuyordu, zira bu durum
da, seçimler oyundan başka bir şey de
gildir.

Öte yandan, İskirliğin etkisiyle hal-
kin büyük coşunluğunun cehalet içinde
burakılması, hürriyetin ilk teminatı olan
oy gâziliğini, imkânsız kılıyordu.

Halkın temsil hürriyetini destekleyen

halh teşekkürlerinin hürriyeti de, bu şart-
lar altında bütün etkisini kaybetmiş ve
doğrudan doğruya memleketin içinde bu
lunduğu şartları olumlu bir yoldan etki-
lemek imkânından yoksun kalmıştır. Ara-
larında küçük toprak sahiplerinin de yer
aldığı milyonlara toprak işçisi, büyük
toplakların sahibi olan toprak ağaları tara-
findan ezilmiştir. Bu milyonlara toprak
işçisi, toplakların ülkenin korumalarını,
başkentteki iktidârin ihmali karşın-
da mahalli makamlara karşı koymalarını
ve seslerini duyurabilmelerini sağlayacak
kooperatiflerde toplanmayı hiç bir vakit
geçerleştirememiştir.

Yine aynı şekilde, milyonlara tarım
iseçisi, kendilerini ağızın sınırlarında tu-
tan bir heretle, herisi için hiç bir teminat
tasımıyan şartlar altında çalışiyor ve en
feci sefalet içinde kıvrıyorlardır.

Ticaret ve endüstri kesimlerinde cal-
san yıldızlar işi de, derebeylikle ko-
alisyon kuran, bütün idare mekanizmasını
ve yaşamı güclü elinde tutan sömürü-
cü kapitalizmin isteklerine karşı koymak
la tâmamiyle güçsüz bulunuyordu. Emek,
istihâsal çerçevesi içinde sömürücü kapî-
talizmin, kendi eikarını en uygun şartlar
içinde satın alabileceği bir metadan iba-
reti, sei sunumunu yönetebilecek sendika
hareketi, kendisini yoldan çevirmek
isteyen ve kendisini satın almak isteyen
lerin eikârini büyük güçlüklerle karşı-
yoırları.

Basın hürriyetine paydos

Bu devirde, basın hürriyetinin orta-
dan kalkmasıyla birlikte tenkit hürriyeti
de kayboldı. Bu olay meydana gelirken,
sadece, basın hürriyetine kesin olarak
son veren ağır kanunların, hargeçit tem-
kidi ülkeyen sınırlar koyması, sonra bu
sınırlarla, bütün basın hürriyetini tem-
bir kararlık içine alacak kadar genişletil-
mesi söz konusu değildi. Çünkü, basın
alanındaki mekanik ilerlemenin niteliği,
aynı zamanda bu baskıcı tedbirlerini alan
lara da zarar verecek captaydı. Basın ala-
nındaki mekanik ilerlemesi ve bu basının
modern aletlere ve kağıda ihtiyaçının git-
tikçe artması, bu dikkate değer mesleği,
bir düşunce hürriyeti meselesi olmaktan
eikarlaşmış bir kapitalist meselesi
kiligina sokmuştu.

Basın, bu devirde bütünlü bu gelişme-
ye rağmen, ancak derebeyliğin ve sömür-
cü kapitalizmin eikarlarını temsil eden
iktidârdaki partilerce desteklendiği ya da
ülken kaynaklarını elinde tutan yatırım
sermâyesine dayandığı takdirde (ki bu
sermâye de sanayi ve ticaret elinde tutu-
yordu) varlığı devam etti. Tıpkı 1923'ün
devirdeki gibi, devlet oturumi ve yasa-
ya son derece ağır basın kanunları vasi-
tasıyla ve gerçegin ortaya çıkarmasını
ünlüyor, ağır bir sansürlü basını iktidara
boyun eğdirmekte kullanıldı.

Bunun gibi, basına kalan azıktı hür-
riyetin karşılaştığı tehlike, daha sonra,
gazetecilik mesleğinde mekanik ilerleme-
nin ortaya çıkardığı maddi ihtiyacların
çözülmeye birlikte büyündü. Öyle ki, ba-
sin, sömürücü kapitalizmin isteklerine
boyun eğmekte başka çare bulamadı; si-
yaseti ve toplumsal yönlerini, ilhamını halk

kütüllerinden değil, sömürücü kapitalizm
den aldı.

Bilimsel alandaki, yeni ufuklara var-
ması umudunu uyandıracak hürriyet
de, gerici demokrasi rejiminde aynı ke-
mediyle karşı karşıya kaldı. Gerici ma-
kamlar, kendi eikarlarını ortaya koyan
kavramlar üzerinde egemenliklerini gü-
ven altına almak istediler. Bunun sonucu
olarak da, bu makamların görüşleri eğ-
itim sisteminde ve programlarda yansımı-
da mahalli makamlara karşı koymalarını
ve seslerini duyurabilmelerini sağlayacak
kooperatiflerde toplanmayı hiç bir vakit
geçerleştirememiştir.

Mısır genelî, nesiller boyunca, ken-
di millî tarihlerini yanış olarak öğrendi-
ler. Mücadeleye ihanet edenler bir zafer
hâlesiyle süslendirken, tarihîmizin kahra-
manları, şüphesi ve esrar bulutları ardına
gidenmiş olarak ortaya sürüldü.

Mısır genelî nesiller boyunca, okul-
larda ve üniversitelerde, tek amaç, mev-
cut müesseseler çerçevesinde, halkın eikar-
larını hiç gözden almamış kanun ve tâ-
zilkere göre çalışacak memurlar yetiştir-
mekten ibaret olan bir eğitim gördüler.
Hiç kimse, huma kâğıt bir değişiklik ge-
tirmek, eski temeli satın almak isteyen
lerin eikârini büyük güçlüklerle karşı-
yoırları.

Basın hürriyetine paydos

Mısır halkın, ihtilâlin bilincine er-
mesi ve ihtilâl için beslediği büyük emel,
altı ülke arasında gerçek demokrasının yer-
almasını sağladı; gerçekler ve denemeler
arasında geçip gelecek umidîne doğru
yol alırken, halkın demokrasisinin, yanı büt-
tün emekli kütüllerinin demokrasisinin
tanımını yaptı.

1 — Siyasi demokrasi, toplumsal de-
mokrasiden ayrılmaz. Yurttaşlar, ancak
bu üç teminatın yararlandıkları takdirde
dir ki, seçimlerde oy hürriyetine sahip
olarlar; a) Sömürgecilikin bütün şekilde-
rinde kurtulmak, 2) Millî zenginlikten
esit pay alıp, imkânlarında eşitlikle sahip
olmak, 3) Geleceğine gölge düşüren büt-
tün endişelerden sıyrılmak.

Yurttaş, ancak bu üç teminat sayesin-
de siyasi hürriyetine sahip olur ve kendi
sinin ihtiyaclarına cevap verecek bir hâ-
kimîn kurulabimesi için oyunu kullan-
abilir.

2 — Siyasi demokrasi, öbür sınıfla-
rin aleyhinde tek bir sınıfın egemenliği
altında gerçekleştirilemez. Çünkü demok-
rasının, sosyelîteki anamî hâle, halkın ik-
tidârını, halkın eikelerinin iktidârını ve

egercisinin gösterir.

Sınıflar arasındaki tabii ve kaçınılmaz mücadele ne inkâr edilebilir ne de bilinmekteki gelenebilir. Fakat sınıflar birbirinden ayrılan engeller kaldırılarak, millî birlik çerçevesi içinde bu sınıflar arasında ortaklaşa sağlanması gereklidir.

İşte İhtilâl işin başında geçirildiği tecrübe şunu ispat etmiştir ki, İhtilâl, kaçınılmaz bir şekilde, gericiliğin tâsiyetsel bütünü siyâhların elinden almayı, gericiliğin iktidarları ele geçirmek ve devlet teşkilatlarını kendi çatılar için kullanmak üzere girişeceği bütün teşebbüsleri önleme, üzerine almıştır.

Sınıf mücadelelerinin keskinliği, bu mücadelelerin canlılığı ve bundan doğacak büyük tehlikeler, gerçekle şu sebepten doğmaktadır: Gericiliğin, halk kitlelerinin sömürmesini sağlayan tekellerin den imtiyazlı durumundan vazgeçmeyeceğe kararlı olması.

Gericilik, direneceğine araçlarına sahiptir, ayrıca devletin iktidar araçlarına sahiptir; bütün bunlardan yoksunca, o vakit para nimâğâne başvurur; bu güç de elinden alınsa o vakit tabii müttefîğine, yani emperyalizme başvurur.

Gericilerin eikâları, halkın tümü nün eikâlarıyla karışık halindedir, çünkü gerici eikâları halkın zenginliklerini tekelleşirenlere aittir. İşte bundan dolayıdır ki, sınıflar arasındaki barışa mücadele, aneak daha işin başında, gericiler bütün silahlarından yoksun bulunursa mümkün olabilir.

Fakat bu çatışmayı ortadan kaldırırken, bâzı sınıflar arasındaki karışıklıklar da ortadan kaldırılmış olmaz. Bununla birlikte bu durum, anlayışlıkların karışığı çözüm yoluya, yeni demokratik davranış vâhiyle ortadan kaldırılması imkânı sağlar. Çatışmanın sürüp gitmesine meydan verirse yurdum bütün aileleri saracak olan iç savaş o vakit tek çözüm yolu olur. Hala millîyetlerarası mücadelenin gittikçe yoğunlaşığı, soğuk harb fırınlarının gittikçe şiddetlendiği şartlar altında,

Su hâde, gericilik ile sömürgeci kapitalizm arasındaki ittifâkı yıkmak gereklidir.

Bundan sonra da, işçiler, köylüler, aydınlar ve millî kapitalizm tarafından meydana getirilen içericî halk kuvvetleri arasındaki demokratik âhenkeşin sağlanması için demokrasie giden yolu açılmıştır. Bu gâmilâz bir gericilikdir.

Içericî halk kuvvetlerini temsil eden bu kuvvetler arasındaki ittifâk, derebeylik ile sömürgeci kapitalizm arasındaki ittifâkın yerini alan megru bir ittifâktır.

KRAL FARUK VE NERIMAN — Halkı sönümlü renelerle İşbirliğinden kaçınmadılar.

3. Halkı temsil eden bu kuvvetlerin ittifâkiyle ortaya çıkan millî birlik, millî sosyalist birliği kurabilecek tek güçtür. Bu millî sosyalist birlik te, halkın temsil eden bir iktidar, İhtilâlci güçin yürekliliği ve gerçek demokrasi değerlerini bekçisi olacaktır.

Gereklilik demokrasinin isleyisi

Arap sosyalist birliğini meydana getiren bu dev halk gâmî ve bu güçin etkili hamleleri, Birleşik Arap Cumhuriyetinin yeni anayasasının, her garantiye işin alınması gereklidir. Bu garantiye, devletin siyasi organizasyonunun şekline sara geldiği vakit kaçınılmaz bir gereklilik gösterir.

1. Tek dereceli ve hür seçimleri hâzırlayan siyasi halk teşekkülerini, çoğunu

lu meydana getiren kuvvetleri gerçek ve eşit olarak temsil etmelidirler. Bunlar, uzun zaman sömürülmiş olan ve İhtilâlce büyük bir bağıtılık besleyen kuvvetlerdir. Bunlar, yapılarından dolayı, karşı karşıya kâdıkları yokluklardan dolayı, büyük İhtilâlci kendilerinde taşıyan kuvvetlerdir.

Bunlar, çoğuluğu temsil ettiklerine göre, ayrıca, İhtilâlci hamlenin güç için de bir teminatıdır. Bundan dolayıdır ki, yeni anayasa, halkın çoğuluğunu meydana getirdiklerini gör önde alarak, millî meclis de dahil olmak üzere her kademe deki siyasi halk teşekkülerinde üyeliklerin yarısını işgâlere ve köylilere vermelidir.

2. Seçimle işbaşına gelen Halk Konseyleri, dâlma, devletin yürütme organlarının üstünde omadır. Halkın egemenliğini düzenleyen ve millî hareketin önderliğini halka sağlayan hâsun da bunu gerçekleştirir. Bundan başka, İhtilâlci hamlesi, İhmal ve suistimal yâzâlinden idare ve yürütme organlarının çarkları arasında sıkışık kalmaktan koruyarak teminat da budur. Aynı şekilde, mahalli idareler de devamlı bir şekilde devletin iktidarı üzerinde alarak ve bu iktidarı yavaş yavaş halk oturitelerinin eline verecek yolda yürütmelidir. Zira, mahalli idareler, halkın meselelerini daha iyi bilir ve bu meseleleri çözmeye daha yetkindir.

3. Millî sosyalist birlik çerçevesi için yeni bir siyasi elâzâz meydana getirmek son derece gereklidir. Bu elâzâz içinde, komuta mevkilerini yönetebilecek bütün unsurlar seferber edilecek, gayrilerini bir leşirecek ve bu elâzâz, halk kâtilerinin İhtilâlci hamlelerini toparlayacak, bu kâtilerin İhtiyâglarını arâşuracak, bu İhtiyâgları en iyi şekilde karşılayacak çözüm yollarını etkili yoldan arâşracaktır.

4. İhtilâlci hamle içinde yönetimîclinin ortaklaşa özellikle kaçınılmaz bir gerek hâliii. Zira, ortaklaşa yönetimîcli, yalnız ferdin ıgliyebileceği hataları önlemekle kalmaz, demokrasiyi en soylu anlamıyla teminat altına alır, aynı zamanda durmaksızın yemilenen bir sürekliliği garantiler.

5. Halk teşekkülerini ve özellikle kooperatifler ve sendika teşkilâtları, gerçek demokrasie giden yol üzerinde büyük ve etkili bir rol oynayabilirler. Bu teşekküler, demokratik millî hareket alanında bir önemli kuvvet meydana getirmelidirler. Sendika ve kooperatif hareketlerinin gelişmesi, davranışlarını yakından izledikleri halk kâtileriley de doğrudan doğruya temasta bulunan bilinci yöneticiler için tükmenmez bir kaynaktır.

Bu teşekkülerin hâriyetini boğan ve bunların hareketini köstekleyen baskı, ortadan kaldırılmıştır.

Köylülerin kooperatifleri, müstahsil olarak rollerinden başka köylülerin kargı laşacakları güçlükleri anıysa ve bunlara uygun çözümleri sağlayabilen demokratik teşkilâtlardır.

Bunun gibi, tarım işçilerini içinde topayan sendikaların kurulması zaman da gelmiştir.

Sanayi, ticaret ve kamu sektöründeki işçilerin sendikaları, Temmuz ayındaçı kararları kanunlar sayesinde, millî mücadele lenin yönetimîciliğinde öncü bir duruma ulaşmışlardır.

İşçiler, istihsal işleminde bir meta olmaktan çıkmışlar, aksine, bu istihsal işlemesini ele geçiren, bunu yöneten, kâri na ortak olan emek ordusu haline geçmişlerdir.

Ücretleri artırılan işçiler, aynı zamanda, çalışma saatlerinin sınırlanılarası masâ bakımımdan da daha iyi şartlar alındı çalışmaktadır.

Hürriyetlerin kullanılması

5. Hürriyetin basıca teminatından biri de, tenkid, özgürlük kendi kendini temiddir. Siyasi teşkilâtların içinde tenkid hâriyetini köstekleyen şey, bunlara gerici unsurların sizmiş olmasındır.

Aynı şekilde, gericiliğin hasın üzerindeki nüfuzu, gericiliğin iktisadi ekâkarlar daki üstünlüğün göz önüne alınca, düşünce hâriyetini en önemli araçlarından birinden yoksun kılmaktadır.

Gericiliğin ortadan kaldırılmak, tek parti diktatörlüğine oldürücü bir darbe in dirmiş ve bütün millî halk kuvvetlerinin demokrasiye yürüyüşüne yol açmıştır. Bu olay, toplantı ve tâbiâna hâriyetine en sağlam teminatı sağlamaktadır.

Basının organizasyonuyla ilgili kanunlara göre, basın, halkın malı olmaztur. Bu olay, basını devletin yönetim organları karşısında bağımsız duruma sokmuş, dâlînâce hâriyetin en güçlü araçının halkın hizmetine vermiş ve halkın tenkit hâriyeti için en güvenilir teminatı sağlamıştır.

Arap sosyalist birliği, halkın temsil etmektedir. Basını halkın malı haline getirmekle, bu birlik basını iktidardaki tek sınıfın malı haline getirmekle, bu birlik, basını iktidardaki tek sınıfın nüfuzundan kurtardığı gibi, sermâyeının nüfuzundan ve bu sermayenin daha sonra kaynaklar üzerindeki kontrolüyle gâmilâz olarak yürüttüğü boyunduruktan da kurtarmıştır.

Basın hâriyetinin gerçek teminatı, basının halkın malı olmasında bulunmak tadır. Bu hâriyet de yine eninde sonunda, halkın hâriyetinin bir gelişimi de mektir.

6. Gerçek demokrasi konusundaki İhtilâlci yeni anlayışlar, yurttâş yetişme içinde etkisi olan unsurlar üzerinde, özel ülke eğitim, hukuk ve yönetim kuralları üzerinde de kendini göstermelidir.

Eğitim artık yönetimîciler yetişirme amacını gütmeliyor. Bunun gibi, eğitimin bütün kollarında, programlar, İhtilâlci anlayışa uygun biçimde yeniden düzenlenmelidir. Öyle ki, bu programların amacı yurttâş, toplumsal hayatı yeniden düzenlemeye öğretmek olsun.

Aynı şekilde, kanunlar da, toplumsal demokrasiyi yaratsabilmeleri için, siyaset demokrasie tarafından kurulan yeni toplum sal münasebetlere daha iyi hizmet edebilecek biçimde yeniden hazırlanmalıdır.

Her yurttâşın en kutsal hakkı olan adalet, bundan böyle madur bulunan devâli bir metâ olmamalıdır. Madâ engeller ya da yönetimîcilerin çaprazlıklarla adaleti kösteklememelidir.

Bunun gibi, yönetimîciler kuralları da kâtili bir değişimden geçmelidir. Bu kurallar, gerçekte, tek sınıf rejiminde hızlanmıştır. Bunlar, bütîn halkın demokrasine hizmet edebilmesi için tez eden değiştirilmelidir.

Bütîn bu kesimlerdeki demokratik faaliyet, yeni değerler bakımından zengin insanın değerini tamamıyla kavrayan, kendisine has değerlerin ifadesinde samimi duygular ve düşüncelerini açık vurmağa yatkın, gizli yetenekleri uyandıracı bir kültürün gelişmesini sağlayacaktır. Bu faaliyet, demokraside oynadığı rolü, kindi İlkeleri ve su katılmamış öznili yansitan yararına bir kültüre yol açacaktır.

Gelecek sayıda

SOSYALİZMIN ZARURETİ

Reklâmlar için En iyi vasıta Gazete ve dergilerdir Gazete ve Dergiler için de En güvenilir aracı :

BASIN İLÂN KURUMU'dur

GENEL MÜDÜRLÜK : İSTANBUL Türk Ocağı Cad. No. 1

Kat 3 Telefon: 224384 - 224385

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : İSTANBUL Türk Ocağı Cad. No. 1

Kat 7

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ANKARA, Ulus İshâm «C» Bloku Kat

2 No. 41 Telefon: 10 58 17 - 10 57 87

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : İZMİR, ikinci Kordon Mimar Kemal

tin Cad. Küçük Kardıçalı Han Telefon:

23917

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : TELGRAP: BASINKURUMU

ADANA, Abidin Paşa Cad. Remo İsha

m No. 46

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : BURSA, İnönü Cad. Aysan Han No. 20

Telefon: 2552

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ESKİŞEHİR, Porsuk İshâm Kat 2 No. 1

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : KONYA, İstanbul Cad. Yusufâğa So

kak Terzioglu Pasajı No. 1

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ : ZONGULDAK, Amele Birliği Pasajı

No. 15/16 Telefon: 2030

BASIN 16159/108

Kimden yanınız?

Ankaranın Türkiye Büyük Millet Meclisi Temsilciliği, Düzce'de «Bolşevikler» diye taşlattırdı. Softaların, gericilerin bu geçici başarısı, gerçek aydın bir çok kişinin ve değerli Kuvayı Milliyeci bir çok komutanın şehit edilmesine sebep oldu. Ama buna rağmen, yüce komutan Atatürkün sözüyle: «Mehmet, savaşmayı kabul etti»

Hemen söylemeliyim: Gerçek aydınlar, elbette halktan, emekçi den, işçiden, köylüden yanadır. Türkiyede aydınların, ilerlicilerin, tâ en az Tanzimat'tan beri halktan, emekçiden, köylüden yana olduğu, —tarihsel olaylar da gösterir— bir gerçekdir. Ama halk, köylü, emekçi, işçi, çoğu zaman, aydınlardan yana olamamıştır. Bunun nedenleri çok açık, çok belirlidir: Eski çağları bir yana bırakalım. Geçmiş son yüzyılıımızı toplumsal, politik kaynaklarının bir bakacak olursak, Halk ile Köylü ile gerçek aydınların arasına hep, durma dan gericiler, softalar, halkı çıkarları için aldatan sahte aydınlar girmiştir. Sahte aydınların, çıkarıcıların, softaların bütün direnmelerine, çırpinmala larına rağmen, yine yakın tarihimize bakacak olursak, hep azınlıkta olan gerçek aydınlar, —yavaş da olsa— halkı, bugünlere getirebilmisti. Bu geliş, bu güne dek, işçilerin örgütlenmesine dek dayanır.

Gerçek aydınların halktan yana oluklarını, gericilere, çıkarıcılarla karşı nasıl başarı kazandıklarını —bir çok örenkleri varya— Kurtuluş Savaşımızdaki bir çok olay pek açık ve seçik olarak gösterir. Önce bir iki örneği anıp sonra nedenler üzerinde durmak isterim:

1919 yılında düş düşmanlara, sömürgecilere karşı savaş açan Mustafa Kemal Paşa, 1921 yılına dek, bilinen koşullar altında dağıtılmış orduunu toparla yabilmek için iç düşmanları, softalarla, gericilerle —Padışahçı, Halifeçilerle— savasta. Sömürgeçillerle birlik olan padişahın adamları, Düzce, Bolu isyanlarını hazırladılar. Ve Halkı, «Padışahımız, dinimiz, mukâdesatımız elden gidiyor!» diye ayaklandırdılar. Ankara'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi temsilcileri, Düzce'de, «Bolşevikler!» diye taşlattırdı. Softaların, gericilerin bu geçici başarısı, gerçek aydın bir çok kişinin ve değerli Kuvayı Milliyeci bir çok komutanın şehit edilmesine sebep oldu. Düzenli ordu kuruluncaya dek, Anadoluyu Mustafa Kemal Paşa, vilâyet vilâyet gericilerin elinden almış, kazanmıştır: Garbi Anadolu Kuvayı Millîye Kumanları Ali Fuat Paşa, Kastamonu'daki padişahçıları, gericileri bastırmak, bu ilimi zi Millî kuvvetlere kazandırmak için bir müfreze yollar. Müfrezenin gene, atesli subayları, geçikleri köylerde Ankara'nın bir bildirisini köylülere okumakla da görevlendiriliyor. Bildiride şetle, «Padışah, İngilizlerle birlik oldu. Yurdu düşmanlara sattı... denilmekte ve halk, köylü, Kurtuluş Savaşına dâvet edil maktedir. Köylü adına konuşan gericiler softaların karşılığı, onların efeksi ile köylünün karşılığı nedir bilir misiniz? Padışah, herkesten iyi düşünür!», «Siz Padışahın işine ne karıştırsınız?», «Yunan İzmir'e çıktıysa bize ne? İzmir, buradan uzak!». Sonra hacilar, hocalar, padışahçılar, köylerden, kasabalarından toplanıp göñillü, Ankaraya savaşa katılmış giden delikanlıları, «Mustafa Kemal, sizin altınızda atınızı alıp kımıza bir tekme vuracak. Çünkü bolşevik tir!» demisti. Bu Gönüllüler, askerleri böylece dağıtmaya çalışmışlardır. Bunu bugün sağ olan bir İstiklal Savaşı gazisin den kulağımla dinledim. Peki, bunca gericinin, padışahının direnmesine karşı, bozgunculuğuna karşı, dağıtan ordumuza Mustafa Kemal Paşa nasıl toparlayıp düzene koydu? Şöyle ki: «İzmir, bize uzak!» diyen köylü, köyline düşmanın girdigini görüp, tarlasının, evinin, çolğunun çocuğunun düşmanın penge

sinde inlediğini, elden gittiğini görünce, soluğu Kemal Paşa'nın yanında almıştır. Kurtuluş savaşımdan en can alacak noktası buradadır. Halk, köylü, gerçek aydın kendisinden yana olduğunu bütün savaş boyunca çok iyi anlamış, gerçek aydınların, gerçek liderlerinin yanına koşmuştur. Yakında yayınlanacak «Kapaklılar» adlı romanıma çalışırken, bu

Samim Kocagöz

konunun üzerinde önemle durdum. Çok çok belge karıştırdım. O günleri yaşa yanları dinledim. Bütün bu anlatıtların doğrulanması Mustafa Kemal Paşa'nın bir sözü çok önemlidir.

Ne yazık ki, bu sözü, yazılı bir belde göremedim. Birinci İnönü Savaşı kazanılmış, Yüce Komutan Kemal Paşa'nın şu sözleri söylenen rivayet ediliyor: «Çok sevinçliyim! Mehmet Harbi kabul etti!». Büyük Atatürk'ün bu sözlerinin anlamı çok önemli ve derindir: Halkın, köylünün, ne zaman ve nasıl gerçek aydın yana olduğunu anlatır, gösterir. Mehmet'in harbi kabul etmesi demek, Mustafa Kemal Paşa'nın kendinden yana olduğunu anlaması demek oluyor.

Gerçek aydın, yurtseverliğin bilincine kültür, bilgi ile varır. Halkın, köylünün, yurtseverliğin bilincine varması, «Bir karış toprak» indan, tüttürü

bildiği ocağından başlar. Bir karış toprak, tüten ocağı yoksa, politika bezir gâşılığının elinde, gericilerin, sahte çikareyi syânim diyenlerin elinde oyun eski olur.

Bugün gerçek aydınlarla düşen ödev, halkı, köylüyü, emekçiyi, Büyük Atatürk gibi, olaylarla, gerçeklerle kendilerinden yana olduklarına inandırmazdır. Zaten 27 Mayıs'tan beri gerçek aydınlarlaların gerçek aydınlarına karşı çıkanlar değişimemiştir. O günlerde olduğu gibi halktan yana olan aydınlarla hâlâ böyle diye katılımaktadır. Gericiler hâlâ halkın aldatmak, çıkarlarını yürütmek için gerçek aydınları, halkın ve işçinin gerçek temsilcilerini ve partilerini tâ 1920 yıllarının zihniyeti ile karalamaya uğraşmaktadır. Gericiler, Türkiye'de en az yüzden beri yenilemiştir. Yine, bu buhranlı günlerin sonunda, yenileceklerdir.

Tipki 1920'de Mustafa Kemal Paşa'nın yendiği gibi, gericileri gerçek aydınlar yenecektir. Gerçek aydınlar, Ataturk'ten ve Halktan, köylüden, emekçi den, işçiden yanadır. Gericilerin ardına düşen bir kısım halk, yakında kimin kimden yana olduğunu anlayacaktır.

Öhhööööö

Dün - Bugün

Su günlerde hep Orhan Veli'yi anıyorum. Yine böyle karmakarışık orta lik. Bir parti eskimiş, bir parti doğmuştu. Tahterevallinin bir ucu kalkmış, bir ucu inmiş. Demokrasi, işçinin emegin den ucudu. Yine böyle bir Ankaraydı. Yine böyle gazeteler, dergiler çıktı. Atatürk'ün heykelini orada değil, suradaydı. Biz yine kılıktan çıkmış gibi yalar yutardık gazeteleri, dergileri:

Bir Orhan Veli vardı. Orhan Veli'nin «Yaprak» adlı bir gazetesi vardı. Orhan Veli, «Yaprak» adlı gazetesinde iyi lâflar ederdi. O zaman da ilerici, gericileri. Ilericiler «Yaprak»'ı ellerine alıp ardi, gericilerse ağızlarına... «Yaprak»'ın arasında salaya bulandı. «Yaprak»'ı okumak o zaman suçu. Çıkağı günü iple çekerdik. Bir gün dedi ki Orhan Veli:

«Açıkta bahsediyorsun; Demek ki sen komünistsin. Demek bütün binaları yakan sensin. İstanbul'dakileri sen, Ankara'dakileri sen... Sen ne domuzsun, sen!»

Su günlerde hep Orhan Veli'yi düşüyorum. O zaman açıkta söz edene komünist derlerdi. Bir yerde bir yangın çıktı, «komünist parmağı» derlerdi. Şimdi açıkta söz edene komünist demiyorlar. Çünkü halkın yüzde yetmiş ac. Şimdi yanıkları komünistler çıktı demiyorlar. Çünkü, koltuğu yitirme korkusuyla etekleri tutuşan politikacılar, ülkeyi baştan başa yanım yerine çevirdiler.

Neye seviniyorum, biliyor musunuz? Gericilerin, faşistlerin yeni silâhlar aradıklarına...

Bir gün karşımıza geçer de, bizim bugün savunduklarını bize karşı savunurlarsa hiç şaşnamamalı...

Bir ilgili

Türkçede filozof yoktur, ilgili vardır. Bilgin yoktur, ilgili vardır. Uzman yoktur, ilgili vardır. Bizim ülkede ilgiliden o anda kendi takıkkileri icabı müsaitse o partinin yanında, öbürgün ise, diğer partinin hizmetindedirler?

Bir ilgili şöyle demiş: «Türkiye'de komünistler için parti yoktur. Hangi parti o anda kendi takıkkileri icabı müsaitse o partinin yanında, öbürgün ise, diğer partinin hizmetindedirler?

İyi lâf, hoş lâf ama, sayın ilgili gali ba politikacının tammini yapmış. Kapaklı Meclise atılabilmek için durmadan parti değiştiren politikacılarmız da komünist tir o halde!...

İltifatname

27 Mayıs'ta sevindik. Ama CHP hepimizden çok sevindi. Kemerini kuşağımı sıkıştı gibi sokağa fırladı:

— Derhal seçime gidilsin!

Ve CHP, açık artırmada kendisine verilen değeri öğrenince neticesinin üzre oturdu. Başladı mizâcılığı! «Secimi geçiktirmeyiniz... Yardımlar güvende alınabilirseydi... Kuyruklar azıtmayılar... Öğretmen ihtiyacı olmasaydı... Hava kurak gitmeseydi... Gericiler... İlerliciler... Eskiyalar... Yassıadalılar... Hele su af... Birader, bırakmıyorsun ki... Bizi bize bırakıksalar, neler neler yapacağız! Kalkınma dediğin ne ki?»

Severim su CHP'yi... Konaklarda pi nekleşen bir eşraf hali var. İnatçı Kahraman Ağayı biliyor musun? Anadoludan çekmiş kervanı, İstanbul'a gelecekmış. Köprüye varınca, geçis parası istemeler. İnatçı Kahraman Ağası kizımı, «Vermem bu parayı size» demis, çevirmiş kervanın başını geldiği yöne. Kafkaslarından, Kırıdan, Romanyadan dolaşmış, Trakya'yı geçmiş ve İstanbul'a girmişi... Kendisinden köprü parası isteyenlere diliini çekmiş:

— Nasıl, aldınız mı köprü parasını!...

Severim su CHP'yi... Devrimci olmasına devrimci, halkçı olmasına halkçı, devletçi olmasına devletçi, lâik olmasına lâik... Gel gör ki, sosyalistler bezine bası yorlar. Sosyalistlere köprü parası ödeme mek için, bizim inatçı eşraf partimiz tâ Kafkası, Kırıma dolaşmayı göze almış bulunuyor. Ne yapsın? Gençliğinde olsaydı, bugün bizim istediklerimiz hepsi gerçeğeşti. Toprak reformu mu? Başüs tüne! Antidemokratik yasalar mı? Hay hay! Vergiler mi? Canla baş üstüne!

Ama, neylerini ki yaşıyor bugün, dizer eder kaçamaz, viz viz eder uçamaz.

Bilirsiniz ya, bir de ben anlatıyorum. Adamın önüne hendek çekmiş. Şöyleden ge

nışe, derince bir hendek... Adam toparlanmış, ikimmiş, yekimmiş, fakat atılıya mamiş. Bir daha, bir daha... İmkâni yok... Gözü kesmiyor. Yumruklarını böğürlerine dayamış, basımı sallamış:

— Heydi gençlik hey! demiş. Gençliğimde bunun beş katı olsa atlardım.

Sonra dönüp etrafına bakmış ki kim sezikler yok:

— Atma Recep, demiş, sen eskiden de bu maldın...

Fabrika

Bir yanda gençlik ayaklanması, «Hırsızlara af yok!» diye bağırıyo; bir yanda Meclis haril haril af kanununu çıkarmağa çalışıyor. Bir yanda düşüklerin hâlâ dâvasına bakılıyor, bir yanda mapus hanelerin kapıları açılmak üzere...

Bu bana, pastırma—sucuk fabrikası ni hatırlattı. Bir kapısından inekleri, öküzleri sokalar, öbür kapısından pas tırmayı, sucuğu çekerlermiş. Ben görme dim, görenlerden biri anlatıyor:

— Birader, diyor, şagınamak elde değil! Bir kapısından giren inek öbür

kapısından sucuk olarak çıkarıyor... Akıl alacak şey değil!..

Milyonerlerimiz

Maşallah, kokmağa başladılar... Biliyorsunuz, değil mi? Türk semeri kadar meşhûnur milyonerimiz Haci Ömer Ağa, oğluna verdiği menkul ve gayrimenkul gericileri alabilmek, oğlunun çok para harcamasını önlemek için mahkeme başvurdu ve oğlu hakkında hacir kararı aldı. Hacir kararının timarhane diplomasından farksız olduğu malum... Sözde sağlam bir kimseye hacir kararı verilmesinin gereklisiyse, el-mâlum...

Şimdî sırâ, bir başka milyonerimiz Mustafa Karabacak'ta... Milyoner Kara bucak oğlunu nişanlıyor. Nişan töreni Adana'da, Kulüp 99'da yapılyor. Bir mil yoner, Kulüp 99 da nişan töreni yapar da gürültü etmemiş olur mu? Milyonerce gürültü, çevreyi rahatsız ediyor. Derken iş polise döküllüyor. Polisle Karabacak ailesi ve dâvetlileri arasında bir kavga dir başlıyor. Sonu malum: Buyurun Ağır Ceza!

İşe bakın ki, her iki olay da Adanada geçiyor.

Ne dersiniz, Çukurova kokmağa başlamadı mı?

Yolcu yolunda gerek

AP bir bildiri yayınladı. Şöyleden deni liyor bildiride: «AP, imamını Allahtan, kuvvetini milletten ve prensiplerini büyük Atâsunun iştir ve direktiflerinden almıştır.»

Adam ateistmiş. Sormuşlar:

— Allahe inanmazsim, dîne inanmazsim, ruha inanmazsim... Ne kötülük gör dün bunlardan?

Adam gümüş:

— İyilik, kötülük meselesi değil birader... Bir kere böyle tanındık... Simdi kalkar da Allahe, ruha, dîne inanırsam, bu sefer de beni kimayanlar bunlara inanmıyacaklar. Oysa, neme gerek, herkes kendi yolunda gitsin, daha iyi...

Sakal - makal

Niğde ilinin, Aksaray ilçesinin Hanobası bucakına bağlı Nürgüz köyüne adını değiştirdip «Yeni Yuva» yapmışlar.

Sebebi şu:

Mahmut Makal bu köyü anlatmış. Yerli, yabancı, herkesin merakını çekmiş. Herkes bu perşen, yoksul köyü görmek istiyormuş. İlgililer bakmışlar ki olacak gibi değil, tutmuşlar köyün adını değiştirmişler, arayınca bulunamamış diye, Nürgüz'ü «Yeni Yuva» yapmışlar...

Şimdî anlaşıldı mı demokrasinin Türkiye'yi niçin bulmadığı?

Hüseyin Korkmazgil

Üniversiteleri mutlu azınılığın tekelinden kurtarmalıyız ...

Üniversite kapıları bu yıl da binlerce gencin yüzüne kapanacak. Kapıdan adını atabilenler de sayısız dertlerle karşı karşıya. Süha Baykal Türkiye Milli Talebe Federasyonu raporuna dayanarak hazırladığı incelemede, Üniversitelinin meselelerini ele alıyor.

Anayasadan gerçeklere

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının bir 50-ci maddesi vardır ki, Türkiye'nin mutlu geleceğini hazırlayacak olan veni yetisen nesle okuma garantisini tanır. Bu madde ile (Halkın Eğitim ve Eğitim İhtiyaçlarını sağlamak Devletin naşeras vazifelerinden), (Devlet maddi imkânlarından yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğretim derecelerine kadar çıkışmalarını sağlamak amacıyla ile oursalar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.)

Meselenin öneği ortadadır: Eğitim görevini üzerine alan devletin, bu yoldaki başarısı ile ancak arzu edilen Türkiye'ye kavuşulabilecektir. Zira okurumuzun coğalması dolaylı olarak, mevkilerin esas sahipleri vazifelerini başlama şansı olacaklardır. Bu bakımdan Türkiye gibi az gelişmiş memleketlerde, Devletin eğitim davasını nafilemek için her türlü imkânları sağlanması bir zorurot halidir. Bu konuda Devlet yeterli kalığı takdirde, okunak imkânlara varlık zümrelerin tekeli altında kalmasına mahkûmdur.

Türkiye'de malesef Yüksek Tahsil yapmak bir sanstır. Daha doğrusu kişiler önceden yaratılmış bir imkândır. Geçen yılların okur miktarının ve okuma şartlarının inceledigimiz takdirde bunu apaçık görüyoruz:

Türkiye'de neden 3 üniversitede ve bin üniversitelere dağılı 39 taksitle ve çeşitli schulerde 25 yüklek okul vardır. Bütün bu okullarda 14.355 i kız olmak üzere 69.798 yüksek öğrenim öğrencisi okuymaktadır. Demek ki nüfusumuzun % 02,4%'i yüksek tahlil yapmaktadır. Oysa ki Türkiye'de yüksek öğrenim çağında (18-28 yaş), 2.533.129'u kız 2.843.882'si erkek olmak üzere 5.377.011 kişi vardır. Şu halde memleketimizde yüksek öğrenim çağında olanların % 98,8'i üniversite veya yüksek okula devam edemekteydi.

Biz olsa tarattan aydınlarımızın coğalması için çaba gösterirken, öte yandan üniversitelerimiz ve yüksek okullarımız mevcut öğrencisi barındırmaktan çok korumalar.

Yüksek tahlil bir şanstır

Her yıl 10 bin aşkın lise mezunu yetiştirmektedir. (1962 yılı mezunları 11.205) Bu genç aydınlarımız, üniversite ve yüksek okullarda arzuladıkları ve kabiliyetli oldukları bölümlere değil, 100-150 soruya 2-3 saatte cevap vermek suretiyle imtihan heyetinin uygun gördükler fakültelere girebilmektedirler. Böylece petrol mühendisi olmak isterken disiplin doktor olmak isterken nukuk olarak yüksek öğrenim görmektedirler. Bu hulusa en mithim roli fakültelerin konstanları oynamaktadır. Örneğin: Teknik elemene en fazla ihtiyaç hissedilen bu giünük Türkiye'de, İnşaat ve Mimarlık fakültelerinde 1.204 kişi ders görürken, Hukuk ve Edebiyat bölümlerinde 12.305 öğrenci hayatı hazırlanmaktadır. Bu farkın sebebi hukuk ve edebiyata o-

lan fazla ilgi değil, Teknik Üniversite ve Okullarına yer darlığı yüzünden az öğrenci alınmasıdır.

Üniversitelerimizde öğretim kadrolarının çoğunluğu 1946 yılında kurulmuş ve çok düşük öğrenci sayısına göre ayarlanmıştır. Bu durumda öğretim üye ve yardımcıları sayısı ihtiyacı sağlamak çok uzaktır. Türk Üniversite ve Yüksek Okullarında bulunan 3.682 öğretim üye ve yardımcıları 69.798 öğrenciyi okutmak zorundadır. Hal böyle iken, yüksek öğrenimdeki verimin düşük olması normal şartlarda gereklidir.

Öğretim araçları ise yetersizdir. Özellikle Fen bölümünde, öğrenci sınıfını geçtiği halde, tabarauarularla yer olmadığı için bir üst sınıfa devam etmemektedir.

Öğrencinin Yüksek Öğrenimde karşılaşacağı diğer bir güçlük ise, öğrenim yeri darlığıdır. 8.452 kişinin okuduğu Ankara Hukuk Fakültesinde 4,1 kişiye bir ders sandalyesi düşmektedir ve bütünlü bu talebe 300 kişilik bir okuma salonundan faydalanaçık zorundadır.

Sartlar ortada. Sonra da Türk Gençliğinin gittikçe artan okuma arzusuna karşılık «İhdi meydansı» diyoruz. Artan okuma isteğini karşılamak, bugün tüketim ve üniversite için çözülmüşü gerekken ve geç kalılmış bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üniversite fakirlerine kapalı

Kuruldukları şehirler ve üniversitelerin talebe sitesi halinde olmamalarından dolayı, Yüksek Öğrenim masrafı ağırır. Nüfusumuzun % 70 ini teşkil eden işçi ve çiftçilerin çocukları, İlk tahlili mecburen, Orta tahlili ise zar zor % 50 fare vererek yapabilmektedirler. Lise ve Yüksek Tahsil çağında olanları işe ebeveynlerinin gelir seviyelerinin düşük olması yüzünden öğrenim masrafları ağır olan bu tahlisden mahrum kalmaktadır. Türkiye'de çoğunluğu teşkil eden bu zümre okuyabileceğini sananlar hig yok deneme kadar azdır. İstanbul Üniversitesi'nde 4.315 öğrenci arasında yapılan anket neticesinde:

- Babası işçi % 8
 - Ordu mensubu % 5
 - Memur % 37
 - Esnaf % 23
 - Serbest Meslek % 10
 - Ciftçi % 17
- Ankara Üniversitesi'nde ise 4.376 öğrenci arasındaki oran söyledir:
- Babası Subay ve Memur % 41
 - Tıkkac % 6
 - Serbest Meslek % 9
 - Küçük Sanayi % 5
 - Ciftçi % 14
 - Bilimliler % 25

(Bu istatistiklerde, çiftçi çocuğu olarak gösterilenlerin çoğunluğu da bilyük top. rak sahibi ailelerden gelmektedir.)

Üniversitede bu hale gelen oranın daha öncesi araştırdığımız takdirde durumu daha açık olarak görürlür. İlk Okullarda İşçi ve çiftçilerin çocukları, mevcudun % 60 - 70 ini teşkil etmektedir.

Ebeveynlerinin gelir seviyelerinin

düşük olması sebebiyle bu çocukların yüksek tahlil yapmak imkânına sahip olamamaktadırlar. Böylece hayatı gözlerini çiftçi ve işçi çocuğu olarak açanlar okuma şansları otomatikman % 75 eksilmektedir.

Yukarıda gelir seviyeleri düşük olan işçi ve çiftçi çocukların Türkiye'de ayda olarak yetişmek imkânından ne derece uzak oldukları belirtmeye çalıştık. Bu çocukların Üniversiteye devamları ancak Devlet veya diğer sektörler tarafından verilecek bursların artması ile kabil olacaktır.

Universitetinin aylık bütçesi

Türkiye'de normal bir öğrencinin ihtiyaçlarını göz önüne alırsak, yüksek öğrenim yapan bir öğrencinin giderlerini şu şekilde sıralayabiliriz. Ancak öğrenci giderlerini incelerken yaşama standartlarına göre bunları iki kategori halinde incelememiz gerekdir:

a) Yurta yatan ve talebe lokantasında yemek yiyen bir öğrencinin aylık gideri.

b) Pansiyonda oturup özel lokanta larda yemek yiyen bir öğrencinin aylık gideri.

Yüksek Öğrenim kredisi

Yukarıda öğrenciyi yapılan doğru dan doğruya yardımları incelerken, «ödünlendirme» sözü geçmiştir. Öğrenciye kredi şeklinde ödülü vererek, madde sıkıntısını gidermek Yüksek Öğrenim ve Yurtlar Kurumunun çalışma sahası içine girer. 1 Mart 1962 tarihinde çalışmaya başlayan bu kurum öğrencisi fazsız

GİDER ÇEŞİTLERİ :

	A GRUBU	B GRUBU
Mesken	35 — 150	100 — 150
Beslenme	120 — 180	250 — 300
Gıdış	75	75
Taşit	30	30
Eğlence ve sigara	50	50
Sihil giderleri	15	15
Tembazlık	40	40
Harcalar	25	15
Kitap giderleri	10	25
Gazete ve dergi	15	10
Y E K Ü N	415 — 590	610 — 710

Oysa, Türkiye'de öğrencilerin ortalaması gelirleri 200 - 250 TL civarındadır. (Gelirleri bu mikardan az olan öğrenciler de mevcuttur.)

Bu durum karşısında talebeye yapılan yardımlar doğrudan doğruya ve dolaylı olmak üzere iki çeşittir. Doğrudan doğruya yardımlar, talebeye verilen bursları ve ödünlere ihtiyaç eder. Hükümet tarafından talebeye verilen burs, 250 TL dir. Özel bursların durumu ise daha yetersizdir. Bu miktar talebenin normal ihtiyaçının ancak, % 40 - 50 ini karşılayabilmektedir. Bilyük yüzdesi karşılıkla olan burslarda, burs alan öğrencinin mecburi hizmete tabi tutulmaktadır. Bu yetersiz yardımın karşılığında öğrenciden, bir yıl alnan bursa karşılık 1-1,5 yıl mecburi hizmet talep edilmektedir. Meburi hizmet devresi içinde ödenen ücretler ise aynı türde serbest çatışanlarla nazaran çok düşüktür. Meburi hizmet yerine getirilmemiş takdirde alınan tazminat verilen miktarın iki katıdır. Bu durum, Türkiye'de öğrencileri burs alma isteğini zayıflatmaktadır. Devletin yanı sıra Özel sektör de burs vermektedir. 119 kişi gibi gümüşe devenecek derecede az bir çoğunluğa verilen bu burs, Türkiye'de Özel sektörün aydın yetişirmek hususundaki çabasını ortaya koymaktadır. Toplam 69.798 talebeden 4.041'i burs alarak okuymaktadır ki, bu genel toplamın % 5,7'sini teşkil etmektedir.

kredi vermek amacındadır. Kurum çeşitli yerlerden (Spor Toto, Devlet bittiği, vs.) elde ettiği gelirinin % 50'sini öğrenciye kredi olarak vermektedir. Öğrenciye verilen paradan fazla alınamamakla beraber % 03 kadar asraf eklenmektedir. Talebe krediyi, öğrenim devresini bitirdikten 2 yıl sonra eşit taksitlerle kredi aldığı zamanın iki katı bir zamanında ödemek zorundadır.

Kurum talebeye bütünsel bu imkânları tamamıyla halde, kredi verilebilmesi için yine etmeliye koyduğu şartları bütünsel yardım kapılarını kapatmış olsakta. Düşünün ki; bir talebe muhtaçtır. Böyle yardım görecegi zengin akrabaları da yoktur, mezun olduktan sonra ödenmek şartıyla kurumdan kredi talep etmektedir. İşte bu anda, öğrenciye her yıl 10 milyon kredi dağıtanın bütçesinde belirten kurumun, kredi vermek için istediği maddi teminat fakir talebe, ona öfne bir set çekmektedir. Kurumun kredi verebilmesi, öğrencinin aşağıdaki teminattan birisini göstermesi ne değildir.

- Banka teminat mektubu
- İpotek senedi
- Rehîn senedi
- Devlet tahvili
- Hazine kefaletini haiz diğer tâviller
- Kurumca çıkardacak diğer tâviller
- Kurumca kabul edilecek iki milyon

BURS VEREN TESEKKÜLLER	MİKTARI	GENEL TOPLAMA GÖRE YÜZDESİ
Bakanlık bursları :	3.242	% 4,6
Devlet teşekkürleri ve bankalar bursları :	660	% 0,9
Hususi burslar :	119	% 0,2
Y E K Ü N	4.041	% 5,7

Türkiye'de öğrencilerin % 5,7'sinin bu burslardan istifade etmekleri düşünlür. Kürse, öğrencilerin bilyük bir kısmının teselsil borçlu kılınır.

Zaten buna sahip olan bir kimse Kürsun kredisine muhtaç değildir. İh-

"Madam Pompadour'un Bidesi"

Sırrı Hocaoglu

Bütçe Komisyonundan geçen son Gümruk Muafiyet Kanunu hakkında Hatay Milletvekili SIRRI HOCAOĞLU görüşünü açıklıyor.

Turizmi teşvik için turistik tesislerin kurulmasında ve işletilmesinde geniş bir gürültük muafiyeti kabul eden bir tasarı iki hafta önce Bütçe Komisyonundan çıktı. Bu tasarının hemen hemen bir kopyası Kuruç Meclise Bastın — Yılm ve Turizm Bakanlığı tarafından getirilmiş ve üzerinde müzakerelerden sonra reddedilmiştir. Şimdi Bütçe Komisyonunda kabul edilen tasarınu bu defa meclisince reddedileceğini zannetmiyoruz.

Tasarı, turistik belge alan kurulmuş ve kurulacak tesisleri ihtiyaçlarını paslanmaz alımınlardan yapılmış pencere ve kapı çerçevelerine, Avrupa kadımların temizliklerini yaparken yıkandıkları bide'den mutfak levazimatı, istama ve soğutma cihazlarına kadar aksa gelmeyecek binbir lüks ve ihtiyacın vasıtmasını imkânla gürültükler olarak sokmayı sağlayacaktır.

Turizm endüstrisinin memleketi en geniş ölçüde yerleşmesini istemeyecek, bunun memlekete sağlayacağı imkânları görmeyecek bir tek vatandaşımızın dahi bulunduguına inanmak güçtür. İşte, vatandaşın bu çok masum duygusundan, birtakım aşıkgözlerin istifadeye kaftırmaya imkânlarına kavuşmalarını ki bizi bu konuda konuşmaya mecbur etti. İddiaya göre, yerli ve yabancı sermaye yurdumuzda birtakım turistik tesislerin kurulması, arzu etmelerine rağmen, gürültük reşimlerin bu tasavvur ve teşebbüsleri önemektedir. Turistik tesisler bir iki büyük şehrimizde yükselsecektir. «gök turulayıcı» muhtesem lüks oteller yerine memlekete danışan denizine kadar her yerindeki güzellikleri gösterecek şekilde mütevazi, temiz ve ucuz otel ve pansionelerde turizmin gelişmesi bakımından birinci plâna alınmasının daha doğru olduğu mancun tercih ettiğiniz işaret ederek, kabul edilen muafiyet sisteminin zararlarını birer birer göstermeye çalışıyorum:

1. Hayati ehliyeti halz belki bir insanı ölümünden kurtaracak bir külgük şike hâkim dahı kaçak olarak memlekete girmemesi için budularını maymın tariaları, telögüller ve milyonlara varolan jandarma ve muhafaza teşkilatlarıyla emniyet

tiyaci olan pek çok talebenin, istenilen bu maddi temini göstermesine imkân yoktur. Böylece kredi amacını kaybetmekte ve ihtiyacı olanı değil, parası olanı verilmektedir.

Yüksek öğrenimde bulunan öğrencilerin en büyük dertlerinden birisi de, sağlık ve mesken sıkıntısıdır. Türkiye'de mevcut 158 yurta 12.104 öğrencinin barındırır. Bu genel toplamın % 13,2'ini teşkil eder. Geri kalan talebe yurt bulamadığı için daha masrafı olan pansionlarda kalınmağa mecburdur. Ankarada bulunan yurtlardan birine girebilmek için 1.445 öğrencinin sıra beklediği, söyleşen, zanneden talebenin mesken derdini bütün çıraklılığıyla belirtmiş oluruz.

Zaten az olan yurtların bir çoğu sığ, hâlâ bakımdan yatmaya elverişli değildir. Coğu ahşap ve eski olan binalarda 4-5 kişi bir odayı paylaşmak mecburiyetinde kalmaktadır. Mesken sıkıntısının yanı sıra vücut sağlığı da talebenin en büyük dertlerinden birisidir. Yüksek öğrenime başlarken, ailelilik münayeneden geçirilen öğrenci, okulu bitirene kadar

altına alımağa çalışan bu devletin karşısına çıkarılan tasarı, vurguncu ve kağıtlarla gürültük kapılarını ardına kataracaktır.

2. Vergilerdeki genelik prensibl ihlali edildiğinden bir kısmı vatandaşların ağır gürültük vergileri ödüyerek memlekete getirecekleri emtayı bir mutlu azınlık hiçbir gürültük resmi ödemeden getirmek imkânlı kavuşturacaktır.

3. Çeşitli sebeplerden dolayı güç dumrunda bulunan yerli sanayimizi bu kere de gayrimeşru bir rekabete karşı karsıya bırakarak işsizliğin artmasını adeta teşvik eder bir ortamı yaratmak gayreti içindeyiz.

Bütün binalar ne için ve kim için? Turizmin teşvikini mi? Geç efendim, geç...

Vurgun ve soygun devirlerinde zenginleşmiş hammedenlerimiz ve beyefendilerimize bir bahar havası içinde ömür sârmelerini sağlamak. Abanozdan mamul masaların üzerinde serlims bezay keten örtülerini süsleyecek gümüş ve altın işlemeli sofra takımları arasında «kâse-i fâfur» a yer vermenin komikliğini idrâk etmemeye imkân yoktur. Bir sevda şârkısının gözalan fluşumunu koymunda taşıyan Karpat Dağlarının kristal şarap kadehlerini de umutlamak läzmâdi elbette. Bunun yanında meşru olan kaynaklardan yeni zenginler ve imtiyazlılar da târemesini bu tasarı sağlayacaktır. Ve İşte sayın okurlarım, kabul ettiklerimiz Gürültük Muafiyet Tasarısının keyfîyi.

Turizm endüstrisine ciddi yatırım yapacak sermayeye yardımını etmek istiyoruz? Bunun yolu muafiyet değildir. Meşru yollardan kazanç sağlamak isteyip de buna makul ölçülerde karşılık yâzılmâsi gereklidir. Bunun yanında meşru olmayan kaynaklardan yeni zenginler ve imtiyazlılar da târemesini bu tasarı sağlayacaktır. Ve İşte sayın okurlarım, kabul ettiklerimiz Gürültük Muafiyet Tasarısının keyfîyi.

Değerli öğrencilerim, bu yazımızda sizlere bir kese den bahş etmeye benzer Rasyonel olarak ve işletmeye açılmış bir tesisde yardım etmek yolları varken karanlık göz kurpmak kabiliyetinden birtakım gürültük imtyazları yaratmak bilelim ki bu memlekete hayırna dejildir.

Artık bu sihhi kontolle yetinemek zorundadır. Ciddi hastâkâ geçiren öğrencilerin ise Üniversite kliniklerinde zaten yer bulunanlığı için Devlet hastanelerine gitmeleri tâzindır. Öğrenci sağlığı ile ilgili hiç bir istatistik nedirmediği için, sağlık durumları ve görülen hastalıkların yüzdekeri karanlıkta kalmağa mahkûmdur.

Bâtil devletlerde yüksek tahsil kendi kitaplarını ve bilime ayırmak münasibâ kullanılır. Oysaki bizde talebe sosyal düzenini kuramamıştır ki kendisini ilme vakfettin.

Özetin Türkiye'de tahsil yapmak bir sanattır. Hem söyle bir sanattır ki, ancak gelir seviyeleri yüksek olan kişiler bu sanatta şansları deneyebilirler. Yoksa gelir seviyeleri düşük olanların bu şansları doğdukları anda ortadan kalkmaktadır.

Milletçe ve Hükümet olarak biraz gayret gösterelim de çocukların doğdukları anda, zümre farklı olmadan okuyabilecek dolayısıyla aydın kişi olma hakkını tanyalım.

Memleketin bir ucundan öbür ucuna vatandaş aldığı beş kuruşluk bir aspirin için dahi Devlete gürültük vergisi öderken yüz milyonlarca lâhâk lüks emtia um gürültüklerinden bir kuruş olsun toprakbaşının parası ödemeden elini kolunu salkıyarak geçmesi vatan yüzeyinde elbette beş on adama mülâduğunu kavuşturur. Fakat, bu toprağa kanyûnla bağlı insanların içlerindeki istifhamları da cogaltacağundan hiç şüphemiz olmasın. Kurucu Meclis üyesi Sayın Ferit Melen de bu konuda bâziden farklı düşünmemekteydi: «Bizde mualefe yanlığ bir düşünce vardır. Ötedenberi evvelomîde hangi kurum için olursa olsun önce bir vergi muafiyetine tabi tutalım, denir. Bence, en son bunu düşülmek la-

zim. Çünkü vergi yalnız başına işe medar olmaz, olamaz diyen Ferit Melen' umutla bugünkü Maliye Bakanı Ferit Melen bu muafiyet tasarısı bakırdağı muvafakatini, içinde hiçbir ürperme duymadan bildirdi. Hergün vitrininde aynı emtiyi satmanın acaplığını ahammî edemediğini söylüyen bâzideki profesyonel politikacıları alytvietin, bu misâlden daha iyi canlandırın bâzka bir misâl vermek her zaman kolay değildir.

Kurucu Meclis üyesi Sayın İlhamî Soysal, kulaklarını çınlasın! Soysal, basarı hakında söyle diyor: «Az gitmek, uz gitmek, bir arpa boyu yol gitmek. Görmedik, duymadık demevin Nihayet, Madam Pompadour'a «bides» getirmeye karar verdik.»

Kusura Bakmayın

ÖYLE İri, yuvarlak, özenlikten irak sözlerden bîşey anlayamı yorum. Örneğin, 11 Ekim 1962 günü «Ulus» da «Aziz Türk Milletine CHP, Genel Merkezinin yayınladığı ve içinde 8 kez «Atatürk», 6 kez «Os», bir kez «Ata» ve bir kez de «Büyük Ata»nın geçtiği bildirili.

Biz gazete, İstanbul genelliğinin yaptığı toplantı ile ilgili güzel bir bağış atmış: «Atatürk, evar olun, genglerin dedi. Ama CHP, Genel Merkezi bildirisinde 150 kez de «Atatürk», «Os», «Ata» ya da «Büyük Ata», v. b. dese; bugünkü durumlarına bakıp Atatürk CHP idarecilerine «Var olun» demez. En azından başını çevirir görmemek için.

Simdi gözden geçirelim bu iri, yuvarlak, hiçbir gerçek anım taşımayan, ya da özenlikten irak bu tuncelerden bazılarını.

... Onun eserinin en muhteşemi, Sevr batığı üzerinde büyük bir devlet kumunu olsadır. Bu devleti Onun ismine birlikte ebedî kılmakta azınlık yâz. Ve bunun igin büyük eseri ayakta tutan devrimlerin bekçisiyiz.

Bu bildirinin yazılımasına öncülik eden yıldız işçiler, bu bâzında yazıp bitirince söyle bir geri çekiliş beklemey ve kendi kendilerine, samâa esâh ifâ ettiğin hâz demis olalar gerekir. Ama Türk ulusu, CHP'nin bu hâliyle devrimlerin bekçiliği nitelini, öbür bazı partilerle birlikte yâzttığını artık anlamış onlara nel önemi olan büyük söz etmek.

Bu oyuntumuzu sürdürmekle: «Bu emniyyete içinde bulunduğu muz ve millî bânyoya zarar veren bâz ramların geçtiğin olduguına inanırsınız.»

Devekuşu örnegi dize buna derler. Sen ve stavler, kökü reformlara yanına, plâni kuşa çevir, sonra ebû ranları geçti olduğuna inanırsınız. Ne gül dânya.

«Tarihi şahittir ki, hiçbir totaliter idare, milletlerin istirâbesine gare bulsa madığ gibi, o milletlerin içinden gâzî mazâ felâket gükârlarına yuvâriannâra na mânî olamamıştır.»

Evet, bildiriyi yazan sayın bayilar, o tarih yâhî tanıklık eden ki uluslararası ettingiz gükârlarına yuvâriannâra nâm nedenlerini toplumsal adaletten uzaklaşmakta, ulusal gelirin eşitede dağıtılmaması, kesica, insanın insanlığını mesinde aramak gerekir. Toprak ajaîsına, büyük sermaye sahiblerine, devlet kapitalizmine bâzâ olanskları saglayıcı gün artan işsizlige, gecikmelerle karşı gözdündür yâm, sonra da, gecikme den Atatürk'ü ağzından düşürme.

«Aziz Türk milletinesi yâzı...»

«Türk Milleti dün bağımsızlık yâlunda nâm bir çok milletlere rehber olmuşsa, bugün de hürriyet yâlunda totaliter idareler içinde bâzâ olan milletlere çok tutmak mevkîlindedir.»

Evet, dün söyle iddi. Ama bugün, size bâz nereye gittiğinizi gösterenin elinizdeki titrek mum işâhi ile Türk ulusuna ve öbür uluslara gerçek

ten bir gün yol gösterecek işigî karıştırmayınız.

Simdi gelelim bildirimin ecek-eaks bölümünde:

«Türk Milleti bütün güçlüklerde rağmen, demokratik sistemine inanıza inanı hâzır bir zaman kabul etmeye CEKTİR.»

Evet, doğrudur. Yâm sizin sandıınız yoldan değil.

... Millet, dig tehlükelerin kapılarında nöbet beklediği bir zamanda, bâz ouğnâlara kavuşturan Ata'yı ve O'nun aştığı istiklâl bayrağı altında şehit olşenleri, ebedî istirâhatgâhlarını da mustarip etmeye CEKTİR.»

Gel de, Orhan Veli'yi anma: «Neler yapmadık şîn vatan için. Kimimiz ölüük çektik. Kimimiz inanıb bildiri yâyinladık «Aziz Türk Milletinesi!»

«Atatürk ikelemini, 27 Mayıs prensiplerini, O'nun yarattığı ve devletini zin temeli olan Anayasa nizamını bir bütün olarak teâkkî etmek ve bu bütünü sonuna kadar savunmakta azınlık.»

«Aymesi iğdir kâşîn, Lâfa bekâlmaz.»

Rafa kaldırılmış Anayasa, emegiley geçenlerin öngötenmesini engelleyen anti-demokratik yasalar bâz yânda. «Anayasa nizamını bâz oltan olarâk telik eden CHP idarecileri de yânda Çocuk mu kandırıyoruz?»

«Bu esâslar üzerinde hiçbir vatan sever Türk'ün bâzâ başka törâdâ da gündögâne inanıymaz.»

Gözdâğı verneyi de unutmayorlar hanı. Dedik ya, «Kusura bakmayın!»

Birliğimiz iki nokta var ama bildiriyiz.

«Kahraman Türk Ordusunu, Türk Devletinin en büyük bekâ teminatı saymaktayız.»

Aydın Türk Genelliğinin Ataturke ve Türk demokrasinine beslediği inanıza rejimini temini olduğuna güveniyoruz. Bir de:

«Milliyetçi Türk içsîsinin aynı duygularla kendî refah ve saadetini bu demokratik nizam içinde gerçekleştireceğine kanıtsa.»

Türk içsîsi gerçekten mutlu olursa, bir başlarına gelse ve bu başının kâşî milletvekilleri, öbür partilerin ikerî milletvekilleri ile birlikte varlığındaki sevgiyle inanıb bulunacaksın.

Yazı dânilâz de, görüşleriniz emâl esâslı esâkîmî öyle.

CHP, içindeki ikerî kanadın esâslı başlarına gelse ve bu başının kâşî milletvekilleri, öbür partilerin ikerî milletvekilleri ile birlikte varlığındaki sevgiyle inanıb bulunacaksın.

Ne diyorsunuz, umut var mı?

Sina Pamukçu

YEMEN

Kapitalist memleketler ve Ortaçağ sultanları, Yemen deki ihtilâl idaresini devirmeye çalisıyorlar. Bu, tehlikeli bir oyun...

Rahat
bırakılmayan
ihtilâl

Bin yıllık imam sülaesinin ege menliğine son vererek halkın egemenliğini sağlıyan Yemen'in ihtilâlain, iç düşmanlardan çok dış düşmanlar tarafından tehdit edildiği, son haftanın olaylarıyla ortaya çıktı. Yemen ihtilâl hükümetinin başkanı Albay Abdülâl Es-Sallal Yemen'in kuzeyden ve güneyden istilâ teşebbüsleriyle karşı karşıya olduğunu bildirdi. Olaylar da Albay Es-Sallal'ın sözlerini doğrulaşıyor. Kuzyeden gelen tehlikenin kaynağı, İmam Ahmet'in kardeşi ve ihtilâlde ölüfürdüllü söylenen İmam Mansur Billâh'ın amcası Emir Seyfûlislâm El-Hasan'dır. Krallığı yeniden kurmak ve "bir avuç âsi subay" diye adlanan dardığı ihtilâleleri temizlemek üzere harekete geçen Emir El-Hasan'ın yarattığı tehlîke daha çok kendisinin Suudi Arabistan ve Ürdün tarafından desteklenmesinden ileri gelmektedir, yoksa Emir El-Hasan'ın bundan önceki bir kaç ihtilâl denemesinde olduğu gibi, Yemen'in bir takım geri ve ilkel kabilelerini çevresinde toparlayamadığı anlaşılmaktadır.

Emir El-Hasan'ın Suudi Arabistan ve Ürdün tarafından desteklediği, genel Amman ve Cidde radyolarının yayıldıkları, gerek Ürdün'lü ve Suudi Arabistanlı resmi şahsiyetlerin demeçlerinden gereksiz olayların ortaya koyduğu gerçeklerde anlaşılmıştır. Nitekim Amman ve Cidde radyoları, sürekli olarak Yemen'deki ihtilâl hükümeti aleyhinde yayın yapmaktadır. Kral Hüseyin, El-Hasan'a gönderdiği mesajında, ihtilâlin hakkından gelmesi dileğini belirtmekle, ayrıca kendisini her ne olursa olsun destekleyeceğini bildirmektedir. Suudi Arabistan kralı Suut ise, Yemen'e gizlice silâh sokmak üzere gönderdiği dört uçağın pilotları tarafından Kahire'ye kaçırılmış; üzâcerine suçüstü yakalanmıştır.

Yemen Başşehiri Suna'nın etrafını kuşatan tanklar
İhtilâl, kendisini koruyor

**Tehlikeli
oyunlar**

Yemen ihtilâlinin içinde bulunduğu tehlîke ise Aden'den, dolayısıyla İngiltere'den gelmektedir. Gerçi İngiltere, Ürdün ve Suudi Arabistan'ın aksine, Yemen ihtilâl hükümetinin bu yoldaki ugulamalarını yalanlamıştır. Fakat, İngiltere'nin Ortadoğu'da ki en kuvvetli dayanağı olan, aynı zamanda Uzakdoğu'daki ilişkileri için bir durak ve ikmal noktası olan Güney Arapistan bölgesinin Yemen ihtilâliyle tehlîkeye düşmesi karşısında, seyirci kala miyacığı daha önceki örneklerle bilinmektedir. İngiltere ne yeni kurduğu Güney Arapistan Emirlikleri Federasyonun ne de buna katılması beklediği Aden'in, Yemen'de boşalan ihtilâl ateşinden zarar görmesini istememektedir. Bu yüzden de, şimdilik açık olarak yaptığı şey, aradan hafifâlar geçmesine rağmen, Yemen'deki yeni rejimi tamamakta ayak diremesidir. Öte yandan, kendisini tehlîke gören Yemen ihtilâlelerinin, 1956 Cidde anlaşmasına dayanarak Misir'dan yardım istemesi de İngiltereyi sınırlendirmiştir.

ihtilâlin başı olan Albay Es-Sallal ise, İngilterenin bu kapalı oyunları karşısında, elindeki ülkeyi kullanmıştır. Bu nedenle birincisi, yukarıda belirtildiği gibi, 1956'da Kral Suut, İmam Ahmet ve Başkan Nasır arasında Cidde'de imzalanan, Misir-Suudi Arabistan-Yemen arasında ortak bir Genel Kurmay Başkanlığı kurulmasını, karşılıklı askeri yardım gerektiren anlaşmayı Misir ile Yemen arasında işler duruma getirmek olmuştu.

Albay Es-Sallal, ikinci olarak, Yemen'deki yeni rejimin Aden himaye bölgesinde üzerinde hiç bir isteği olmayaca-

ğını bildirmiş ve "amaçımız bugünkü sınırlarımız içinde gelişmeyi sağlamak" ve halkın hayat seviyesini ve güvenliği den süregelen tehditler karşısında, Sovyetler Birliği'nin Yemen maslahatgüzarı çağırarak, İngiltere'nin Yemen'in işlerine müdahaleinden doğan vahim durumu hükümetine bildirmesini ve Sovyet hükümetinin gerektiği takdirde Yemendeki vecibelerini yerine getirme ge hazır bulunmasını istemiştir.

Albay Es-Sallal'ın yardımcısı, Dr. Abdurrahman El-Baydani de, Yemen'deki yeni rejimi tanıtmakta ağır davranıştan Birelîk Amerikaya ihtarla bulanmış, A.B.D. yeni Yemen hükümetini tanıtmakta tereddüt ederse, bunun eski krallık hükümeti ile Yemende çalışan Amerikan şirketleri arasında imzalanan anlaşmaların yeniden gözden geçirilmesi sonucunu vereceğini, bundan da özel like Amerikan petrol şirketlerinin zararlı olacağını belirtmiştir.

Görülüyorki, Yemendeki ihtilâl rejimi, kendi çıkarları uğruna Ortadoğu'nun geriye çevrelerini ve rejimlerini desetleyen, ihtilâl rejimini yıkmak için el altından tertiplere girisenlere karşı, meşru savunma tedbirlerine başvurmak zorunda kalmıştır. Yeni ihtilâl rejimine yapılan bu baskın daha da artarsa, bu baskını yürütenler için zararlı sonuçlara yol açaklı anlaşılmaktadır. Yeni Yemen ihtilâli, tipki 1958'deki Irak ihtilâl rejiminin karşılaştığı şartlarla burun buruna gelmiştir. O zaman da aynı şartların altında olanlar, General Kasim'in neredeyse Nasır'ın ya da Sovyetler Birliği'ne kucagına düşmesine yol açtı. Bugün de, aynı tehlikeli oyun, Yemen için aynı ihtimali ortaya çıkarmaktadır. Yemen'in, kendisini Suudi Arapistan'a suçlu durumunda saymak ze-

runda kalması, bunun ilk ciddi blîrtisi dir.

KÜBA

İngiltere ve İsveç, A.B.D. nin Küba'ya deniz nakliyatını durdurma kararına şiddetle karşı koyuyor..

**Çekişmeli
bir hafta**

G eride bıraktığımız hafta içinde, Küba meselesi, bir yandan bu meseleye doğrudan doğruya ilgili olan Küba ile A.B.D., öte yandan da A.B.D. ile müttifikleri arasındaki çekişmeli konu oldu.

Küba ile A.B.D. arasındaki çekişme, iki ülkenin temsilcileri arasındaki söz döneli şeklinde ortaya çıktı. Küba'nın görüsünü Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda savunmak için New-York'a giden Küba cumhurbaşkanı Osvaldo Dorticos, Genel Kurul salonunda Amerikalı nümayişçilerin çikardıkları ve kendisine "bu, Birleşmiş Milletlerin çalışma bilmesi için yeter güvenliği sağlayamaya yan bir ülkede bulundumuzu göstermek tedi" sözleriyle belirttiği gürültüler arasında konuşmasına başladı. A.B.D. nin Küba'ya karşı uygulamak istediği iktisadi ablukanın Birleşmiş Milletler Yasasını eğnediğini, bunun takip edilmesi gerektiğini ileri süren Dorticos, sözü Küba'nın silâhlanmasına getirerek şöyle dedi:

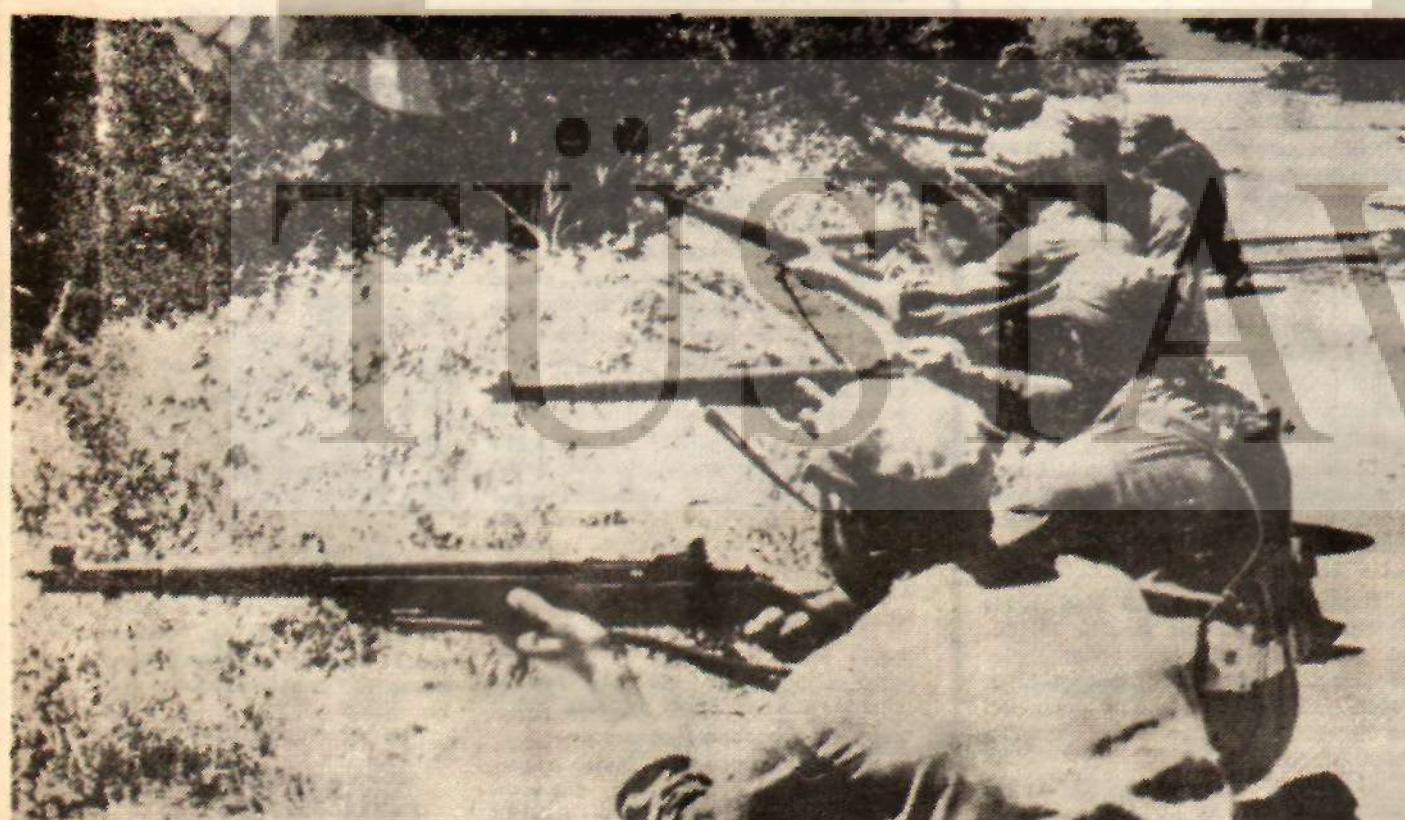
"Küba'nın beşeri ve maddi kaynaklarını ve imkânlarını, savunmasına değil de iktisadi kalkınmasına ayırmayı istediği inkâr edilmez bir gerçekdir. Biz, istemiz hâlfâsına silâhlanmak zorunda kaldık. A.B.D., memleketimize karşı bir tecâvüz hazırlamamak hususunda söz ve teminat verirse, silâhlarımıza ve askeri savunma sistemimizin hiçbir vakit kullanılmayacağım resmen bildiririm."

Dorticos bundan sonra, su sorunu sordu: "Amerikan heyetine soruyorum: İki ülke arasındaki uyuşmazlıklar, çözümü üzere A.B.D. teminat vermeğe hazır mısın?"

Küba Cumhurbaşkanının bu sorusunu, Birleşmiş Milletlerdeki Amerikan Heyetinin başkanı Adlai Stevenson bir basın toplantısında söyle cevaplandı: "Küba, A.B.D. ile münasebetlerini düzeltmek istiyorsa, iki ülke arasındaki anlaşmazlıklar Amerika Devletleri Teşkilatına getirmeli ve Sovyetler Birliği ile olan münasebetlerini gevşetmelidir. Küba'da komünist tarafsız bir hükümetin varlığı, A.B.D. ile Küba arasında ya pilâcak görüşmeleri manasız bir hale getirmektedir."

Stevenson'un bu cevabı, gerçekte, A.B.D. nin Küba ile müzakere yoluyla anlaşmaza yanaşmadığını ortaya koymaktadır.

YÖN, 17 EKİM 1962

Küba'ya bir çıkışmaya hazırlanan mülteciler Kübalılar, Amerikada talim görüyorlar.
«Tüfek nasıl tutulur?»

maktadır. Çünkü, Küba'nın bu anlaşmazlığı Amerika Devleti Tepkiliyatına getirmesi teklifi, bu tepkiliyat Amerikan nüfus altında hareket eden bir kuruluş olduğu gibi önüne alınır. A.B.D. nin isteklerini Küba'nın önceden kabul etmesi gerekligi aniamını taşır ki, Küba'nın buna yanaşmayaçığı açıkça ortadır. Kübanın, kendisini tehlikede gördüğü için Sovyetler Birliği'nden yardım sözü aldığı gerçeği kargasında da, Stevenson'un Küba'nın Sovyetlerle bağlarını gevşetmesi teklifi hem yersizdir, hem de bantın bir ülkenin işlerine karışmak tanınır bir şey değildir. Kaldı ki Stevenson, Castro hükümeti ile A.B.D. arasındaki her ceşit görüşmenin manasızlılığını belirtmekle, Amerikan hükümetinin müzakere tarafını olmadığından kendisi söylemektedir.

Nitekim, Stevenson'a cevap veren Küba Başbakanı Fidel Castro, A.B.D. nin, Küba'nın anlaşmazlığı müzakere yoluyla çözüme teklifine cevap vermediğini, bunun yerine Küba'nın Sovyetler Birliğiyle münasebetlerini gevşetmeye tek liline bulunduğuna işaretle söyle demiştir: «Küba'nın müzakere teklifine A.B.D. nın verdiği cevap nedir? Küba hükümetiyle müzakereye girişmenin manasızlığı A.B.D. bunun yerine Küba'nın Sovyetler Birliğiyle münasebetlerini gevşetmesini istemektedir. Küba, Sovyetlerle olan bağlarını koparmayacaktır.»

Armatörlerin isyanı

Görüllüyor ki, A.B.D. ile Küba arasındaki anlaşmazlığın müzakere yoluyla, barışçı vatandaşlarla çözümü, çıkmazdır. A.B.D. böyle bir çözüm yoluyla yaşamasına kararlı olduğunu, Küba'ya karşı ilk tedbir olarak tasarıladığı iktisadi ablukayı sıkıştırma faaliyeti için dendir. Fakat geride bıraktığımızın, bu konuda A.B.D. için hiç de ferahlatıcı olmamıştır. İsteğen hükümeti hafta sonunda yayımladığı bildiride, A.B.D. nın Küba'ya deniz nakliyatına karşı almayı tasarladığı tedbirlerden endişe duyduğunu, bu tedbirlerin denizlerdeki serbest gitme gibi tehlikeye atacağını, Washington'daki büyükeliçi vatandaşıyla Amerikan hükümetine bildirdiğini açıklamıştır.

İngiliz hükümetinin bu konudaki tek kişi ise, daha sert olmuştur. Küba ile deniz ticareti konusunu inceleyen İngiliz Armatörler Birliği, yine geçen hafta sonunda yayımladığı bir bildiride, Küba ile yapılacak ticaret konusundaki her türlü təhdidde karşı koymağa oybirliğiyle karar verildiğini açıklamıştır.

İngiltere hükümeti ise, yalnız bu təhdidi onaylamadığını bildirmekle kılınmamış, Küba'ya giden İngiliz gemilerine karşı Amerikada üslenen ve kendilerine «Alpha 66. adan» veren Kübalı müttefikler topluluğuna yönelik tehditler konusunda Amerikan hükümetinin izahat vermesini istemiştir. Küba limanlarından birine yükünü boşalttıktan sonra Küba kayıtları açısından bu müttefikler tarafından mitraliyat atesine tutulan İngiliz gemisinin durumu, Amerikan hükümetinin dikkatine sunulmuştur. İngiliz hükümeti, ayrıca, bu müttefikler A.B.D. nde bulunduğuna göre, bunların faaliyetinden A.B.D. ne düşen sorumluluk de reçesinin aydınlatılmasını istemektedir.

Bütün bu olaylar, İngiliz hükümetinin daha önce belirttiği görüşü doğrulamaktadır. Bilindiği gibi İngiliz hükümeti, Kübaya deniz ticareti uygulana eak bir ablukanın A.B.D. ile müttefikleri arasında huzursuzluk doğurmaktan başka bir sonuç vermeyeceğini ileri sürmüştür. İngiliz hükümeti, aynı zamanda, komünist ülkelerin elinde, yeteri kadar gemi bulunduğu için, böyle bir abluka uygulansa bile, bunun bir işe yaramaya eşiği, böyle bir ablukanın Küba'yı Doğu bolguna daha çok yaklaştıracağının da ileri sürmüştür ki, birinci görüş gibi bunun da doğru olduğu sözü götürmez. A.B.D. nin, Küba konusunda anlayışı davranışmayı, Castro'dan çok kendisine ve müttefiklerine zarar getireceğe benzeriyledir.

ZENCI MESELESİ

Amerika'nın 2 numaralı yurttaşları

İrk ayrımı

Missouri olayları Amerika Birleşik Devletlerindeki zenci sorununu bir daha yüzeye çıkardı. Amerika'da köklü bir zenci şokunu verdi. Bu nu Amerikanın beyazı da bilir, şahsiyeti. Yalnız onlar üzerinde tartışıkları nokta moralidir, biyolojik değil. Amerika'da da zenci kölelik mertebesinde tutulduğu zaman bu düzeni haklı göstererek yollar bulmak gerekti. Beyazlar onlara dinsiz ve barbar dediler, zencilerin Nuh'un oğlu Ham'dan türemiş olduğunu ileri sürürek eski bir günah yüzünden ebediyen köle olarak kalınacağı mahküm oldukları yandılar. Bütün bu eğilimler biyolojik eşitsizlik teorisini desteklemeye yarındı. Amerika'nın egemenliğini ilan ettigi aralarında ondan sonra da zencilerin kölelik alehinde kuvvetli skandal ortaya çıktı. Jefferson, ne de Washington kurmakla tedikleri Amerikan toplumuya zencinin durumunu bağıdatırmayıldı. Fakat Amerika'nın Güneyinde tarihi usullerinin değişmesiyle pamuk "reflinin" çok karlı bir iş haline gelmesi, zenci köle fiyatlarını artırdıktan sonra da sert çögillerle yerlesmeye devam etti. Amerikan İç Savaşı'ndan sonra da Kuzeyiller Güneyde İrkçılık adlı kitabında şu yargıyı veriyor: «Anlaşmazlık kaynakı zenci değil, beyazın zencide karşı tutumudur.»

Bu kimseler zenci sorununa bir Amerikan azınlık sorunu gibi bakmayı tercih ederler. Kazilderiler ve zenciler haric, Amerika'daki azınlıklar görememelidir. Bunlar da kendi türkülerle dilleri ve diğer kültürel geleneklerini terketmiş ve yeni vatanlarındaki yaşama uyumuslardır. İngiliz, Alman, Hollandalı, İrlandalı, Yunanlı ve onzeri azınlıkların bir an önce Amerikan toplumuna karşılanması desteklenirken zencilerin bu erişime dek kalmalar için gayret sarfedilmektedir. Beyaz Amerikalı zenciyi türkülerle birlikte toplumda bırakma gibi bir sakıncaya çalır:

1) Haksız muamelelerin en önemli iki ayrı nedeni zencilerin evliliklerine karşı olan engeller ve davamlılardır. Kuzey federe devletlerinde **kanun bir siyah erkek bir beyaz kadın evlenmesini yasaklamaz**, ama böyle bir birleşme toplumun baskısıyla engellenir. Güneyde ise kanun söyle bir birleşmenin karşılıklıdır. Böylece, beyaz Amerikalıların saflığını koruduğu inanır. Siyah-beyaz birleşmesi bazı kimseleri o kadar korkuttı ki bir ayırmayı eğitildi, siyaset, hukuk, iskan ve iş yerlerine kadar indirmeye gerekçiliğine inanır.

2) İkinci haksız muamele iki farklı ırkın kimseleri münasebetlerine konan sınırlar ve engellerdir. Özellikle Amerika'nın güneyinde birlikte yeme, içme, yemek ve dans etme münkiblilikleridir.

3) Okul ve kilise gibi herkese açık olan yerlerde yapılan ayırmalar Güneyde aşağı — yukarı ayrıntılıdır. Otobüsler oturulacak yerler, bazi binalarda kullanılabilecek kapılar, yemek yenecek lokantolar değişiktir.

4) Zenci siyaseti bazı hukmlardan da haksız yere mahkum edilmektedir.

5) Nilayet, zenci mahkeme ve karakollarda da farklı onamele görmektedir.

Cıkoncu teoriler

On sekizinci yüzyıldan önce İngiltere

ve Fransa'da aristokratlar aşağı sınıfların doğusundan geri olduklarına inanırlardı. Aydınıtılı Devri düşünürler ise bu eğilime tepki göstermişlerdi. Yalnız, onlar üzerinde tartışıkları nokta moralidir, biyolojik değil. Amerika'da da zenci kölelik mertebesinde tutulduğu zaman bu düzeni haklı göstererek yollar bulmak gerekti. Beyazlar onlara dinsiz ve barbar dediler, zencilerin Nuh'un oğlu Ham'dan türemiş olduğunu ileri sürürek eski bir günah yüzünden ebediyen köle olarak kalınacağı mahküm oldukları yandılar. Bütün bu eğilimler biyolojik eşitsizlik teorisini desteklemeye yarındı. Amerika'nın egemenliğini ilan ettigi aralarında ondan sonra da zencilerin kölelik alehinde kuvvetli skandal ortaya çıktı. Jefferson, ne de Washington kurmakla tedikleri Amerikan toplumuya zencinin durumunu bağıdatırmayıldı. Fakat Amerika'nın Güneyinde tarihi usullerinin değişmesiyle pamuk "reflinin" çok karlı bir iş haline gelmesi, zenci köle fiyatlarını artırdıktan sonra da sert çögillerle yerlesmeye devam etti. Amerikan İç Savaşı'ndan sonra da Kuzeyiller Güneyde İrkçılık adlı kitabında şu yargıyı veriyor: «Anlaşmazlık kaynakı zenci değil, beyazın zencide karşı tutumudur.»

Beyaz-zenci münasbetini biyolojik faktlara bağlayanlar zenciler doğusundan

yeteneksiz görüyorlar. Onlara göre, zenciler arasında ölüm oranı daha yüksektir, düşümlü daha geri ve hareketleri daha acemicedir, zihîk anlayışı daha düşüktür. Bütün bunlar görünüşte doğrudır, ama gidiş yetersizliği, kötü iskan şartları ve eğitimin mahrem kalmasına hem vücut, hem de ruhu bozucu çok açık bir gerçekir. Tabii ki bir zümreının ilerlemesi maddi ve manevi yükselişine imkânlarla sahip olmasıyla mümkün kılınır. Her gitan ya da geri kalmamış deri rengi ya da kana bir ilgi yoktur. Süpheli yok ki bir zencinin beşinci, beşinci ya da yeteneğin üstünde çika mayacagını sağlamak yalnız kötü niyeti yapan bir temenninden ibaretir.

İş hattında zenci

Amerika'da zencilerin kimler olduğunu da beyazlar tayin eder. Onların tanımlama göre, silâlesinde zenci kam olası, bu bilinen herkes zencidir. Yani, geçmişte yüzde yüz beyaz olmayan kimse beyaz sayılmaz. James Bryce'in dediği gibi «Latin Amerika'da siyah olmayan herkes beyazdır; Kuzey Amerika'da ise beyaz ol-

mayan herkes siyahdır.» Bu kadar geniş tanımlanan zenciler Amerika'da sefalet içinde yaşayan sınıfların coğuluğu teşkil ederler. ikinci Dünya Savaşının sonuna kadar, bir avuç aristokrat zenci vardı, Amerikan zencilerinin hemen hemen hepsi gecekondu'lara benzeyen yerlerde yaşamaktaydılar. Amerika'nu swaptan sonra biraz zenginleşmesi zenciyi yanı—ancı durumdan kurtarır gibi oldu bugün bazıları mülk sahibidir. Yalnız ev eşyaları yetersiz ve bakımsızdır. Gelirleri sadece az değil, aynı zamanda devamlıdır da. Günden güne yaşarlar ve gelecek için güvenlik duymazlar. Çoğu çok gelir ve firmanın târîm üretiminde işi olarak çalışır. Geri kalan da az maaş işler de ya da bilgi ve maharet istemeyen endüstri sektöründe istifdadı edilirler. Amerika'nu ne Kuzeyinde, ne de Güneyinde zenciler zâdereci ve aadan değil dirler. En önemlidisi, zenciler işsiz kalma tehlikesi çok büyükler. Fabrikaların üretimi azaldı nu işten işsiz kalanlar zenciler olurlar. Durgunluk olsa da, el masa da işsizlik zâkanlarının zenci hanesi bir hayatı kabardır. Zenciler işin ayrılan hastane, evcil pan ve park gibi yerler daha geri, evsiz ve basitir. Okullarda zenci öğretmenlerin aylıkları daha düşüktür. Güneyde plajlar, oyun yerleri ve parklar zencilere kapalıdır. Gunnar Myrdal'ın «aptâb» araştırması göre, Detroit'teki zenci nüfusun % 34%, Harrisburg'dakilerin % 75'si, Norfolk'daki kilerin % 25'i ve Savannah'dakilerin % 5'i oturulma mîsâti degidi.

Amerika'daki işi sindikaların hizasında zencilerin işe girmesi rütu engeller Tavsiye şudur: «Kendine sahip bir yerde iş bul.» Fakat zenci bir yerde başka bir yerde vaktur. Zenci en yüksek maaş ikinci Dünya Savaşı sırasında ordu da almıştır. Yalnız orada da yol yapımı ve hamallık gibi en gür işlerde çalışmıştır. Zencilerin subay oldukları pek görülmemiştir.

Siyasi hayatta zenci

Amerikan Anayasası yurttaşlarınınır ve renk farkı tanınmadan oy verme hakkına sahip oldukları yazar. Anayasam tam aksı, herkesin rövî hâlinde Amerikan güneyinde aşağı, yukarı bir yerde uygulanır. Dokuz Güney eyâde devletinde de zenciler parti kongrelerine, toplantılar katılamazlar ve vâdatâklarını koyamazlar. Oy kullanamamak cin konan ve gi şartı bir çok zenci işsiz hâdece duruma değildir. Oy kullanamamak işbütün şartları yerine getiren zenci birde «çit testi» se «abi» otulur. Bazan bir kelime biraz yanlış telaffuz edildiye zenci başarısını sayılabilir. Hattâ Tuskegee Üniversitesi'nden bir kaç profesör bile bu testten döndürülmemiştir. Zenciler oy kullanmadan önce doldurulması gereken kişiâtları soldururken beyaz görevllerden yardım görmezler. Herhangi bir suçtan mahkûm olanların oy hakları ellerinden alınır. Değerlarda mahkûmîyet görmemelikten geçinse de, zencilerin geçmişin bir suç hababınca târâmır. Zencili en tabii taklîmlardan malum etmek için kinâbına uydurular. Tedbirlerden daha kötüslü beyazlar Klub Klan gibi zegâkîllerin önderliğinde şiddet ve teröre bas vurulur. Fiziki baskı yer zaman kullanımasa bile bu ihtiyâmlâ hissedilmesi zencinin hayatım adamakîlî buzursuz etliğine şüphe yoksuntur. Özellikle Güneyde zenci, evi yakıldığı ya da bir neyzin tokadını yüzüne yediği zaman oolsa ve mahkemeler tarafından hâkemîyetinden birbir zaman emniyeti dek defa ödesemeyebilir durumdadır. Sonra, mahkemede beyazın sözüne inanılamaz, zencin de Cezâ veriliği zaman zencininki şüphesiz daha ağır olacaktır. Bu hâlde hâli her zaman, hem yargıçtan daha iyiñ davranışmaktadır.

Amerika'da zencilerin kimler olduğunu da beyazlar tayin eder. Onların tanımlama göre, silâlesinde zenci kam olası, bu bilinen herkes zencidir. Yani, geçmişte yüzde yüz beyaz olmayan kimse beyaz sayılmaz. James Bryce'in dediği gibi «Latin Amerika'da siyah olmayan herkes beyazdır; Kuzey Amerika'da ise beyaz ol-

Türkkaya Ataöv

RESİM

T.İ.P.'in
Resim
Sergisi

Rifat ILGAZ

Ben, resimden çok, resamları seviyor muşum, bu sergide anladım. Ben yapıtları kadar olumlu tutumları, davranışları etkiledi. Soğut resimlerden anlamadığım halde, yurt dışında olanları bile bu hayata uymaları, bu sergiye des teklemeleri çok duygulandırdı beni... Paristeki ressamların coğu yakından tanıdığım arkadaşlar. Yapıtları onlardan bir mektup gibi geldi bana. Yarım resim diliyle çözüme çalıştım söylemek istediklerini. İçtenlikleri memlekete bağlılıklarını, işi sınıfin sorunlularına ilgi göstermeleri beni öylesine sevindirdi ki.

Anladım, sırıldım, hikayeçilerden çok, ben resimcileri seviyormusum. Onların, rengin, çizginin, lekenin ötesindeki sorunları, benim de kişisel sorunlarım. Toplumumu da bu, bireycisi de.

Onları fırçaya yapışmağa zorlayan nedenler, beni kaleme sahneye zorlayan itimelerin tipi benzeri.

Sergiye giderken sık sık ressam arkadaşla karşılaşmamın benim için ikili bir sevinç vesilesi oldu. Yapıtları kadar davranışları da etkiledi beni.

Bir bardak şarapla başlayıp iştemicilerde sonuçlanan uykuya uzu gecelerim, birden değerleni verdi içimde. Bireyci, soyutçu diyede üzerinde durmak istemediği biz genel kabiliyetlerin hile, olum bir işde nasıl yerini alver diklerini bu sergide görmekle en azdan olgun bir sanat yapıtıyla karşılaşmış kadar heyecanlandım. Kim nasıl yorumlarsa yorumlaşın, bir sanatçıının yaptığı kadar, belki ondan da çok davranışlarının önem ve rümleri gerektiği bu sergide bir kere daha atlamış oldum.

Seviyorum ressamlarımızı! Bu sevgim nerden geliyor, iyi bilmem yorum. Belki daha da başka nedenler olabilir bunun. Bir masa başında dertleşirken, hemen her seferinde, ertesi sabah fırçaya sarılıp, bir tuvalin karşısına geçerekmiş gibi güçlü bulurum kendimi. Oysa bir gün bile paleti geçirmedim başparmağıma. Bir gün bile bir deneme yapmış değilim.

T.I.P.'in Resim Sergisinde teşhir edilen Picasso'nun tablosu

Nuri İyem'le başlıyan dostluk, hemen bütün ressamları sevdirdi bana. Kuşaklar değişti, anlayışlar değişti. Onların çelik melli tartışmaları, bana aykırı düşünüler, yerine göre bireyci, soğut anlayışları bile soğutmadı onlardan beni. Bu sergiyi gezerken daha da deşer verdim ressamların dostluğununa.

En belirli yanları, artık da ha iyi anlıyorum ki, yaşamaya bir anlam vermeye çalışanları, halkımızı, çalışan insanları sevmeleri, onları anlaması, sorunlarına ilgi gösterip benimseleri. Dürüst, insanca, davranışlarını gördükçe soğut yapıtları da seviyorum artık. İyi sanatçıdan kötü yapıtların çıkamayacağına inanıyorum. Bugün birkaçının yanlış yolda oldukları söyleyenler çıkışa bile, bir gün daha yararlı arayıp bulacıklarından hiç kuşkum yok. Yeni kalmak, eskimek için gösterdikleri gibi onların iyi niyetlerini belirtmeye yetecektir. İleri olma savaşında fırçalarına düşen iş de yapacaklar elbet, bu sergideki olumlu davranışları, bunun en canlı, en inandırıcı tanığı.

1 Ekimde onbeş günliğine Şehir Galerisinde düzenlenen bu sergi, ressamlarımıza yeniden

sevdirdiği gibi, resmi sevenleri de yaklaştırdı bana. Hemen gün asrı sergiye gidip gelmelerimde resim düşkünlüğü yeni arkadaşlar da tanıdım. Yazihanesini kapatıp bütün gün sergiyi bekleyen Avukat Nabil, bunların en başındaydı. Rasih İler'inin, Orhan Arburnunun, yeni yönlerini de bu sergide öğrendim. Daha içtenlikle sevdim bu ilgilendirmelerini.

Bu sergili, bir iki gazete ve dergi dışında, yüksek tıraflı gazetelerin tutmaması o kadar anlamsız ve bilincsiz görülmemeli. Tek kelimeyle sergiyi, ağızları na almamalarının nedeni resimlerin değerlizliğindedir. Seksen sanatçının yüzden fazla yapıtı hemen her anlayışta, her zevkte seyirciyi memnun edecek durumda. Picasso gibi Fernand Leger gibi dünyaca ün salmış ressamların ilgi görmemesinin bir nedeni var elbet. Aydlarıınız, bu ilgisizliklerin dışında, akin aksı sergiyi gezmişler, bu dünya ölçüsündeki değerleri görme fırsatını kaçırmamışlardır. Hemen bir çokları, dar bütçeleri içinde resim almışlardır. İşin en lütfiyeği yanı, müzelerin ve yetkili kurulların, aydınlatma gösterilen ilgiyi esirgememiş olma

ları, uluslararası resim piyasada müsteri bulabilen bu resimlere şart çevirmeleri, Fransız ressamlarının büyük indirimler yaparak eserlerini satışa çıkarmaları bile onları harekete getirmemiştir.

Görülen özelliklerden en önemlisisi, Türklerden Paris'e gitip de isim yapmış unlu ressamlarımızın sergiye katılmış olmaları... Hakkı Anlı, Avni Arkaç, Rasim Arşebük, Cihat Borak, Nevat Devrim, Abdül Dino, Ferit Edgü, Oktay Günday, Omilos, Mülin, Orhon, Behcet Safa, Fikret Muallâ, Yağar Yeniceli, yep yeni bir anlayışla Paris okulundan taze havasını getirmektedirler

sergiye.

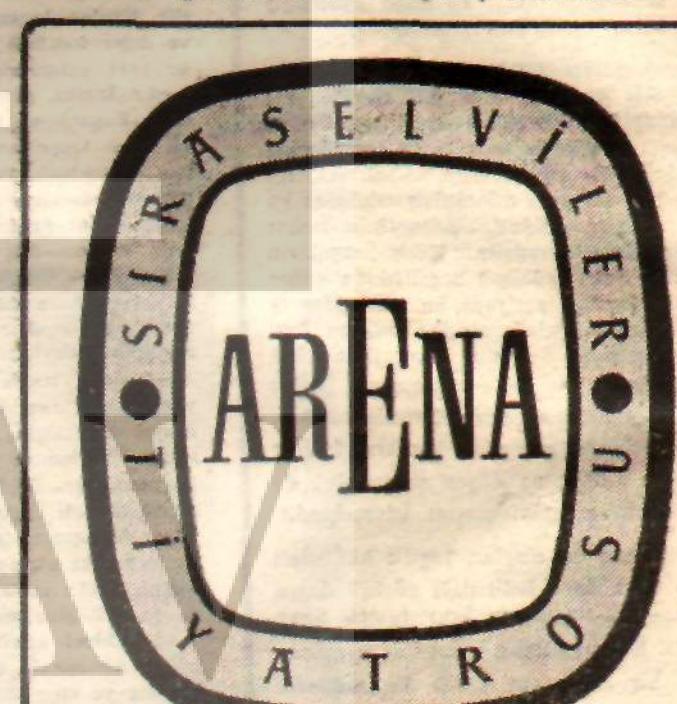
Tanımlı ünlülerimiz arasında Nuri İyem, Bedri Rahmi Eyüpoglu, İncesu kardeşler, Arif Dino, Ömer Uluç, Kemal Sönmezler, Mümtaz Yener, Metin Eloglu, Hacımet Akal, Marta Tözge, Ayşe Melike Abasiyanık'ın Füreyya Koray'ın seramikleri, Vahyi Incesuyun, Ali Büyükkıroğlu, Kuzgun'un heykelleri...

En çokraiget gören lito baskıları oldu. Orijinalinden farklı olan bu siyah — beyazlar, alici suna bulmakta hiç gecekti. En çokraiget gören lito baskıları oldu. Orijinalinden farklı olan bu siyah — beyazlar, alici suna bulmakta hiç gecekti.

Sergi pek yakında Ankara'da Sanat Severler Kulübünde düzenlenmek üzere hazırlıklarına başlamış bulunmaktadır.

Ziraat Bankasında tasarrufunuz varsa
Talih kuşu size de ugrayabilir

T.C. ZİRAAT BANKASI

İLK OYUN
Alfred JARRY'nin Amansız bir hiciv oyunu

UBU

Dekor:
Müzik
Çeviren ve Yöneten

Ergun KÖKNAR
Maurice JARRY
Asaf ÇİYİLTEPE

ABONE OLUNUZ

Gerçek milliyetçilik Sosyalizmdir

